

Vast te stellen in de openbare vergadering van
7 november 2022

Programmabegroting 2023

Programmabegroting 2023

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Huishoudboekje.....	5
1.3 Leeswijzer	6
1.4 De financiële positie nader toegelicht	15
2. Programma's	21
2.1 Programma Dienstverlening en veiligheid	21
2.2 Programma Bereikbaarheid en Openbare ruimte	24
2.3 Programma Stedelijke en economische ontwikkeling.....	28
2.4 Programma Cultuur, sport en ontspanning	34
2.5 Programma Maatschappelijke Ondersteuning	41
2.6 Financiële algemene dekkingsmiddelen	49
3. Paragrafen	53
Algemeen	53
3.1 Weerstandsvermogen en risicomanagement	54
3.2 Onderhoud kapitaalgoederen.....	58
3.3 Financiering	68
3.4 Bedrijfsvoering.....	71
3.5 Verbonden partijen	74
3.6 Grondbeleid	76
3.7 Lokale heffingen	81
3.8 Handhaving	95
3.9 Taakstellingen	95
4. Budgetautorisatie	99
4.1 Algemene financiële beschouwingen.....	99
Bijlage 1: Toelichtingen aanvullend beleid	114
Bijlage 2: Toelichtingen nieuw beleid	119

1. Voorwoord

1.1 Inleiding

De voorliggende Programmabegroting 2023 is de eerste begroting van de nieuwe raadsperiode 2022-2026. Een raadsperiode waarin de raadsambities - voor het eerst in de Oldenzaalse politieke historie - in een Raadsprogramma worden verwoord. De contouren van dit nieuwe Raadsprogramma zijn gereed en helder, maar nog niet vastgesteld. In deze Programmabegroting 2023-2026 wordt dan ook nog niet gerefereerd aan het Raadsprogramma. Een beleidsmatige en financiële vertaling van het Raadsprogramma volgt begin 2023 in een bijstelling van deze begroting.

Deze Programmabegroting kijkt vooruit en rapporteert over de voornemens en beleidsthema's die in de voorgaande raadsperiode zijn ingezet. En over de kaders en uitgangspunten die de gemeenteraad heeft vastgesteld in de Kadernota 2023.

Een gezonde financiële basis in onzekere tijden

Oldenzaal beschikt over een gezonde financiële basis met een goed weerstandsvermogen. Deze begroting is structureel sluitend voor de gehele planperiode. De meicirculaire 2022 had een positief effect op de gepresenteerde saldi bij de Kadernota 2023. Door de stijging van de rijksuitgaven en de gunstige herverdeeffecten ontstaat voor Oldenzaal een gunstig beeld. Desalniettemin zijn voor de gemeente de inkomsten vanuit het Rijk op de langere termijn nog hoogst onzeker.

De actuele economische ramingen worden gedomineerd door onzekerheid als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Het belangrijkste economische gevolg is op dit moment voor Nederland een nog hogere energieprijis. De inflatie slaat dit jaar een gat in de koopkracht en de energiekosten pakken zeer verschillend uit voor verschillende huishoudens en sectoren. Met alle gevolgen van dien. De gemeente ondersteunt waar mogelijk. Bijvoorbeeld via het Sociaal Plein Oldenzaal. Samen met partners zet de gemeente in op het bieden van passende hulp op de plekken waar dit het hardst nodig is.

Ook de gemeentelijke organisatie - en daarmee de voortgang op projecten en opgaves - staat onder druk. De arbeidsmarkt is krap en de opgaves worden complexer en groter. Om ons op de langere termijn te versterken, verkent Oldenzaal een samenwerking met Noaberkracht (Dinkelland en Tubbergen). Ongeacht de uitkomst van deze verkenning is het de komende tijd noodzakelijk om aandacht te houden voor het werven en behouden van voldoende gekwalificeerde medewerkers.

De gemeenteraad heeft - in de Kadernota 2023 - ervoor gekozen om behoedzame financiële keuzes te maken en terughoudend om te gaan met nieuwe beleidsvoornemens voor 2023. Ook heeft de raad ingestemd met het voorstel van het college om de gesignaleerde risico's, zoals de sterk gestegen prijzen voor energie en bouwkosten, nu al zoveel mogelijk financieel af te dekken. Zodat de gezonde financiële basis gewaarborgd is, voor zover dat mogelijk is in deze onzekere tijden.

Ruimte voor ambities Raadsprogramma

In deze begroting zijn voornamelijk de onvermijdbare en wettelijk verplichte beleidsvoornemens opgenomen, zoals de implementatie van de Omgevingswet per 1 januari 2023. Daarnaast is geld gereserveerd voor de nieuwe investeringsagenda van de Twente Board, het opstellen van een nieuwe Stadsvisie, de ontwikkeling van Studio 15, erfgoedhuis Michgorius, de website voor het Sociaal Plein Oldenzaal en het inrichten van een vergaderlocatie met audiovisuele middelen om verschillende vergaderingen ook digitaal toegankelijk te kunnen maken. Deze programmabegroting is verder - zoals gezegd - beleidsarm, waardoor ruimte ontstaat die benut kan worden voor de ambities uit het Raadsprogramma.

Een (budget neutrale) vereenvoudiging van de gemeentelijke belastingen, conform de raadsmotie van 25 juni 2021, is ook verwerkt in deze begroting. De voorgestelde afschaffing van de hondenbelasting is doorgevoerd, net als het vervallen van precario. Naast de compensatie voor de gedeerde precario- en hondenbelasting wordt op de OZB alleen inflatiecorrectie toegepast. Een gemiddeld huishouden in

Oldenzaal zal een lichte stijging van de gemeentelijke lasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing samen) ervaren van € 20 per jaar.

Sociaal Domein en taakstellingen

Met ingang van deze begroting is de paragraaf Sociaal Domein vervallen. De baten voor het Sociaal Domein kunnen vanuit het gemeentefonds niet meer gevolgd worden, door het nieuwe verdeelstelsel (vanaf 1 januari 2023). De interne rapportages over het Sociaal Domein worden opgenomen in de voor- en najaarsrapportages. In de Najaarsrapportage 2022 volgt bijvoorbeeld informatie over de budgetontwikkelingen Sociaal Domein in het 2^e en 3^e kwartaal van 2022. Nieuw ten opzichte van eerdere begrotingen is ook de paragraaf 'Taakstellingen', waarin wordt gerapporteerd over de te realiseren gemeentelijke ombuigingen.

Septembercirculaire 2022 en Najaarsnota 2022

Na Prinsjesdag jl. is de septembercirculaire 2022 gepresenteerd. Net als in voorgaande begrotingsjaren is dit niet verwerkt in deze programmabegroting. Over de financiële gevolgen van deze circulaire wordt de gemeenteraad via een raadsinfobrief geïnformeerd. In het eerstvolgende P&C-document volgt de verwerking.

Voorlopig Huishoudboekje 2023 Gemeente Oldenzaal

Het college van B&W heeft een begroting gemaakt voor de jaren 2023-2026. Dit is de 1e begroting van dit college. Een raadsperiode waarin de ambities worden verwoord in een Raadsprogramma. In afwachting van dit programma heeft de raad er bij deze Programmabegroting 2023 in eerste instantie voor gekozen om bevoegde financiële keuzes te maken en terughoudend om te gaan met nieuwe beleidsvoornemens. Daarbij heeft de raad ingestemd met het voorstel van het college om de gesignaleerde risico's, zoals de sterk gestegen prijzen voor energie en bouwkosten, nu al zoveel mogelijk financieel af te dekken. De meicirculaire 2022 verbeterden de begrotingsresultaten aanzienlijk. Daarmee ontstaat een buffer voor gesignaleerde risico's en ruimte voor de geformuleerde beleidsthema's van het Raadsprogramma. De gemeenteraad beslist op maandag 7 november over de begroting. Het onderstaande overzicht zal dan mogelijk veranderen.

Inkomsten onder andere (x 1000)

Rijk	€ 74.915
Onroerendzaakbelasting (OZB)	€ 9.362
Rioolheffing	€ 3.136
Afvalstoffenheffing	€ 4.676
Omgevingsvergunning	€ 719
Overige leges (zoals paspoorten)	€ 506
Parkeeropbrengsten	€ 783
Graf- en begraafrechten	€ 210
Toeristenbelasting	€ 96
Marktgeden	€ 51
Reclamebelasting	€ 112
Hondenbelasting	€ 0
Overige inkomsten	€ 7.985
Inzet van de reserves	€ 2.017
	€ 104.569

Uitgaven onder andere (x 1000)

Burgerzaken	€ 775
Veiligheid	€ 3.227
Verkeer, vervoer en parkeren	€ 4.641
Economie	€ 681
Onderwijs	€ 4.709
Sport, cultuur en recreatie	€ 9.844
Sociaal domein	€ 48.736
Volkgezondheid, milieu & openbaar groen	€ 10.872
Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing	€ 6.063
Overige uitgaven	€ 11.756
	€ 101.304

Algemeen reservepotje van de gemeente (stand per 1-1-2023)
€ 13.095.000

Wat betaalt een gemiddeld (meerpersoons) huishouden in Oldenzaal in aan de gemeente?

	2022	2023
OZB	€ 312	€ 334
Rioolheffing	€ 198	€ 203
Afvalstoffenheffing (vast tarief)	€ 227	€ 220

*Wist u dat bijna de helft van onze inkomsten worden besteed in het sociaal domein? 49 van de 105 miljoen

Meer informatie?
Ga naar: www.oldenzaal.nl

1.3 Leeswijzer

Deze leeswijzer maakt u wegwijs in de Programmabegroting, als onderdeel van de Planning en Control cyclus (P&C-cyclus) van de gemeente Oldenzaal. Deze, met ingang van 2022, vernieuwde cyclus ziet er als volgt uit.

De verschillende documenten in de huidige P&C-cyclus na Raadsbesluit van 15 december 2021 (INTB-21-05268) treft u hieronder aan.

Kadernota

In de Kadernota geeft ons college een financiële doorkijk van het te verwachten financieel perspectief op hoofdlijnen voor de komende planperiode op basis van bestaand beleid, rekening houdend met de voorlopig vastgestelde begrotingsuitgangspunten. Dit inzicht wordt gecompleteerd met structurele financiële gevolgen voortvloeiend uit de laatste Jaarrekening, financiële circulaires van het Ministerie van Binnenlandse zaken en structurele financiële gevolgen inclusief Voorjaarsnota. Hieruit resulteert een verwacht begrotingsresultaat op hoofdlijnen voor de komende planperiode die tegelijk de ruimte aangeeft voor eventuele nieuwe beleidsontwikkelingen. Mede op basis daarvan doen we u voorstellen met betrekking tot voorgenomen aanvullende beleidsvoornemens voor de komende planperiode. Indien nodig zal tenslotte een bijbehorend dekkingsplan, c.q. plan van aanpak om te komen tot een sluitende begroting, de kadernota completeren. U hebt dan de gelegenheid aan de hand van de kadernota aan ons college beleidsinhoudelijke en financiële kaders aan te geven, wat in grote lijnen de komende jaren dient te gebeuren in onze gemeente, een en ander mede gebaseerd op het vastgestelde Raadsprogramma voor de betreffende periode. In de eerstvolgende Programmabegroting worden deze door u aangegeven kaders vervolgens nader uitgewerkt.

Programmabegroting

Via de vaststelling van de Programmabegroting autoriseert u de op programmaniveau opgenomen budgetten en investeringen, alsmede de hieruit voortvloeiende structurele effecten en machtigt u ons college tot aanwending van de genoemde budgetten voor het begrotingsjaar (= eerste jaar van de planperiode). De genoemde budgetten in de meerjarenbegroting (de laatste 3 jaar van de planperiode) worden voor kennisgeving aangenomen met dien verstande dat uiteraard het voornemen bestaat tot conforme vaststelling over te gaan zodra het betreffende dienstjaar aan de orde is. Voortschrijdend inzicht kan uiteraard tot een herziening van dit voornemen leiden. De vastgestelde Programmabegroting dient jaarlijks vóór 15 november van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan Gedeputeerde Staten te worden toegezonden.

Voor- en Najaarsnota (Financiële bijstellingen)

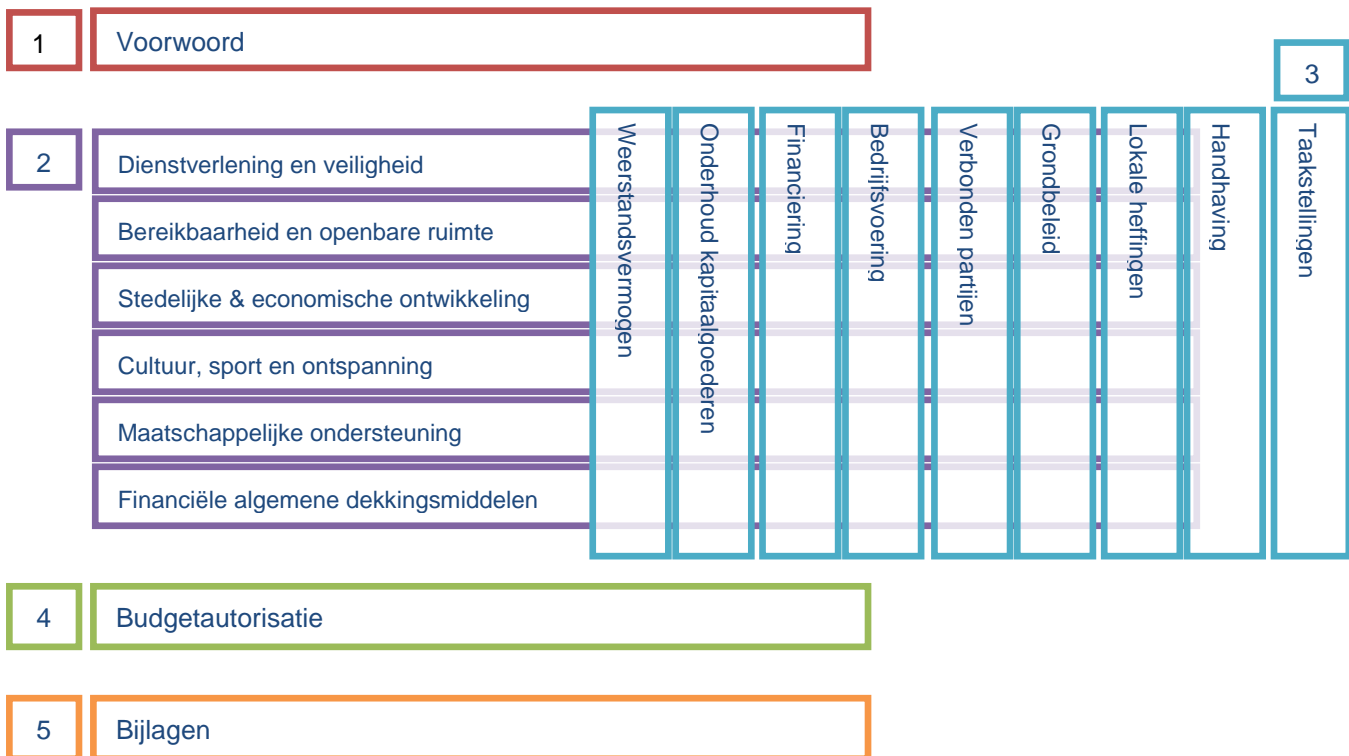
Op 2 momenten in het jaar geven we u via de Voor- en Najaarsnota (financiële bijstellingen) een actueel inzicht in de lopende financiële ontwikkelingen van het dienstjaar. Deze financiële rapportages concentreren zich op het signaleren en toelichten van afwijkingen van vastgesteld financieel beleid. Tevens is de (voorheen) separate beleidsrapportage geïncorporeerd in de voor- en najaarsnota.

Programmarekening

Aan het eind van elk boekjaar wordt door ons college verantwoording afgelegd over het gevoerde bestuur, zowel beleidsinhoudelijk als financieel. Dit gebeurt via de Programmarekening. Uiteraard wordt daar ingezoomd op de door uw raad vastgestelde kaders en budgetten. Ook de jaarlijkse actualisering met betrekking tot nut en noodzaak van reserves is hierbij een aandachtspunt. De vastgestelde Programmarekening dient jaarlijks vóór 15 juli van het jaar, volgend op het begrotingsjaar, aan Gedeputeerde Staten te worden toegezonden.

Inhoud P&C-documenten

De P&C-documenten kennen vervolgens een vergelijkbare inhoudelijke indeling. In alle documenten wordt in meer of mindere mate, afhankelijk van de informatiebehoefte op dat moment, ingegaan op de volgende onderdelen.

Voorwoord met leeswijzer

In dit hoofdstuk wordt naast een algemene inleiding met leeswijzer tevens ingegaan op de kerngegevens van de sociale en fysieke structuur van de gemeente.

Financiële positie nader toegelicht

Hier wordt onder andere ingegaan op het totaaloverzicht van het verwachte meerjarenperspectief, een analyse van de verschillen ten opzichte van het laatst vastgestelde P&C-document en de gehanteerde begrotingsuitgangspunten.

Programma's

De programma's, zowel qua inhoud als aantal, zijn een autonome aangelegenheid van de gemeente. De programmastructuur is ten opzichte van de vorige programmabegroting ongewijzigd. De nu voorliggende programmabegroting is opgebouwd uit 5 programma's, alsmede een overzicht financiële algemene dekkingsmiddelen.

Per programma wordt telkens ingegaan op een vijftal vragen, te weten:

1. Wat willen we bereiken?

Visie en speerpunten.

Bij dit onderdeel wordt verder ook een relatie gelegd met de Global Goals

Oldenzaal4global goals - Samen op weg naar een duurzame wereld

Gemeente Oldenzaal is een Global Goals gemeente. In Oldenzaal worden de 17 duurzame ontwikkelingsdoelen omarmd en vertaald naar beleid en uitvoering. De Global Goals moeten een einde maken aan armoede, ongelijkheid en klimaatverandering in 2030. De gemeente wil hiermee het bewustzijn op het gebied van duurzaamheid vergroten. Verschillende projecten en activiteiten in de gemeente Oldenzaal dragen hieraan bij.

Wat zijn de Global Goals?

De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's – Sustainable Development Goals) zijn door de Verenigde Naties vastgesteld als nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030. Ze worden gepromoot als de wereldwijde doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. Er zijn 17 doelstellingen en 169 onderliggende targets om deze doelen te realiseren.

Wat doet Oldenzaal?

Gemeenten kunnen lokaal een grote impact maken door zelf het goede voorbeeld te geven en inwoners en organisaties actief te betrekken en uit te dagen om ook mee te doen.

Dit doen we door ons te richten op het terugdringen van ongelijkheid, maatschappelijke integratie, een leefbare en veilige leefomgeving, duurzame productie en consumptie en kwalitatief en participatief bestuur. Op www.oldenzaal.nl vindt u hier voorbeelden van.

De programmabegroting, waarin onze ambities staan voor de komende periode, is bij uitstek een plaats

om zichtbaar te maken aan welke doelstellingen we een bijdrage leveren. Het geeft verder de samenhang en verbinding aan met de diverse Global Goals om een bijdrage te leveren voor een beter Oldenzaal

Per programma zijn in deze programmabegroting de pictogrammen zichtbaar gemaakt die bijdragen aan een betere samenleving op basis van de ambities genoemd bij het programma.

Meer informatie over de Global Goals vindt u op de [website van VNG](#).

2. Wat gaan we doen om onze ambities te realiseren?

Betreft concrete acties voor het begrotingsjaar. De 'going-concern' taken worden bij het benoemen van concrete activiteiten overigens buiten beschouwing gelaten.

3. Hoe gaan we meten of we succesvol zijn in het realiseren van onze ambities?

Onder dit item wordt een tabel opgenomen met voorgeschreven verplicht op te nemen beleidsindicatoren. Aan de hand hiervan moet meer inzicht worden verkregen in de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma's worden beoogd of gerealiseerd. Met deze indicatoren wordt getracht de begroting (en jaarrekening) beleidsmatiger te maken, zodat uw raad op de belangrijke momenten in een beleidscyclus zich een beeld kan vormen over behaalde en te behalen beleidsresultaten. De nu opgenomen indicatoren zijn de ten minste op te nemen indicatoren. Dit kan naar eigen inzicht en behoefte nog worden uitgebreid.

De verplichte kengetallen vanuit het BBV zijn in tabellen (onderstaand een voorbeeld) verwerkt in de verschillende programma's.

Voorbeeldindicator

Indicator	Eenheid	Periode	Oldenzaal	Trend	Provincie	25.000 – 50.000 inw.	Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2018	151		101	111	Bureau Halt

De wijze van presenteren van de indicatoren is vrij, maar het afzetten van de waarde van de indicatoren ten opzichte van de provincie en gemeenten in dezelfde grootteklasse is verplicht. Ook is de bron voor elke gemeente generiek, in dit voorbeeld bureau Halt, zodat vergelijking met andere gemeenten mogelijk is. Het groene trend pijltje geeft aan dat de waarde van de indicator is verbeterd ten opzichte van het vorige rapportagemoment. Naast het groene pijltje, kan er sprake zijn van een omlaag staand rood pijltje (verslechtering van de indicator) en een blauw liggend pijltje (gelijkblijvende waarde van de indicator).

De gepresenteerde informatie in de tabellen betreft de meest actuele informatie afkomstig van de website "waar staat je gemeente.nl". Op deze site zijn, behalve de meest actuele kengetallen, ook de cijfers van voorgaande jaren terug te vinden.

4. Met wie wordt samengewerkt? (Betrokkenheid verbonden partijen)

Het BBV vraagt meer zicht op de bijdrage van verbonden partijen aan het gemeentelijke beleid. Gemeenten blijven verantwoordelijk voor de taken die ze door verbonden partijen laten uitvoeren. Via deze rubriek wordt getracht inzicht te geven van welke verbonden partijen een bijdrage wordt verwacht bij de realisering van de visie en acties behorend bij een programma.

5. Wat mag het kosten?

Per programma wordt weergegeven wat het programma kost. Daarbij wordt in de tabel allereerst onderscheid gemaakt tussen baten en lasten. Daarbinnen wordt een onderverdeling gemaakt in:

- Aanvaard beleid: hiervoor zijn de uitkomsten van het laatst door u besproken/vastgestelde P&C-document als basis gebruikt en geactualiseerd met de begrotingsuitgangspunten;
- Aanvullend beleid: hierin zijn voorstellen opgenomen welke ook reeds waren opgenomen in de meerjarenbegroting van het voorgaande dienstjaar, maar met een startjaar in de huidige planperiode;
- Nieuw beleid: dit betreft voorstellen welke dit begrotingsjaar voor het eerst zijn opgenomen in de begroting;
- Op basis van de richtlijnen van het BBV worden tenslotte per programma de mutaties ten aanzien van reserves inzichtelijk gemaakt;

In de bestaande informatie Pyramide kennen we onder het niveau van programma's, de wettelijke verplichte taakvelden van de gemeente. Deze zijn aan het begin van elk programma benoemd. In [hoofdstuk 4.1.2](#) is een overzicht opgenomen van de baten en lasten per taakveld.

Paragrafen

Via de systematiek van de paragrafen kunnen aandachtspunten, welke in de praktijk over meerdere programma's verdeeld zijn, toch specifiek aandacht worden gegeven. Op basis van het BBV zijn een zevental paragrafen voorgeschreven. In Oldenzaal kennen we daarnaast al meerdere jaren de paragraaf Handhaving en de paragraaf Sociaal domein. Met ingang van de Programmabegroting 2023 is er voor gekozen om de paragraaf Sociaal Domein te laten vervallen. Dit is mede ingegeven doordat het, met ingang van het nieuwe verdeelstelsel van het Gemeentefonds per 1 januari 2023, niet meer mogelijk is de baten voor het Sociaal Domein in het gemeentefonds separaat te volgen. Nieuw ten opzichte van 2022 is de paragraaf Taakstellingen, waarin wordt gerapporteerd over de te realiseren gemeentelijke ombuigingen.

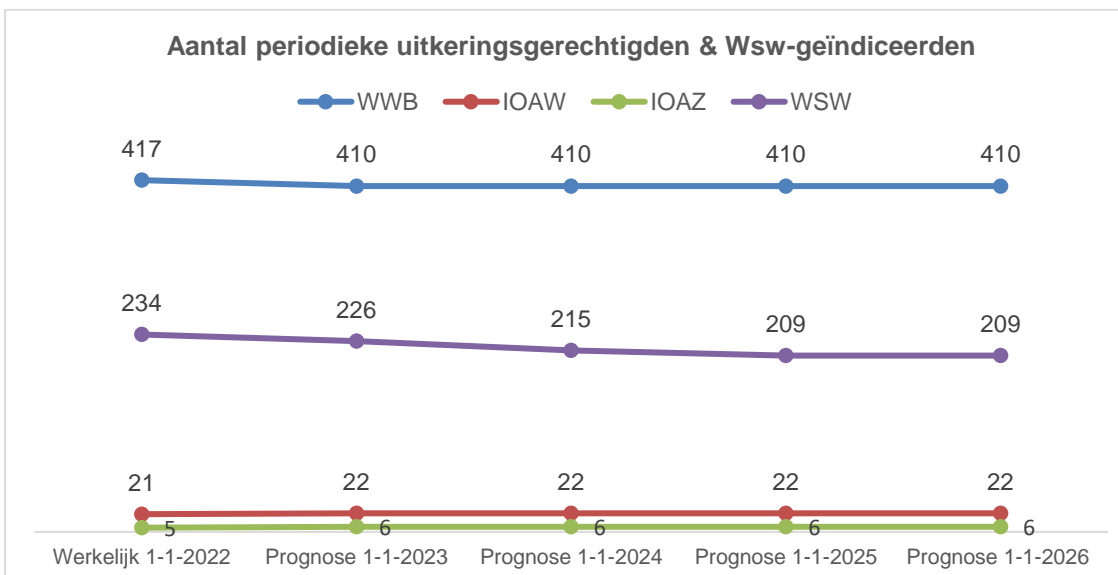
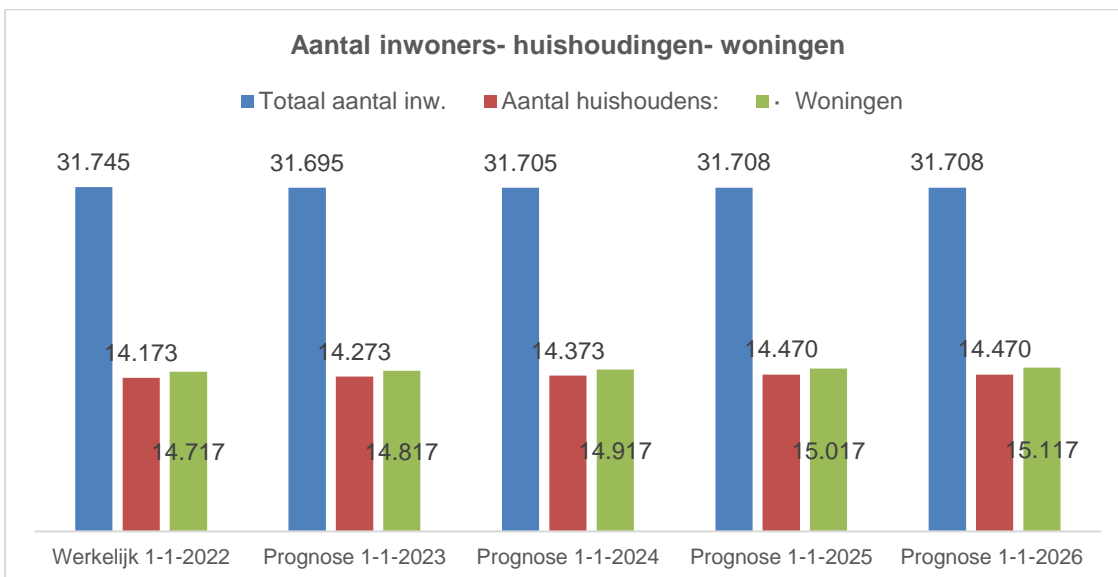
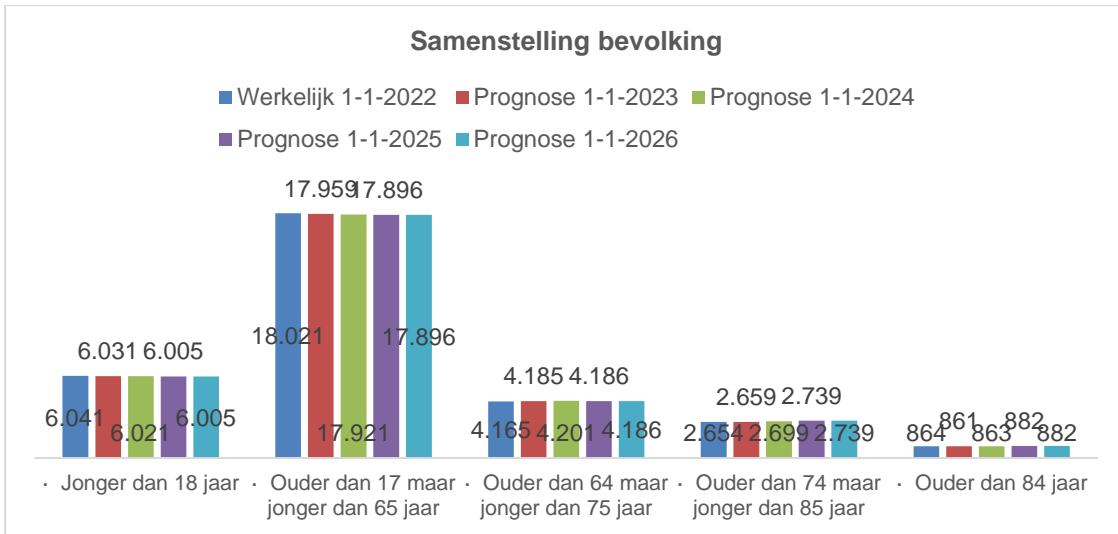
Budgetautorisatie

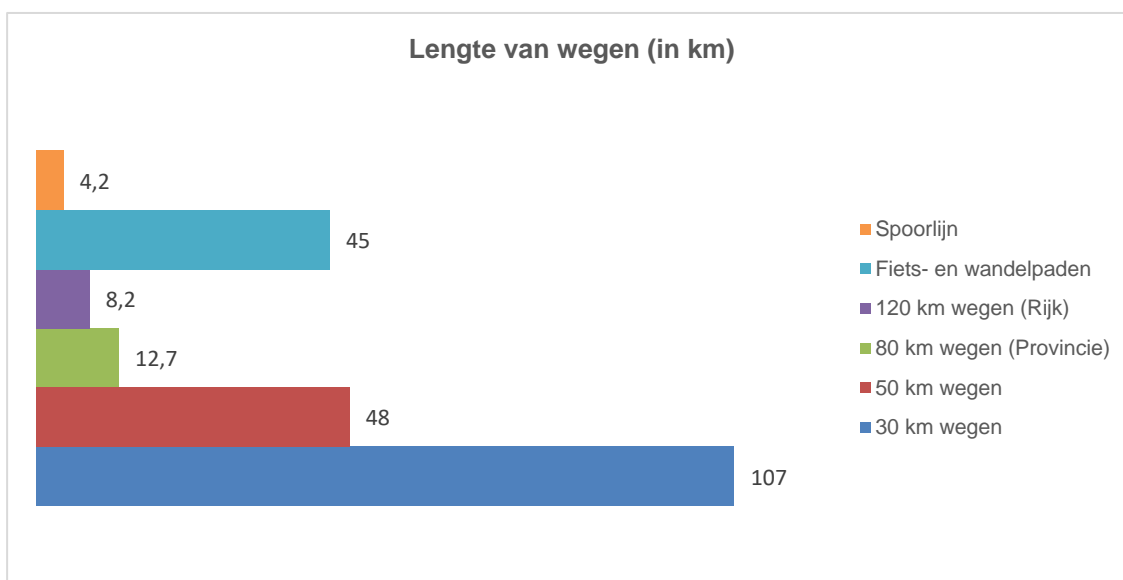
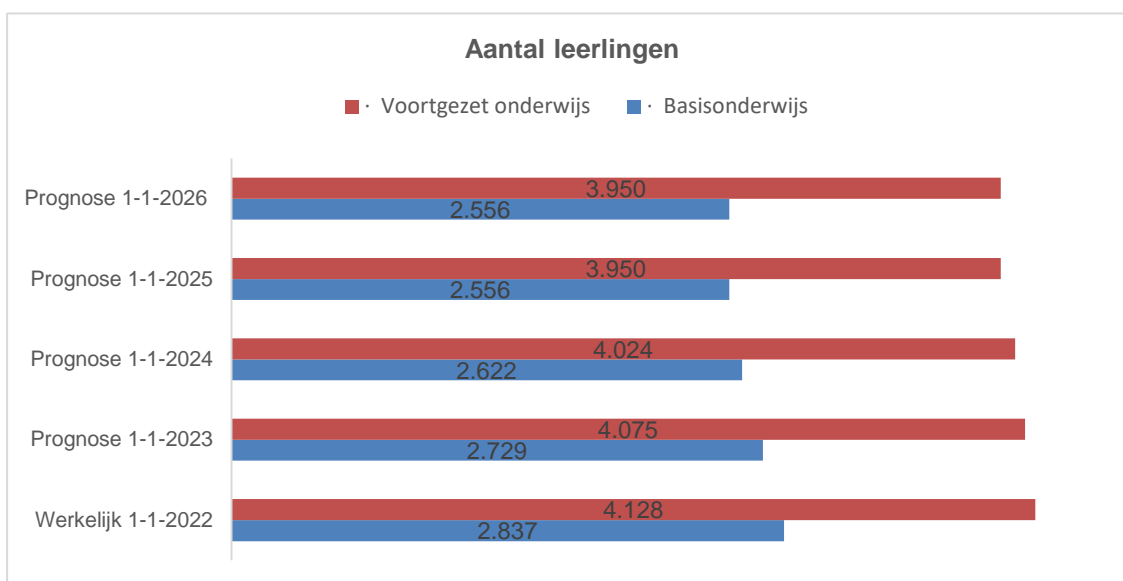
Zoals eerder aangegeven, is één van de doelen van de P&C-cyclus dat u ons college autoriseert/machtigt tot het doen van bepaalde handelingen. In dit hoofdstuk wordt in dat verband de benodigde informatie verschaft: de actuele financiële positie wordt nader toegelicht. Er wordt onder andere ingegaan op de budgettaire positie, een totaaloverzicht van incidentele baten en lasten, overzicht van de budgetten per taakveld, de meerjarige balans, budgetten in één oogopslag c.q. de financiële begroting, aanvullende beleidsontwikkelingen met bijbehorende toelichting en het dekkingsplan met indien nodig ombuigings- c.q. herprioriteringsvoorstellen. Kortom, alle financiële ontwikkelingen die in de voorliggende begroting worden vastgesteld hebben we hier voor u op een rij gezet.

Bijlagen

Afhankelijk van het P&C-document worden bijlagen toegevoegd. Bij de programmabegroting wordt een afzonderlijk bijlagenboek toegevoegd gelet op het grote aantal bijlagen.

1.3.1 Kerngegevens

Overige kerngegevens

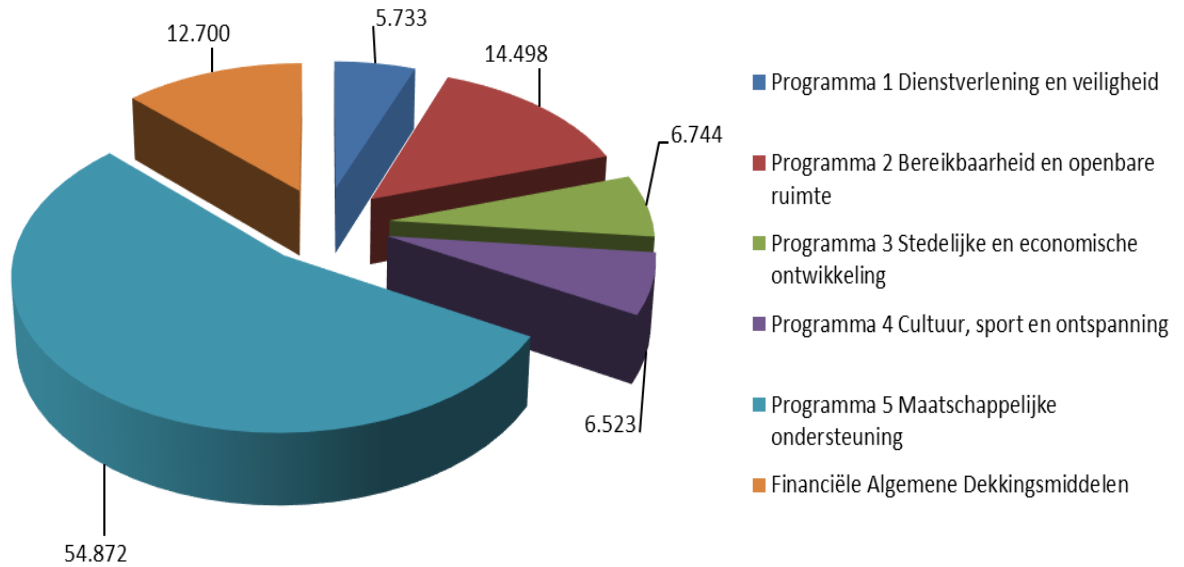
De oppervlakte van de gemeente is 2.155 ha, waarvan 40 ha binnenwater. De historische stadskern is 8 ha. Er is 270 ha aan industrieterrein en de oppervlakte van openbaar groen is 244 ha, waarvan voor de waterhuishouding 24 ha gebruikt wordt.

Er zijn 55 recreatiewoningen in Oldenzaal en 3.148 bedrijfsvestigingen

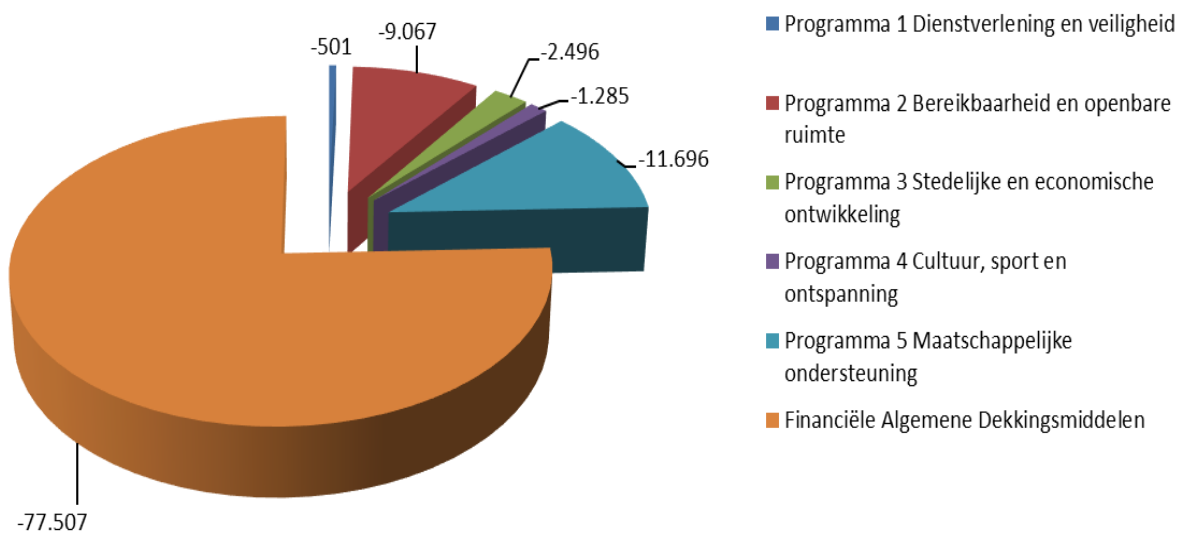
1.3.2 Financiële structuur

Lasten en baten 2023 per programma

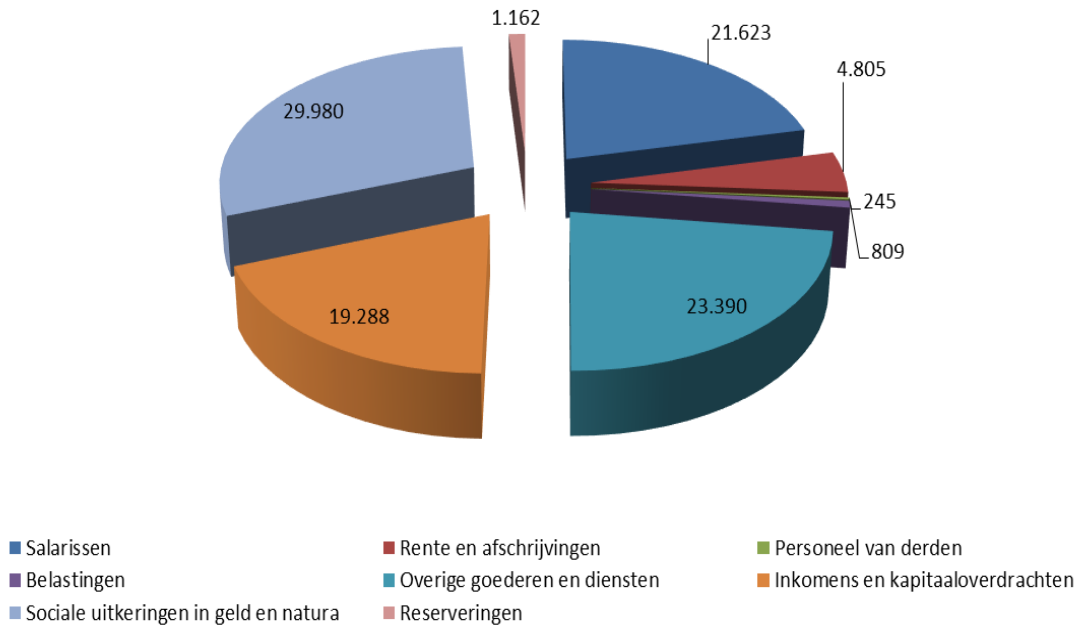
Lasten per programma x 1.000

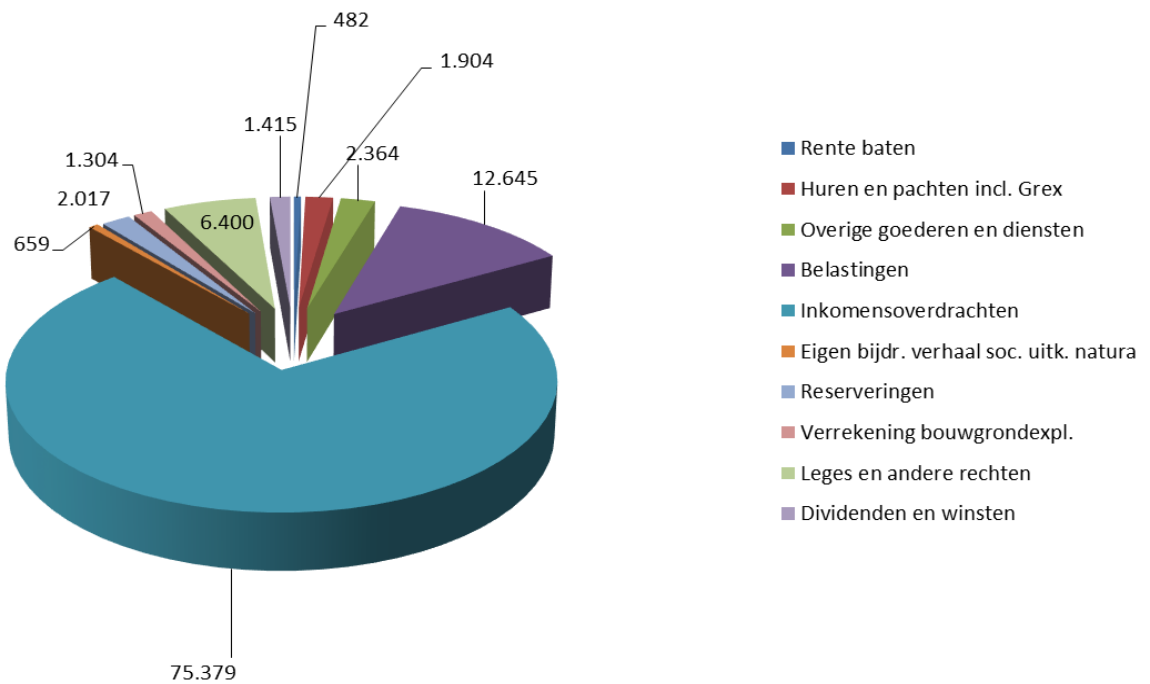
Baten per programma x 1.000

Lasten naar categorieniveau 2023 gemeente Oldenzaal x 1.000

Baten naar categorieniveau 2023 gemeente Oldenzaal x 1.000

1.4 De financiële positie nader toegelicht

1.4.1 Algemeen

Bij de vaststelling van de Kadernota 2023 heeft u ook ingestemd met de te hanteren uitgangspunten voor het opstellen van de begroting 2023. Tevens hebt u kennis kunnen nemen van de verwachte begrotingsuitkomsten voor de planperiode 2023-2026, op basis van extrapolatie van het bestaande beleid van de Programmabegroting 2022, alsmede de daarna nog vastgestelde Decemhernota 2021 en de Voorjaarsnota 2022. Deze uitgangspunten, en het bestaande beleid opgenomen in genoemde documenten, vormen ook de basis voor de cijfers van deze Programmabegroting 2023.

De gehanteerde uitgangspunten hebben we (samengevat) voor de volledigheid nogmaals opgenomen in de voorliggende begroting. Deze uitgangspunten en de actualisering en detaillering van de ramingen van de Kadernota 2023 hebben op onderdelen in deze Programmabegroting geleid tot bijstellingen van de ramingen voor 2023 tot en met 2026. We hebben bij de opstelling van deze begroting 2023 tevens de actuele stand verwerkt van de algemene uitkering tot en met de meicirculaire 2022.

De Programmabegroting 2022 kon in november 2021 worden vastgesteld met positieve begrotingsaldi, en bood, na het forse pakket van ombuigingen van de Programmabegroting 2021, weer enige ruimte voor nieuwe en aanvullende beleidswensen. De hierna vastgestelde Decemhernota 2021 had vervolgens een fors positief effect op het begrotingsresultaat. Dit werd met name veroorzaakt door de financiële vertaling van de gevolgen van de septembercirculaire 2021 waarin het Rijk de aangekondigde extra Jeugdgeden concretiseerde. De Voorjaarsnota 2022 had een relatief beperkt negatief effect op de begrotingsresultaten.

De begrotingsaldi verbeterden dus weliswaar ten opzichte van de Programmabegroting 2022-2025, maar zoals ook bij de Kadernota 2023 aangegeven, passen daar enkele nuanceringen bij.

De actuele economische ramingen worden gedomineerd door onzekerheid als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Het belangrijkste economische gevolg is op dit moment voor Nederland een nog hogere energieprijis. De inflatie slaat dit jaar een gat in de koopkracht en de energiekosten pakken zeer verschillend uit voor verschillende huishoudens. Daarnaast zijn de inkomsten vanuit het Rijk vanuit het Gemeentefonds op de langere termijn nog hoogst onzeker. Verder resteren er vanuit de bij de Programmabegroting 2021 ingezette 'ombuigingsoperatie' nog openstaande taakstellingen/ombuigingen die onderdeel uitmaken van het begrotingsresultaat van de Programmabegroting 2023. Het niet realiseren van de taakstellingen heeft een direct (negatief) effect op het begrotingsresultaat. Onderstaand de voor de komende planperiode nog te realiseren ombuigingen:

Onderdelen (x €1.000)		2023		2024		2025		2026
Nog te realiseren ombuigingen	N	1.248	N	1.291	N	1.291	N	1.291

In de paragraaf 'Taakstellingen' wordt nader gerapporteerd over deze gemeentelijke ombuigingen.

Oldenzaal beschikt weliswaar over een gezonde financiële basis met een goed weerstandsvermogen en een structureel sluitende begroting voor de gehele planperiode maar in het licht van bovenstaande ontwikkelingen heeft het college bij de Kadernota 2023 voorgesteld om behoedzame financiële keuzes te maken en terughoudend om te gaan met nieuwe beleidsvoornemens voor de Programmabegroting 2023 en om de bij de Kadernota gesignaleerde risico's, zoals de sterk gestegen prijzen voor energie en bouwkosten, nu al zoveel mogelijk financieel af te dekken. Daarnaast vindt het college het belangrijk dat de ruimte die er is, door de raad voor de ambities vanuit het Raadsprogramma kan worden benut.

De voorliggende Programmabegroting 2023 is daarmee relatief beleidsarm waarbij de raad wordt voorgesteld om naast de onvermijdbare en wettelijk verplichte beleidsvoornemens, zoals de

implementatie van de Omgevingswet per 1 januari 2023, op voorhand en in afwachting van het Raadsprogramma slechts beperkt geld te reserveren voor aanvullende nieuwe beleidsvoornemens.

De gedetailleerde uitwerking van de begrotingsuitgangspunten en de positieve effecten van de meicirculaire 2022 hebben geleid tot positieve afwijkingen ten opzichte van de gepresenteerde saldi bij de Kadernota. Met name de meicirculaire 2022 was een bijzondere editie: door de stijging van de rijksuitgaven en de voor Oldenzaal gunstige herverdeeffecten ontstond voor Oldenzaal een gunstig beeld.

De Kadernota 2023 liet een positief resultaat zien van € 76.000 in 2023, een negatief saldo van € 122.000 in 2024 en daarna oplopend tot € 876.000 in de eindfase 2026. Na verdere uitwerking van de begrotingsuitgangspunten en de meicirculaire 2022 verbeterde deze resultaten dus aanzienlijk. Onderstaande tabel geeft inzicht in deze resultaatontwikkeling:

Totaal resultaat 2023 – 2026										
Onderdelen (x € 1.000)	2022		2023		2024		2025		2026	
Resultaat Kadernota	V	1.490	V	76	N	122	V	827	V	876
Meicirculaire	V	3.439	V	2.704	V	3.842	V	5.045	V	1.953
Uitwerking begroting			V	485	N	522	N	1.066	N	1.257
TOTAALRESULTAAT	V	4.929	V	3.265	V	3.198	V	4.806	V	1.572

Niet alleen ontstaat met bovenstaande saldi ruimte voor de geformuleerde beleidsthema's van het Raadsprogramma maar tevens wordt impliciet ook wederom invulling gegeven aan de wens van de raad om structurele begrotingsruimte te creëren voor toekomstig nieuw beleid: de zogenaamde 'Zinkweg-norm'.

In hoofdstuk 4 geven we u een overzicht met toelichtingen van de voorstellen aanvullend beleid die al waren opgenomen in de programmabegroting 2022 en voorstellen die waren opgenomen in de Kadernota 2023, het zogenaamde nieuwe beleid.

Zoals aangegeven kunnen we u een begroting aanbieden die realistisch en structureel sluit voor de totale planperiode. Voor de goede orde merken we op dat eventuele financiële gevolgen die voortvloeien uit de septembercirculaire 2022 (conform bestendige gedragslijn) nog niet zijn verwerkt in deze begroting. We zullen u via een raadsinfobrief over de financiële gevolgen van deze circulaire informeren en in de Najaarsnota 2022 zullen we dit vervolgens verwerken in het begrotingsresultaat van de planperiode 2022-2025.

Totaaloverzicht programmabegroting 2023 - 2026

Tabel 1 Programmabegroting 2023 – 2026									
Bedragen x € 1.000									
Onderdelen		2023		2024		2025		2026	
Lasten aanvaard beleid	N	100.117	N	99.411	N	98.765	N	98.302	
Baten aanvaard beleid	V	104.569	V	104.100	V	105.504	V	101.726	
(A.) Saldo aanvaard beleid programmabegroting 2023	V	4.452	V	4.689	V	6.739	V	3.424	
(B.) Aanvullend beleid Progr.begr. 2023	N	395	N	130	N	252	N	387	
(C.) Meerjarige gevolgen Voorjaarsnota 2022	N	138	N	158	N	164	N	164	
(D.) Nieuw beleid	N	654	N	1.203	N	1.517	N	1.301	

Tabel 1 Programmabegroting 2023 – 2026

Bedragen x € 1.000

Onderdelen		2023		2024		2025		2026
(E.)Totaal programmabegroting 2023	V	3.265	V	3.198	V	4.806	V	1.572

- (A.) Regel A is het saldo van de lasten en baten aanvaard beleid zoals deze in de begrotingscijfers is verwerkt op basis van de richtinggevende kaders verwoord in de begrotingsuitgangspunten die bij de Kadernota 2023 zijn vastgesteld. Voor de analyse wordt verwezen naar hoofdstuk 1.4.3.
- (B.) Regel B betreft het aanvullend beleid voor de komende planperiode dat was opgenomen in de programmabegroting 2022 en als zodanig al bij u bekend is, alsmede de financiële ontwikkelingen opgenomen in de door u vastgestelde kadernota 2023. Zie voor specificatie tabel 1 in hoofdstuk 4.1.5 van deze begroting, alsmede de bijbehorende toelichting.
- (C.) Regel C heeft betrekking op de meerjarige effecten van de Voorjaarsnota 2022. Voor de toelichting op deze bijlage wordt verwezen naar de in juli door u vastgestelde Voorjaarsnota 2022.
- (D.) Regel D betreft de voorstellen nieuw beleid en de eventuele beschikkingen over reserves welke in dat verband worden gedaan. Zie voor specificatie tabel 2 in hoofdstuk 4.1.6 van deze begroting, alsmede de bijbehorende toelichting.
- (E.) Regel E is het saldo van deze begroting waarbij rekening is gehouden met inkomsten uit de algemene uitkering gebaseerd op de meicirculaire 2022 en inclusief dotaties aan en beschikkingen over reserves (dus na bestemming).

Provincie

De provincie beoordeelt, als financieel toezichthouder, de begrotingen van de gemeenten. Hierbij wordt vooral gekeken naar de mate waarin de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Met het begrip structureel evenwicht wordt bedoeld dat de in de begroting opgenomen structurele lasten, gedekt dienen te worden door structurele baten. In dat verband zijn in hoofdstuk 4.1.2 overzichten opgenomen van de incidentele baten en lasten. Uit deze overzichten blijkt dat het resultaat van de incidentele baten en lasten een positieve invloed heeft op het uiteindelijke totaalresultaat. Er is daarmee sprake van materieel in evenwicht zijn (structurele lasten worden gedekt door structurele baten).

Het reëel evenwicht houdt in dat onderzoek wordt gedaan naar de realiteit van de ramingen. Daarbij dient de begroting/meerjarenraming uiteraard volledig te zijn. In het toetsingskader dat de provincie hierbij hanteert, is de eis dat de gemeenten de financiële ontwikkelingen meenemen tot en met minimaal de meicirculaire. Daarom presenteren wij u hier, gebaseerd op een bestendige gedragslijn, dus een saldo t/m de meicirculaire 2022.

Op basis van de vastgestelde kadernota 2023 heeft de provincie een eerste indruk gegeven ten aanzien van het toezicht. Dit resulteerde in de verwachting dat Oldenzaal zal voldoen aan het beleidskader financieel toezicht. Concreet werd het volgende beeld gegeven:

“Oldenzaal heeft het jaar 2021 afgesloten met een voordelig resultaat, met name door een aantal incidentele meevallers, grondbedrijf, diverse posten sociaal domein en dividend. Het positieve resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. De gemeente beschikt over voldoende weerstandsvermogen. In 2022 hebben gemeentelijke verkiezingen plaatsgevonden. Inmiddels is er een (nieuwe) coalitie gevormd. Het coalitieakkoord wordt voor het vaststellen van de begroting verwacht. Uitwerking van het coalitieakkoord wordt indien mogelijk voorzien in de Begroting 2023 dan wel in de kadernota 2024. Met ingang van 2023 heeft er bij de AU een herijking plaatsgevonden. De gemeente Oldenzaal is hierbij een voordeel-gemeente. De AU als geheel is in 2023 voor alle gemeenten fors verhoogd. Daarbij heeft het Rijk bepaald dat het accres van de AU voor de jaren 2024 en 2025 wat betreft het volume gelijk blijft aan dat van 2023. Het Rijk heeft daarnaast voor 2023 via de AU extra budget beschikbaar gesteld voor Jeugdzorg. Over de jaren 2024 en verder heeft zij nog geen besluit genomen. Oldenzaal trekt 75% van de middelen voor Jeugdzorg structureel door voor de jaren 2024 en verder. Ten slotte heeft het Rijk bepaald dat voor de jaren 2023 t/m 2025 de zgn. opschalingskorting niet zal worden verhoogd, wat leidt tot een hogere AU in die jaren. Voor 2026 zal de opschalingskorting

terugkomen op het oorspronkelijke niveau. Oldenzaal houdt hier rekening mee. Al deze ontwikkelingen leiden er toe dat in de meerjarenraming de AU voor 2026 aanzienlijk lager zal zijn dan in 2025. De gemeente verwacht dat op alle beleidsterreinen de lonen en prijzen zullen stijgen. Deze stijgingen zullen deels op kunnen worden gevangen door de stijging van de AU. In de komende jaren zal blijken of dit voldoende zal zijn. De gemeente geeft aan dat zij verwacht een sluitend meerjarenperspectief te kunnen presenteren in de begroting 2023-2026”.

Gezien de reëel en structureel sluitende begroting die voorligt met een tevens sluitend meerjarenperspectief lijkt er geen reden te twijfelen aan de repressieve status ten aanzien van het financieel toezicht.

Onderstaand de stand van zaken van enkele financiële thema's, zoals ook reeds benoemd bij de Kadernota 2023.

Algemene uitkering

Hoewel de septembercirculaire 2022 inmiddels is ontvangen, zijn de effecten hiervan nog niet (integraal) opgenomen bij de totstandkoming van de Programmabegroting 2023. De opzet is om u tijdig, voor de vaststelling van de Programmabegroting 2023, te informeren over de gevolgen hiervan. Bij uw algehele beoordeling over de financiële positie van onze gemeente kunt u hiermee rekening houden zonder het overigens onderdeel te laten vormen van de besluitvorming over deze begroting.

Opschalingskorting en herijking gemeentefonds (nieuw verdeelstelsel)

De stijging van de, door gemeenten bekritiseerde, opschalingskorting is in het onlangs afgesloten coalitieakkoord voor deze kabinetsperiode geschrappt. Een meevaller voor Oldenzaal vanaf 2023 van ca. € 700.000 oplopend naar € 1.200.000 in 2025. Voor 2026 is nog geen besluit genomen met betrekking tot de opschalingskorting. Per 1 januari 2023 is het nieuw verdeelstelsel van kracht voor het gemeentefonds. Hoofddoel van het nieuw verdeelstelsel is om de verdeling eenvoudiger en beter uitlegbaar te maken. Het nieuwe verdeelstelsel heeft ertoe geleid dat er gemeenten zijn die er, vanaf 2023, op vooruit gaan en gemeenten die erop achteruitgaan. Oldenzaal gaat er in de verdeling € 1.948.000 op vooruit. Dit voordeel wordt gemaximeerd op € 37,50 per inwoner en gefaseerd ingevoerd, wat neerkomt op een voordeel van ca. 240.000 in 2023, oplopend tot € 1.200.000 vanaf 2025.

Gehanteerde indexen

Conform de bestendige gedragslijn worden de 3 gebruikte indexen voor de Programmabegroting 2023 (index lonen en sociale lasten, index goederen en diensten en de index Sociaal domein) jaarlijks, naast de voorlopige indices voor het komende jaar, gecorrigeerd voor de definitief vastgestelde cijfers van voorgaande jaren. Door de gestegen inflatie in het afgelopen jaar vallen de definitieve indexcijfers hoger uit dan aanvankelijk verwacht en krijgen we in 2023 te maken met relatief hoge indexcijfers. Hiervoor wordt de gemeente (gedeeltelijk) gecompenseerd in de Algemene uitkering. In vergelijking met het begrotingsjaar 2021 stellen wij voor om de indexen voor lonen en goederen/diensten, gebaseerd op de recente ramingen van het Centraal Planbureau (CPB), te verhogen van respectievelijk 2,6% naar 6,40% en van 3,1% naar 4,5%. Daarnaast is er, net als het voorgaande jaar, gekozen voor een separate index voor het Sociaal Domein, namelijk een index gebaseerd op Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA). Dit betekent voor 2023 een index van 5,27%.

Dividend Cogas

Op 18 december 2020 heeft Cogas bekend gemaakt dat DELTA Fiber het 50% belang in het glasvezelbedrijf Cogas Kabel Infra (CKI) van Cogas overneemt. Cogas gaf aan dat het met de opbrengst investeringen wil doen om de ambities in energietransitie te realiseren. In de aandeelhoudersvergadering van 10 mei 2021 hebben de aandeelhouders besloten om uit het verkoopresultaat op de aandelen CKI een dividendafbouwfonds van € 25 miljoen te vormen. Hiermee kan 5 jaar lang een bedrag van € 5 miljoen, als aanvulling op het jaarlijkse basisdividend (€ 1.000 per aandeel, Oldenzaal € 537.000) worden uitgekeerd. De hoogte van het jaarlijkse dividend blijft dan nog 5 jaar gehandhaafd op het niveau van de afgelopen jaren. Deze periode stelt de gemeente Oldenzaal in staat om de begroting aan te passen aan de lagere dividendinkomsten. In de meerjarenraming van de gemeente Oldenzaal (2022 t/m 2025) wordt

voorlopig nog uitgegaan van een dividendopbrengst van € 1.074.000. Met de uitkeringen uit het afbouwfonds kunnen deze ramingen de komende 5 jaren gestand worden gedaan. Voor de periode hierna (vanaf 2026) zal een 'gat' in de begroting ontstaan van € 537.000.

Beleidsintensivering VRT (Informatieveiligheid)

In de conceptbegroting 2023 geeft de VRT (Veiligheidsregio Twente) het volgende aan: De aandacht voor informatiebeveiliging is de laatste jaren sterk toegenomen. Recente berichtgeving over cyberaanvallen binnen en buiten de regio laat zien dat het belangrijk het is om de I-beveiligingsbasis goed op orde te krijgen. Het overall beeld bij Veiligheidsregio Twente is dat de technische basis 'staat' maar het systematisch beheersen van de I-beveiligingsrisico's (en de privacy-risico's) nog niet. Dit vergt capaciteit en ICT-middelen die momenteel niet voor handen zijn. De meerkosten van informatiebeveiliging zijn berekend op € 250.000. Voor deze meerkosten wordt een ophoging van de gemeentelijke bijdrage-gevraagd. Voor Oldenzaal komt dit neer op een bedrag van ca. € 15.000.

Vervallen voorjaarskermis

Doordat er geen voorjaarskermis meer is, worden de begrote inkomsten van € 25.000 niet gerealiseerd. Dit is een structureel lagere inkomst, waardoor wordt voorgesteld om de begrote inkomst structureel naar beneden bij te stellen

Minderinkomsten leges VOG (verklaringen omtrent gedrag)

We zien dat steeds meer bedrijven rechtstreeks een overeenkomst hebben met Justis en online de VOG aanvragen, hierdoor lopen onze inkomsten structureel terug met ca. € 15.000.

1.4.2 Programmabegroting 2022 (jaarschijf 2023) versus programmabegroting 2023

Indien we een vergelijk maken tussen de programmabegroting 2022 (jaarschijf 2023) en de nu voorliggende programmabegroting 2023 is er sprake van een positieve financiële ontwikkeling. In de programmabegroting 2022 was de raming voor het dienstjaar 2023 (tot en met de voorjaarsnota 2022) € 444.000 positief. Het nu verwachte resultaat voor 2023 bedraagt € 3.265.000 positief, zoals ook uit voorgaande tabel "Totaaloverzicht" valt op te maken. Dit betekent een positieve ontwikkeling van € 2.821.000. Dit voordeel is voornamelijk toe te wijzen aan positieve effecten van het gemeentefonds als gevolg van gestegen overheidsuitgaven (hogere accessen) en de voor Oldenzaal positief uitpakkende herijking en (voorlopig) vervallen opschalingskorting.

1.4.3 Begrotingsuitgangspunten ramingen aanvaard beleid

Samenvatting uitgangspunten planperiode 2023 - 2026

De basis voor het ramen van het aanvaarde beleid voor de planperiode 2023-2026 is de in de raadsvergadering van 8 november 2021 vastgestelde programmabegroting alsmede de daarna nog door de raad op 20 december 2021 vastgestelde decembernota 2021 en de op 20 juni door de raad vastgestelde Voorjaarsnota 2022. Voor het bepalen van de budgetten aanvaard beleid houden we rekening met de volgende (procentuele) ontwikkelingen

Lastenontwikkeling

- Lonen en sociale lasten 6,40%
- Goederen en diensten 4,50%
- Omslagrente 0,50%
- Index Sociaal Domein 5,27%

Batenontwikkeling

- Nominale loon- en prijsontwikkelingen;
- autonome volumeontwikkelingen.

Eigen belastinggebied

- Huurtarieven gemeentelijk vastgoed aanpassen conform bovenstaande prijsontwikkeling van goederen en diensten;
- tarieven algemene heffingen hanteren zoals deze zijn vastgesteld bij de laatst vastgestelde begroting, aangepast met een gemiddelde van de index voor loon- en prijsontwikkeling;

- overige tarieven hanteren zoals deze zijn vastgesteld bij de laatst vastgestelde begroting;
- rekening houden met de voor de planperiode verwachte autonome volumeontwikkelingen ten aanzien van de kerngegevens;
- rekening houden met 100% kostendekking ten aanzien van reinigings-/afvalstoffenheffing en rioolheffing (voor beide netto na kwijtschelding).

Kerngegevens

Per 1 januari	Aantal woonruimten	Aantal inwoners
2022	14.717	31.745
2023	14.817	31.695
2024	14.917	31.705
2025	15.017	31.708
2026	15.117	31.708

De volledige notitie begrotingsuitgangspunten planperiode 2023-2026 hebt u als kader vastgesteld ter gelegenheid van de kadernota 2023.

2. Programma's

2.1 Programma Dienstverlening en veiligheid

a. Bestuur	c. Crisisbeheersing en brandweer
b. Burgerzaken	d. Openbare orde en veiligheid

2.1.1 Wat willen wij bereiken?

Visie en speerpunten

Regionale en internationale samenwerking

Oldenzaal is van oudsher een knooppunt. De stad heeft altijd in verbinding gestaan en samengewerkt met andere partijen en dat is ook in de huidige tijd het geval. Voor een middelgrote gemeente is dat op sommige gebieden ook noodzakelijk. We kiezen de samenwerkingspartners of –verbanden die natuurlijk zijn voor ons en die passen bij onze opgaven. Onze gemeente werkt samen in verschillende regionale samenwerkingsverbanden met verschillende doelen en ambities. In deze samenwerkingsverbanden proberen wij een bijdrage te leveren aan het collectief, zodat er synergie kan ontstaan. Ook hebben de samenwerkingen als uitgangspunt dat qua kwaliteit, efficiency of effectiviteit direct of indirect voordeel te behalen is. De nadruk ligt op het (verder) verkennen van de samenwerking met Noaberkracht. Begin 2023 zal het eindrapport ten aanzien van de verkenning aan de raden worden aangeboden.

Dienstverlening

Als gemeente maken we voortdurend keuzes over de inrichting van onze dienstverlening. Alles wat we doen (en laten) voor de inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen in onze gemeente is dienstverlening. Inwoners willen in de huidige maatschappij steeds meer invloed uitoefenen op dienstverlening en het beleid van de overheid. Daarbij is sprake van een toenemend kennisniveau en een toename van zelfredzaamheid. Dit vraagt om een andere rol van ons als gemeente en heeft geleid tot een herijking van de visie op dienstverlening. De visie beschrijft hoe invulling wordt gegeven aan het contact met de samenleving. Kort samengevat omschrijft het de volgende ambities:

- dienstverlening is van iedereen;
- klanten ervaren de glimlach van Twente en daarmee een warm welkom;
- we nodigen uit tot ontmoeting; gastvrij en toegankelijk;
- digitaal voor standaardprocessen; onafhankelijk van tijd en locatie. Persoonlijk advies waar nodig;
- in ons contact zijn we oplossingsgericht en ervaren klanten ons als één, herkenbare en betrouwbare organisatie.

Wij kijken ook in dit jaar weer hoe wij onze (digitale) dienstverlening kunnen verbeteren. Wij doen dit op basis van feedback van onze inwoners en ondernemers en passen op basis hiervan onze dienstverlening aan.

Veiligheid

We streven naar een veilig en leefbaar Oldenzaal, waarin vertrouwen is in de overheid en waar wij handhaven waar nodig. Waar alles gedaan wordt om de veiligheid te waarborgen en calamiteiten zo mogelijk te voorkomen. We werken op het gebied van veiligheid, nauw en steeds meer, samen in Noordoost Twente, waarbij we ook beleidsmatig de afstemming zoeken.

Als gemeente hebben we een aantal taken en bevoegdheden die belangrijk zijn voor de aanpak van criminaliteit. Door deze bevoegdheden gericht en effectief in te zetten, maken we Oldenzaal minder aantrekkelijk voor mensen met slechte bedoelingen. We pakken, in samenwerking met onze partners, georganiseerde criminaliteit aan waarbij onze jeugd een nadrukkelijke plek heeft in onze aanpak.

Dit programma draagt bij aan de volgende Goals.

2.1.2 Wat gaan wij in 2023 doen om onze ambities te realiseren?

Ambities 2023 – 2026	Acties 2023
Bestuur en Organisatie	
We maken actief verbinding met de samenleving.	<ul style="list-style-type: none"> Maandelijkse bedrijfsbezoeken, collegevergaderingen op locatie en koffietied aan de keukentafel.
Regionale en internationale samenwerking	
Samenwerking NOT, Twente, Euregio, Hanzestad, jumelage en de lobbywerkzaamheden stroomlijnen en versterken.	<ul style="list-style-type: none"> Qua bestuurlijke samenwerking wordt de prioriteit gegeven aan de bestuurlijke doelen die gesteld zijn in het raadsprogramma. We werken verder aan de realisatie van de samenwerking met Noaberkracht op basis van de uitkomsten van de verkenning; In te stemmen met en mede uitvoering geven aan de nieuwe Investeringsagenda Twente Board 2023-2027 (Nieuw beleid, nr. 29).
Dienstverlening	
We gaan door met de ontwikkeling van onze klantgerichtheid.	<ul style="list-style-type: none"> Op basis van feedback van onze inwoners en ondernemers verbeteren we onze dienstverlening.
Onze focus ligt op digitale dienstverlening. We zorgen voor gemak en beter contact met onze inwoners.	<ul style="list-style-type: none"> We gaan over op een nieuwe website. Hiermee voldoen we aan de eisen van de wet inzake inclusieve dienstverlening. We gaan verder met het ontwikkelen van een dashboard op het gebied van (digitale) dienstverlening. Het participatieplatform draait en via dit platform staan we in nauwe verbinding met onze inwoners.
We bieden onze inwoners een optimale dienstverlening en daar passen we onze huisvesting op aan.	<ul style="list-style-type: none"> Wij geven verder handen en voeten aan de uitwerking van stadhuis, naar het Huis van de Stad.
Veiligheid	
In Oldenzaal voelt iedereen zich veilig en daar zijn we samen verantwoordelijk voor. Samen zorgen we voor sociale en fysieke veiligheid in onze woon- en leefomgeving. De sociale veiligheid in Oldenzaal willen we vergroten.	<ul style="list-style-type: none"> We voeren het jaarplan Veiligheid 2023 uit en werken de activiteiten uit op de geprioriteerde thema's: <ul style="list-style-type: none"> High Impact Crimes (woninginbraken, overvallen, etc.) Ondermijning Zorg en Veiligheid

2.1.3 Hoe gaan we meten of we succesvol zijn in het realiseren van onze ambities?

2.1.3.1 Wettelijke verplichte beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	Periode	Oldenzaal	Trend	Provincie	25.000 – 50.000 inw.	Bron
Organisatie	1 Formatie	Fte per 1.000 inw .	2023	8,4	-	n.v.t.	n.v.t.	Formatieplan 2023
	2 Bezetting	Fte per 1.000 inw .	2023	8,5	-	n.v.t.	n.v.t.	Formatie-/bezettingslijst jul. 2022
	3 Apparaatskosten	Kosten per inw oner	2023	834	-	n.v.t.	n.v.t.	Begroting 2023
	4 Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2023	1,19%	-	n.v.t.	n.v.t.	Begroting 2023
	5 Overhead	% van totale lasten	2023	10,3%	-	n.v.t.	n.v.t.	Begroting 2023
Veiligheid	6 Verw ijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2021	120	↑	80	60	Bureau Halt
	7 Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inw .	2021	0,82	↑	1,6	1,0	CBS
	8 Gew elds misdrijven	Aantal per 1.000 inw .	2021	1,96	↓	2,8	2,68	CBS
	9 Diefstallen uit w oningen	Aantal per 1.000 inw .	2021	2,1	↓	3,2	1,1	CBS
	10 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inw .	2021	1,99	↓	3,63	3,38	CBS

Toelichting bij de verplichte indicatoren:

- 1 Formatie betreft de toegestane formatie in aantal fte van het ambtelijk apparaat per 1.000 inw oners op basis van de begrote salarisstaat
- 2 Bezetting betreft het werkelijk aantal fte dat werkzaam is
- 3 Apparaatskosten zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel, organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische zaken
- 4 Externe inhuur betreft het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever door een private organisatie met w instoogmerk, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt
- 5 Overhead betreft alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces
- 6 Verw ijzingen Halt betreft het aantal verw ijzingen naar Bureau Halt per 10.000 inw oners in de leeftijd van 12-17 jaar;
- 7 Winkeldiefstallen betreft het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inw oners
- 8 Gew elds misdrijven betreft het aantal gew elds misdrijven per 1.000 inw oners
- 9 Diefstallen uit w oningen betreft het aantal diefstallen uit w oningen per 1.000 inw oners
- 10 Vernielingen en beschadigingen betreft het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inw oners

2.1.4 Betrokkenheid verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan te realiseren beleidsdoelstellingen
Veiligheidsregio Twente	In het kader van rampenbestrijding vormen de 14 Twentse gemeenten samen de Veiligheidsregio. Onder één bestuurlijke regie werken zij samen op het gebied van brandweezorg, (gemeentelijke) crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De Veiligheidsregio is via verlengd lokaal bestuur georganiseerd. De taken en werkzaamheden van de Veiligheidsregio zijn vastgelegd in het Regionaal Beleidsplan Veiligheidsregio Twente 2021-2024.

2.1.5 Wat mag het kosten?

Budget per programma		Realisatie Begroting			Meerjarenbegroting		
Bedragen x € 1.000		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten	Aanvaard beleid	5.597	5.683	5.733	5.722	5.435	5.435
	Aanvullend beleid						
	Nieuw beleid					294	294
	Totaal lasten	5.597	5.683	5.733	5.722	5.729	5.729
Baten	Aanvaard beleid	-550	-501	-501	-501	-501	-501
	Aanvullend beleid						
	Nieuw beleid						
	Totaal baten	-550	-501	-501	-501	-501	-501
Saldo	vóór bestemming	5.047	5.182	5.232	5.221	5.228	5.228
	Dotaties aan reserves	0	0				
	Onttrekking reserves	0	0				
Saldo	na bestemming	5.047	5.182	5.232	5.221	5.228	5.228

2.2 Programma Bereikbaarheid en Openbare ruimte

Onder dit programma vallen de volgende wettelijk verplichte taakvelden:

a. Parkeerbelasting	e. Riolering
b. Verkeer en vervoer	f. Afval
c. Parkeren	g. Milieubeheer
d. Openbaar groen en (openlucht) recreatie	h. Begraafplaatsen en crematoria

2.2.1 Wat willen wij bereiken?

Visie en speerpunten

Oldenzaal is een stad waarin het fijn verblijven is en waar mensen graag komen en dat willen we graag zo houden. We willen ook dat onze kinderen en kleinkinderen hier in de toekomst van kunnen blijven genieten. Samen zorgen we voor een sociaal- en fysiek veilige woon- en leefomgeving en een groen en gezond Oldenzaal dat bovendien een duurzaam karakter kent. Daar werken we met elkaar hard aan.

In de openbare ruimte verblijven we en verplaatsen we ons. Oldenzaal streeft naar een veilige infrastructuur en een goede bereikbaarheid. Fietsgebruik wordt gestimuleerd en parkeren rond en in de binnenstad is van belang voor het economisch functioneren van de binnenstad. Onze openbare ruimte wordt aantrekkelijker gemaakt door de kwaliteit van het openbaar groen te verhogen. Vanuit het waterbeheer en de aanpassingen aan de klimaatverandering dragen we bij aan een leefbare stad. Dat doen we niet alleen, we trekken hierin op met onze inwoners en laten ze meedenken over de invulling en onderhoud van hun woonomgeving. Bij vervanging van riolering leveren we een bijdrage aan een leefbare stad.

Oldenzaal heeft een vitale binnenstad die veel te bieden heeft en makkelijk bereikbaar is. We werken aan een gastvrij centrum voor inwoners en bezoekers. We betrekken de ondernemers en inwoners bij het uitwerken van ideeën die hieraan bijdragen.

Dit programma draagt bij aan de volgende Goals.

2.2.2 Wat gaan wij in 2023 doen om onze ambities te realiseren?

Ambities 2023 – 2026	Acties 2023
Oldenzaal is een goed bereikbare stad in een goed bereikbare regio	<ul style="list-style-type: none">We geven uitvoering aan het Mobiliteitsbeleidsplan. Voor een optimale bereikbaarheid richten we ons op betere bewegwijzering en comfortabele hoofdfietsroutes. Zo maken we optimaal gebruik van de rondwegen en weren we zo veel mogelijk verkeer door de stad.
Duurzaamheid is de basis van ons denken en doen en een vast onderdeel bij het ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none">De Global Goals dragen we steeds meer naar buiten toe uit. We zoeken nadrukkelijk

van plannen.	<p>de samenwerking met bedrijven op.</p> <ul style="list-style-type: none"> • We geven uitvoering aan de landelijke klimaatdoelstellingen gesteld in het Nationale Klimaatakkoord. • We zetten in op het verduurzamen van ons maatschappelijk vastgoed. De routekaart hiervoor wordt eind 2022/begin 2023 vastgesteld.
Het verbruik van energie en opwekking van duurzame energie is meer in balans.	<ul style="list-style-type: none"> • We werken aan het vervolg en afronding van het Wijkuitvoeringsplan De Thij. Bewustwording en advisering zijn belangrijk in de volgende fase. • Uitvoering maatregelen ter bestrijding energiearmoede. • Het Energieloket onderneemt een gerichte actie om het isoleren van woningen en gebouwen te bevorderen.
Een goed onderhouden openbare ruimte die bijdraagt aan de leefbaarheid en gevoel van veiligheid van onze inwoners	<ul style="list-style-type: none"> • Het meerjaren uitvoeringsplan (MJUP) vormt steeds meer de basis van onze integrale onderhouds- en uitvoeringsplanning. En is steeds meer afgestemd met andere partijen.
Parkeren voor zowel auto als fiets is een essentieel onderdeel van een bereikbare binnenstad.	<ul style="list-style-type: none"> • We realiseren een nieuwe kwalitatief hoogwaardige bewaakte fietsenstalling. • In de taakgroep Infrastructuur binnenstad werken we samen met de stad aan goede oplossingen.
Het verder verminderen van restafval en verder doorgroeien naar een circulaire economie; maximaliseren van hergebruik.	<ul style="list-style-type: none"> • We continueren en optimaliseren het gemeentelijk afvalbeheer. • We starten mogelijk een nieuwe aanbesteding op voor de verwerking van een deel van onze afvalstoffen (afhankelijk van het wel/niet continueren van ons aandeelhouderschap bij Twence). • In regionaal verband gaan kijken naar mogelijkheden om de (stagnerende) afvalreductie verder te continueren. Regionaal is een ambitie uitgesproken van 50 kg in 2030.
Realiseren van een robuust en duurzaam watersysteem en Oldenzaal bestand maken tegen de gevolgen van klimaatverandering.	<ul style="list-style-type: none"> • We werken aan een duurzaam en robuust watersysteem door: <ol style="list-style-type: none"> 1. We voeren het GRP 2021-2025 uit, in hoofdzaak door rioolvervanging, relining (renovatie) en aanleg blauwe aders onder andere in de Denekamperstraat. 2. We nemen –bovenop de reguliere GRP projecten- extra maatregelen tegen wateroverlast als gevolg van extreme neerslag onder meer in de Lyceumstraat. 3. We voeren de acties uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie uit, zoals Klimaatgesprekken. Hierbij komen de thema's droogte en hitte steeds nadrukkelijker naar voren.

2.2.3 Hoe gaan we meten of we succesvol zijn in het realiseren van onze ambities?

2.2.3.1 Wettelijke verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Oldenzaal	Trend	Provincie	25.000 – 50.000 inw.	Bron
1 Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inw oner	2020	102,7	↓	104	?	CBS
2 Hernieuw bare elektriciteit	%	2020	12,0%	↑	20,5%	?	RWS - KMO

2.2.4 Betrokkenheid verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan te realiseren beleidsdoelstellingen
Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking /Twenteboard en Bedrijfsvoeringsorganisatie Recreatieschap Twente (voormalig Regio Twente)	<p>In 2021 is de GR Regio Twente opgeheven en zijn de activiteiten van de Regio Twente ondergebracht bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Openbaar Lichaam Gezondheid (GGD) - Recreatieschap Twente - Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking. <p>Binnen deze nieuwe organisatie is Oldenzaal in staat als onderdeel van een sterke samenwerking kansen te benutten. Oldenzaal zet ook de komende jaren in op een goede afronding van de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente. Dit levert een bijdrage op voor de binnenstad (Pilot spontane Binnenstad) en Stationspark Oldenzaal Centraal. Daarnaast kijkt Oldenzaal positief naar de investeringsagenda Twenteboard.</p>
ODT Twente	<p>In 2019 is de Omgevingsdienst Twente (ODT) operationeel geworden. Sindsdien zijn de milieutaken op het gebied van vergunningverlening en handhaving bij hen onder gebracht. Jaarlijks wordt er een uitvoeringsprogramma opgesteld met daarin de taken die door het ODT worden uitgevoerd. Dit is in samenhang met ons eigen VTH-programma. Belangrijke ontwikkelingen rondom de ODT in 2023 worden gevormd door de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023 en de verdere introductie van outputfinanciering per 1 januari 2023.</p>
Twence	Verwerkt een deel van onze afvalstoffen. Gemeente Oldenzaal is tevens aandeelhouder.
Twente Milieu	Geeft mede uitvoering aan afvalbeheer.
Crematorium	Oldenzaal werkt samen met de Twentse crematoria. De komende jaren zal deze samenwerking verder worden gehandhaafd en eventueel verstevigd worden.

2.2.5 Wat mag het kosten?

Budget per programma		Realisatie Begroting			Meerjarenbegroting		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten	Aanvaard beleid	12.670	13.822	14.023	13.636	13.668	14.032
	Aanvullend beleid				87	155	236
	Nieuw beleid			475	487	500	286
	Totaal lasten	12.670	13.822	14.498	14.210	14.323	14.554
Baten	Aanvaard beleid	-10.311	-8.993	-9.067	-9.118	-9.154	-9.155
	Aanvullend beleid				-63	-114	-176
	Nieuw beleid						
	Totaal baten	-10.311	-8.993	-9.067	-9.181	-9.268	-9.331
Saldo	vóór bestemming	2.359	4.829	5.431	5.029	5.055	5.223
	Dotaties aan reserves	1.683	3	3	3	3	3
	Onttrekking reserves	-291	-523	-580	-123	-106	-93
Saldo	na bestemming	3.751	4.309	4.854	4.909	4.952	5.133

2.3 Programma Stedelijke en economische ontwikkeling

Onder dit programma vallen de volgende wettelijk verplichte taakvelden:

a. Economische ontwikkeling	e. Grondexploitatie niet-bedrijventerreinen
b. Fysieke bedrijfsinfrastructuur	f. Wonen en bouwen
c. Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	g. Musea / Cultureel erfgoed
d. Ruimtelijke ordening	

2.3.1 Wat willen wij bereiken?

Visie en speerpunten

In onze visie is Oldenzaal een levendige, energieke en bruisende stad met een uniek en attractief winkelaanbod, gezellige horeca, veel spraakmakende evenementen, recreatieve en culturele voorzieningen. De binnenstad nodigt uit tot ontmoeten, vermaken, genieten, beleven en tot het ondernemen van een scala aan activiteiten. Dit maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven.

De coronacrisis heeft een grote impact op het economische klimaat en de binnenstad in het bijzonder. De retailsector, horeca en evenementenbranche worden hard geraakt. Er is een structureel overschot aan winkelmeters voor niet-dagelijkse artikelen. Voor uitbreiding van winkelmeters voor dagelijkse artikelen zijn er mogelijkheden om bestaande supermarkten extra ruimte te geven. Wij werken samen met de markt aan de transformatie naar een compacte en multifunctionele binnenstad.

De kracht van Oldenzaal zit in een aantrekkelijk woon- en economisch klimaat en een aangename omgeving om te wonen, werken, ondernemen en verblijven. In onze visie ontwikkelt Oldenzaal zich ruimtelijk en economisch om ook in de toekomst prettig leefbaar én levensvatbaar te kunnen zijn. Wij zien Oldenzaal als een vernieuwende en innovatieve stad, waar inwoners en bedrijven kansen kunnen en mogen grijpen. Nieuwe initiatieven treden wij positief tegemoet, waar nodig bieden we ondersteuning.

Als speerpunten geven wij, mede gelet op het gedachtengoed van de Omgevingswet en onze Structuurvisie, initiatiefnemers en ondernemers ruimte hun plannen te verwezenlijken (van aanbodgericht ontwikkelen naar vraaggestuurd maatwerk). Onze rol daarbij varieert van ontwikkelen, verleiden, loslaten en in een enkel geval niet meewerken. De 4 strategische ingrepen uit de structuurvisie zijn voor onze ontwikkeling richtinggevend:

- Vergroten van het stedelijk kerngebied (met woongebied Stakenbeek);
- Ruimte maken voor de etalage van Oldenzaal;
- Ruimte voor gevestigde en nieuwe ondernemers en;
- Vitale, onderscheidende en intieme wijken.

Het unieke karakter van Oldenzaal 'triggert' bezoekers en bedrijven om voor onze stad te kiezen. Het culturele erfgoed van vooral het 'rijke verleden' van religie, Hanze en textieltijd speelt bij de profilering van Oldenzaal een belangrijke rol. 'Het verhaal van Oldenzaal' krijgt onder meer aandacht bij projecten als de binnenstad, de Stadstuinen en het Singelpark.

We hebben meer inzicht in de demografische ontwikkeling van Oldenzaal. Hierdoor krijgen we beter de mogelijkheid om te sturen op beleidskeuzes met betrekking tot onder meer voorzieningen, woningbouw en infrastructuur. Wij willen de komende 10 jaar minimaal 600 woningen toevoegen en zo mogelijk nog 400 woningen extra. Met de vastgestelde strategische woonprogrammering zetten we in op de versnelling van de woningbouw.

We stellen ons open op naar onze omgeving. Oldenzaal heeft, naast haar eigen karakter, meerwaarde als schakel tussen Noordoost Twente en de Netwerkstad. Oldenzaal is daardoor een kwalitatieve leefomgeving, een sterke woongemeente, een werkstad en een voorzieningenstad ineen.

Dit programma draagt bij aan de volgende Goals.

2.3.2 Wat gaan wij in 2023 doen om onze ambities te realiseren?

Ambities 2023– 2026	Acties 2023
Binnenstad	
Behouden en versterken (van het historische karakter) van een aantrekkelijke binnenstad met inbreng van ideeën uit de samenleving	<ul style="list-style-type: none"> We werken samen met onze partners via de Stadsnoabers (vastgoedeigenaren, ondernemers, cultuur, horeca en Oldenzaal Promotie) in de binnenstad en we bevorderen onderlinge samenwerking met externe partners als provincie. Met de provincie voeren we gesprekken over de nader te bepalen inzet voor een Stadsarrangement 3.0.
Oldenzaal heeft een bruisende binnenstad met sfeer, evenementen en cultuur. We sturen op verbinding tussen de binnenstad, het Hulsbeek en de woonboulevard	<ul style="list-style-type: none"> We werken nauw samen met Oldenzaal Promotie, die Oldenzaal als merk/product sterk neerzet. We ondersteunen het binnenstad-management dat bij Oldenzaal Promotie is ondergebracht. We faciliteren Oldenzaal Promotie in de exploitatie van de buitenreclame, waaronder de digitale informatieschermen. We geven uitvoering aan de acties die voortkomen uit het nieuwe integrale evenementenbeleid.
Singelpark met cultuurhistorische waarden weer zichtbaar maken en kansen voor wateropgave klimaat adaptieve stad benutten (blauwe aders, afkoppelen, infiltreren, vasthouden in een 'gracht')	<ul style="list-style-type: none"> Op basis van de ontwerpen nemen we de totale opgave en uitvoering van het deelproject Molkenboer ter hand. We maken plannen voor het deelproject 'Topsportpand'.
Kwaliteitsimpuls gebiedsontwikkeling Langestraat en omgeving	<ul style="list-style-type: none"> We werken het planconcept voor de centrumontwikkeling van het gebied Langestraat uit (bouwplan HMO en herinrichting Langestraat).
Meer zichtbaar en beleefbaar maken van het unieke cultuurhistorische karakter van Oldenzaal	<ul style="list-style-type: none"> We betrekken ons materiële en immateriële erfgoed (het Verhaal van Oldenzaal) integraal bij ruimtelijke en (vrijetijds-)economische opgaven en projecten die zijn verbonden met de cultuurhistorie. We ondersteunen de stichting Oldenzaalse Musea bij de ontwikkeling van (een deel van) het Michgoriushuis tot Erfgoed Huis. Hier krijgen o.m. de musea de Hofnar en de Pelgrim en de publieksfunctie van het

	<p>Stadsarchief een plek.</p> <ul style="list-style-type: none"> • We stimuleren en nemen deel aan projecten die het profiel van Oldenzaal en de focus op het 'rijke erfgoed' van religie, Hanze en de textieltijd versterken. De ontwikkeling van het Erfgoed Huis speelt hierin een belangrijke rol. • Samen met Oldenzaal Promotie werken we aan versteviging van het Oldenzaals profiel, cultuur en erfgoed zijn hierin een belangrijk onderdeel. • We brengen onze lokale archeologie onder de aandacht, onder meer via de ArcheoHotspot in het Palthehuis. <i>Zie ook programma 4. Cultuur, sport en ontspanning.</i>
Terugdringen leegstand, profiel versterken en ruimtelijke kwaliteit verbeteren	<ul style="list-style-type: none"> • We brengen de ontwikkelingen in de binnenstad in beeld met de binnenstadmonitor. • We stimuleren initiatieven die bijdragen aan de ambities van de binnenstad, zoals beschreven in Masterplan Binnenstad en het Binnenstadplan. • We geven uitvoering aan de geactualiseerde Detailhandelsvisie die is vastgesteld in 2021. Dit doen wij samen met Oldenzaal Promotie, vastgoedeigenaren en ondernemers. • We maken samen met onze binnenstadpartners (vastgoedeigenaren en ondernemers) vanuit de nieuwe samenwerking Stadstructuur Oldenzaal een actieplan voor de versterking van de binnenstad. • We vergroenen de binnenstad waar mogelijk voor een beter verblijfsklimaat.
Economie	
Het versterken van het vestigingsklimaat voor ondernemers	<ul style="list-style-type: none"> • We ontwikkelen de werklocatie Jufferbeek Noord door de gebiedsvisie in deelgebieden uit te werken. • We pakken kansen op voor de verbetering en revitalisering van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen.
Vanaf 2023 is de Omgevingswet van kracht. Het uiteindelijke doel van de Omgevingswet is om het voor de burger makkelijker te maken en een integrale aanpak van aanvragen.	<ul style="list-style-type: none"> • We geven vervolg aan de implementatie van de Omgevingswet. • We stellen in de periode 2023-2025 een Omgevingsvisie en Omgevingsplan vast. • We geven vervolg aan het vullen van het Digitaal Stelsel Omgevingswet en het toepasbaar maken van beleid. We stellen toepasbare regels op voor de vergunningencheck en toetsen in de samenleving of deze voldoende duidelijk zijn.
Het bieden van aantrekkelijke bedrijventerreinen /werklocaties	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van de resultaten uit de Scan Bedrijventerreinen uit het onderzoek toekomstvaste bedrijventerreinen bekijken we of er verbeteringen doorgevoerd kunnen worden. • Met ondernemers gaan we in gesprek over

	<p>ruimere mogelijkheden op bestaande werklocaties.</p>
Oldenzaal is de eerste digitale Hanzestad van Europa	<ul style="list-style-type: none"> • We realiseren 'Kleintje Hanzehuis' en geven uitvoering aan video mapping en virtual reality. We zoeken aansluiting bij Rheda-Wiedenbrück en andere Duitse Hanzesteden aan de grens, zoals Osnabrück en Munster. • Dit draagt bij aan onze zichtbaarheid als (digitale) Hanzestad.
Wonen	
We maken wonen voor alle doelgroepen mogelijk	<ul style="list-style-type: none"> • We continueren de starterslening met de hiervoor beschikbare middelen. • De vastgoedstrategie van WBO voor de sociale huur en onze strategische woonprogrammering stemmen we op elkaar af. • We geven gemeentelijke kavels uit in de Graven Es. In Gravenweide (De Graven Es, gebied 10a) realiseren we via projectbouw ook 30 rij- en twee-onder-een kapwoningen. • We begeleiden diverse initiatieven en plannen voor wonen en zorg.
Kansen benutten en verloedering voorkomen door stedelijke vernieuwing	<ul style="list-style-type: none"> • We geven verder vorm aan de versnelling van de woningbouw van de 3 Oldenzaalse sleutelprojecten in de strategische woonprogrammering: • De ontwikkeling van Stationspark Oldenzaal Centraal – Stakenbeek geven we een krachtig vervolg. We leggen het bestemmingsplan Stakenbeek 2^e fase ter vaststelling voor aan de gemeenteraad. Met de ontwikkelaar maken we afspraken over het te realiseren woningbouwprogramma. • We geven verder invulling aan de (her)ontwikkeling van de inbreidingslocatie Langestraat. • We starten met de planvoorbereiding voor het gebied Gravenbeek (De Graven Es gebied 10b). • We faciliteren in de woonprogrammering transformatie van bestaand vastgoed en continueren stedelijke vernieuwing door zoveel mogelijk de huidige binnenstedelijke locaties te ontwikkelen.
Verduurzaming bestaande woningen stimuleren	<ul style="list-style-type: none"> • In de Prestatieafspraken met WBO en Blij Wonen geven we verduurzaming en levensloopbestendig maken van de woningvoorraad een prominente plek. • We stimuleren bewustwording mede door invulling te geven aan de warmtevisie en de RES, via het Energieloket en het digitale platform 'Energie van Noordoost Twente'.

2.3.3 Hoe gaan we meten of we succesvol zijn in het realiseren van onze ambities?

2.3.3.1 Wettelijke verplichte beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	Periode	Oldenzaal	Trend	Provincie	25.000 – 50.000 inw.	Bron
Sted. en econ. ontw.	1 Functiemenging	Verhouding tussen banen en woningen in %	2021	56,6	↑	54,7	49,7	Landelijk Informatiesysteem voor arbeidsplaatsen
	2 Vestigingen (van bedrijven)	Aantal vestigingen per 1.000 inwoners van 15 t/m 65 jaar	2022	108,9	↑	111,5	121,0	Landelijk Informatiesysteem voor arbeidsplaatsen
	3 Nieuw gebouwde woningen	Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	2021	6,3	↓	6,9	7,9	Basisregistratie adressen en gebouwen
	4 Demografische druk	Verhouding tussen niet-beroeps-bevolking (<15 en 65+) en beroepsbevolking (15-64)	2022	84,4	↑	73,9	79	CBS

Toelichting bij de verplichte indicatoren:

- De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen woningen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
- Vestigingen van bedrijven betreft het aantal vestigingen van bedrijven per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.
- Nieuw gebouwde woningen betreft het aantal nieuw gebouwde woningen, per 1000 woningen.
- De demografische druk betreft de som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen in de leeftijd van 15-64 jaar.

2.3.4 Betrokkenheid verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan te realiseren beleidsdoelstellingen
Bestuursvereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking /Twenteboard en Bedrijfsvoeringsorganisatie Recreatieschap Twente (voormalig Regio Twente)	<p>In 2021 is de GR Regio Twente opgeheven en zijn de activiteiten van de Regio Twente ondergebracht bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Openbaar Lichaam Gezondheid (GGD) - Recreatieschap Twente - Bestuursvereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking. <p>Binnen deze nieuwe organisatie is Oldenzaal in staat als onderdeel van een sterke samenwerking kansen te benutten. Oldenzaal zet ook de komende jaren in op een goede afronding van de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente. Dit levert een bijdrage op voor de binnenstad (Pilot spontane Binnenstad) en Stationspark Oldenzaal Centraal. Daarnaast kijkt Oldenzaal positief naar de investeringsagenda Twenteboard.</p>
ODT Twente	<p>In 2019 is de Omgevingsdienst Twente (ODT) operationeel geworden. Sindsdien zijn de milieutaken op het gebied van vergunningverlening en handhaving bij hen ondergebracht. Jaarlijks wordt er een uitvoeringsprogramma opgesteld met daarin de taken die door het ODT worden uitgevoerd. Dit is in samenhang met ons eigen VTH-programma. Belangrijke ontwikkelingen rondom de ODT in 2023 worden gevormd door de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023 en de verdere introductie van outputfinanciering per 1 januari 2023.</p>

2.3.5 Wat mag het kosten?

Budget per programma		Realisatie Begroting			Meerjarenbegroting		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten	Aanvaard beleid	9.609	10.154	6.644	6.385	6.192	5.992
	Aanvullend beleid				104	103	103
	Nieuw beleid			100			
	Totaal lasten	9.609	10.154	6.744	6.489	6.295	6.095
Baten	Aanvaard beleid	-7.434	-5.761	-2.496	-2.495	-2.494	-2.494
	Aanvullend beleid						
	Nieuw beleid						
	Totaal baten	-7.434	-5.761	-2.496	-2.495	-2.494	-2.494
Saldo	vóór bestemming	2.175	4.393	4.248	3.994	3.801	3.601
	Dotaties aan reserves	3.897	16	15	14	14	13
	Onttrekking reserves	-4.104	-923	-592	-222	-121	-121
Saldo	na bestemming	1.968	3.486	3.671	3.786	3.694	3.493

2.4 Programma Cultuur, sport en ontspanning

Onder dit programma vallen de volgende wettelijk verplichte taakvelden:

a. Sportbeleid activering	d. Cultureel erfgoed
b. Sportaccommodaties	e. Musea
c. Cultuurpresentatie, -productie en –participatie	f. Media

2.4.1 Wat willen wij bereiken?

Visie en speerpunten

Cultuur, sport en ontspanning zijn belangrijk voor de vitaliteit van mens en maatschappij. We willen dan ook zoveel mogelijk individuen en groepen met cultuur en sport in aanraking brengen en stimuleren om actief en/of passief mee te doen. Onze lokale voorzieningen en evenementen op dit gebied leveren bovendien een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid en levendigheid van (binnen)stad en buitengebied en aan de (vrijetijds)economie. Vanuit deze visie blijven we, in samenwerking met het culturele en het sportieve veld en de evenementensector, initiatieven stimuleren. Het in stand houden en versterken van de lokale sportieve en culturele infrastructuur heeft specifiek aandacht.

Corona

De coronaperiode had en heeft veel impact op het sportieve en culturele leven van Oldenzaal. De verwachting bestaat dat dit ook in 2023 nog merkbaar zal zijn. Voor verenigingen en instellingen is het moeilijk om vrijwilligers te vinden en te behouden en het publiek moet opnieuw de weg naar sport, cultuur en evenementen vinden. Voor cultuur is, in samenspraak met het veld, een herstelplan in uitvoering gebracht. Dit plan geven we een vervolg, dat met name gericht is op versterking van de culturele infrastructuur. Een van de ambities uit het sportakkoord is om voor de sportverenigingen voldoende vrijwilligers te hebben en behouden, hier zal in 2023 dan ook op worden ingezet.

Preventie

Sport en cultuur zetten mensen letterlijk en figuurlijk in beweging en hebben daarmee ook een belangrijke (preventieve) waarde voor gezondheid en welzijn. Sport en cultuur worden dan ook steeds nadrukkelijker verbonden met het sociaal domein. We hebben projecten op dit gebied geïnitieerd en gestimuleerd en zoeken manieren en middelen om deze ook voor de toekomst te kunnen borgen. Waar mogelijk en nodig starten en/of ondersteunen we nieuwe initiatieven waar cultuur en sport ten behoeve van preventie worden ingezet. Jongeren krijgen met Studio 15 een creatieve plek in de binnenstad waar ze elkaar kunnen ontmoeten en waar ze zich kunnen ontwikkelen. Voor senioren wordt het cultuurprogramma Twents Zilver doorontwikkeld. In samenwerking met de bibliotheek krijgen laaggeletterdheid en digitale geletterdheid specifiek aandacht. Binnen het project 'Actief na School' worden sport- en beweegaanbieders nadrukkelijk in het programma opgenomen. Ook worden sportverenigingen gestimuleerd en zoveel als mogelijk gefaciliteerd om een aanbod te ontwikkelen voor kwetsbare groepen (walking football, passend sporten etc.).

Steeds meer zie je dat sport en publieke gezondheid samen optrekken om de inwoners meer te laten bewegen, zoals bijvoorbeeld binnen JOGG en via de fitcoinsapp.

Maatschappelijke vitaliteit

De adviseur maatschappelijke vitaliteit zet zich in voor vitaal Oldenzaal. De functie heeft zich de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker bewezen als onafhankelijke verbinder tussen cultuur en sport en het sociaal domein. Hiervoor is financiering beschikbaar tot 1 juli 2023. Dat betekent dat in de loop van 2023 een besluit moet worden genomen over voortzetting van de functie.

Vrijwilligers

Al voor de coronatijd was het voor sport, cultuur en evenementen steeds moeilijker om vrijwilligers te vinden. De afgelopen jaren zijn veel vrijwilligers afgehaakt, terwijl er geen nieuwe aanwas kwam. De vrijetijdssector kan niet zonder vrijwilligers, dat geldt zowel voor het verenigingsleven als voor professionele instellingen. Daarom willen we ondersteunen bij manieren om vrijwilligers aan te trekken en te behouden. De adviseur maatschappelijke vitaliteit en daarnaast bij cultuur de cultuurmakelaar, vervullen hierin een rol.

Cultuur en erfgoed

Cultuur en erfgoed hebben niet alleen waarde voor het individu, ze dragen ook bij aan het karakter van de stad, trekken bezoekers en vertellen het Verhaal van Oldenzaal. De komende periode willen we met name inzetten op:

1. Versterken lokale culturele infrastructuur. Onder meer: cultuur onder de aandacht brengen (campagne), stimuleren participatie, intensivering samenwerking en digitale ontwikkelingen.
2. (Preventieve) inzet cultuur in het sociaal domein (inclusief onderwijs). Onder meer: (digitale) geletterdheid, Eén tegen Eenzaamheid en jongeren.
3. Profileren via het Verhaal van Oldenzaal. Onder meer: het Michgoriushuis als Erfgoed Huis, erfgoed als onderdeel van ruimtelijke projecten, focus op het erfgoed van religie, textiel en Hanze (zoals: digitale Hanzestad), archeologie, binnenstad.
4. Integrale verbinding met andere domeinen. Onder meer: ruimtelijke projecten, (vrijtijds)economie, duurzaamheid, Global Goals.

Sport en bewegen

De coronapandemie is er mede de oorzaak van dat steeds meer sporters ervoor kiezen om onafhankelijk en individueel te gaan sporten en bewegen. In de Omgevingsvisie nemen we deze tendens mee. Sport en bewegen vormen een belangrijk onderdeel van de maatschappelijke agenda. We zien steeds meer sporters die gebruik maken van de openbare ruimte. In 2023 wordt nagedacht of het Vondelpark 2.0 hier een verbredende rol in kan spelen. Voor het karakter en de leefbaarheid in de stad is sport en bewegen van grote betekenis. Op individueel niveau leveren sport en bewegen een bijdrage aan ontwikkeling, gezondheid, normen en waarden en ontspanning. Ook worden sport en bewegen ingezet als 'bindmiddel' binnen het sociaal domein. Dit kapitaal moeten we behouden, zodat het een rol kan blijven spelen ten behoeve van preventie en bij het betrekken van kwetsbare groepen.

Sportaccommodaties

Goede sportaccommodaties zijn een voorwaarde om onze inwoners meer te laten sporten en bewegen. De meeste binnensportaccommodaties zijn sterk verouderd. In relatie tot de ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting en andere (demografische) ontwikkelingen moeten weloverwogen keuzes worden gemaakt om te komen tot toekomstbestendige binnensportaccommodaties. Hiervoor wordt een binnensportaccommodatieplan opgesteld. In de begroting zijn financiële middelen opgenomen voor nieuwbouw en revitalisatie van sportaccommodaties.

Sportcentrum Vondersweijde is een multifunctionele sportaccommodatie met een zwembad. Bewegen, verbinden en ontmoeten komen hier samen. Het sportcentrum wordt gerevitaliseerd. De revitalisering moet ervoor zorgen dat het sportcentrum de komende jaren zowel functioneel als technisch weer optimaal inzetbaar is.

Dit programma draagt bij aan de volgende Goals.

2.4.2 Wat gaan wij in 2023 doen om onze ambities te realiseren?

Ambities 2023 – 2026	Acties 2023
Sportbeleid	
We stimuleren de verbinding tussen sportverenigingen, zorginstellingen, welzijn onderwijs en bedrijfsleven	<ul style="list-style-type: none"> • We continueren de uitvoering van het lokaal Beweeg- en Sportakkoord • In samenwerking met de Twentse gemeenten updaten we de regionale Visie op sport en bewegen voor 2023. • Door de organisatie van de Special Olympics nationale spelen wordt regionaal nagedacht op welke manier in Twente het inclusief sporten op de kaart blijft en meer kansen gaat krijgen.
Wij stimuleren bewegingsonderwijs aan kinderen binnen het basisonderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit de resultaten van de MQ-scan gaan de vakleerkrachten LO het bewegingsonderwijs per school aanpassen, waardoor het bewegingsonderwijs meer op het individuele kind gericht wordt.
We stimuleren sportinclusiviteit	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van het onderzoeksproject om kinderen met een chronische ziekte of beperking te laten participeren in het beweeg- en sportaanbod wordt een uitvoeringsplan gemaakt.
We ondersteunen sportverenigingen na corona	<ul style="list-style-type: none"> • We inventariseren tijdens een bijeenkomst ('Sportcafé') de behoeften van verenigingen om hun vitaliteit te bevorderen. Vanuit het platform van het Oldenzaals Beweeg- en Sportakkoord wordt gekeken hoe we gezamenlijk de vragen kunnen beantwoorden en we verenigingen kunnen faciliteren.
Sport en bewegen stimuleren omwille van verbinding en gezondheid	<ul style="list-style-type: none"> • We richten ons op de aandachtspunten van de nota Publieke Gezondheid 2022-2026 en zoeken de verbinding met zowel het sport- als preventieakkoord.
Sportaccommodaties	
Gerevitaliseerde en vernieuwde binnensportaccommodaties die aansluiten bij de huidige normen en wensen van de gebruikers. Optimaal combineren en verbinden van onderwijs, sport en verduurzaming.	<ul style="list-style-type: none"> • Met betrekking tot vernieuwing en revitalisatie van de binnensportaccommodaties sluiten we aan bij acties en adviezen uit het in 2023 vast te stellen binnensport-accommodatieplan.
Verduurzaming sportaccommodaties	<ul style="list-style-type: none"> • We faciliteren sport- en cultuurverenigingen om deze te verduurzamen.
Een multifunctioneel sportcluster dat aansluit bij de wensen en eisen van de huidige samenleving	<ul style="list-style-type: none"> • We revitaliseren sportcentrum Vondersweijde om het sportcentrum voor de komende 5 jaar in stand te houden. • Om aan te sluiten bij de doelgroepen van de toekomst vergroten we het warm wateroppervlak bij sportcentrum Vondersweijde door overkapping van het buitenbad. • We doen een vervolgonderzoek naar de samenwerking tussen de sportaccommodaties binnen Noordoost Twente.
Cultuurpresentatie en –productie	

<p>We streven naar een stevige culturele infrastructuur, waarin zowel binnen als buiten het culturele veld wordt samengewerkt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We stimuleren nieuwe en vernieuwende samenwerking binnen cultuur en met partijen buiten het culturele veld. Met aandacht voor specifieke (kwetsbare) doelgroepen zoals jongeren. Hierin trekken we op met de adviseur maatschappelijke vitaliteit, de cultuurmakelaar, culturele instellingen en verenigingen en de cultuurmakelaar. • We wijzen lokale partners op subsidiemogelijkheden. • We sluiten zoveel mogelijk aan bij de nota cultuurbeleid 2021-2024 van de Provincie.
<p>We ondersteunen het culturele veld in de (re)vitalisering na corona</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het lokale culturele leven wordt met inzet van de door het Rijk aan de lokale cultuur toegekende coronamiddelen en met input van stakeholders een impuls gegeven (campagne, projecten) en participatie wordt gestimuleerd. Focus ligt daarbij op versterking van de lokale infrastructuur, revitalisering van het lokale culturele leven en samenwerking. • Via de inzet van de adviseur maatschappelijke vitaliteit en de cultuurmakelaar ondersteunen we instellingen en verenigingen.
<p>We willen sterker inzetten op kunst, cultuur en erfgoed ten behoeve van vitaliteit en beleving voor bewoners en bezoekers</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We betrekken ons materiële en immateriële erfgoed (het Verhaal van Oldenzaal) integraal bij ruimtelijke en (vrijetijds-)economische opgaven en projecten die zijn verbonden met de cultuurhistorie. <p><i>Zie ook programma 3. Stedelijke en economische ontwikkeling</i></p>
<p>Versterking van een onderscheidend en eenduidig Oldenzaals profiel</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We stimuleren en nemen deel aan projecten die het profiel van Oldenzaal en de focus op het 'rijke erfgoed' van religie, Hanze en de textieltijd versterken. De ontwikkeling van het Michgoriushuis tot Erfgoed Huis speelt hierin een belangrijke rol. • Samen met Oldenzaal Promotie werken we aan versteviging van het Oldenzaalse profiel, cultuur en erfgoed zijn hierin een belangrijk onderdeel. <p><i>Zie ook programma 3. Stedelijke en economische ontwikkeling.</i></p>
<p>Meer regionale culturele samenwerking</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Met Bibliotheek Oldenzaal als lokale partner participeren we in het regionale programma Twentse Maakplaatsen. Dit is gericht op leren en ontdekken op het gebied van media/techniek/kunst. • De 14 Twentse gemeenten trekken binnen Cultuurregio Twente samen op richting Rijk en Provincie, bv. ten aanzien van het vervolgsceario voor de cultuurregio's en financiële mogelijkheden. Er wordt gewerkt aan een regionaal uitvoeringsprogramma waarin kunst, techniek en digitale ontwikkelingen samenkomen.

Cultuurparticipatie en –educatie	
<p>Cultuur wordt waar mogelijk (preventief) ingezet ten behoeve van de maatschappelijke participatie en zelfredzaamheid van kwetsbare groepen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit de visie van het Masterplan Sociaal Domein stimuleren we de voorzetting van bestaande projecten en nieuwe initiatieven waar cultuur (preventief) wordt ingezet bij maatschappelijke opgaven. • Samen met onze partners krijgt de succesvolle pilot ‘Actief na school’ een vervolg. Er wordt daarbij samenwerking gezocht met Studio 15 en andere lokale partners en vergelijkbare projecten bij andere gemeenten. • We zetten de pilot ‘Twents Zilver’, ons lokale cultuurparticipatieprogramma voor senioren, voort met een nieuwe programmering. • Kaliber Kunstenschool en de stichting Impuls zijn gestart met een sociaal-cultureel ontmoetingscentrum in het voormalige pand van Univé. • De provincie Overijssel zet met de nieuwe regeling Bibliotheek van de Toekomst in op bibliotheekinnovatie. Bibliotheek Oldenzaal werkt samen met lokale partners aan de maatschappelijk opgaven: de geletterde samenleving, participatie in de informatiesamenleving en een leven lang ontwikkelen. Voor de regeling is cofinanciering van de gemeente een vereiste. • BoesCoolTuur maakt een cultureel programma specifiek voor 55-plussers. <p><i>Zie ook programma 5. Maatschappelijke ondersteuning.</i></p>
<p>Blijvend aandacht voor binnen- en buitenschoolse cultuureducatie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In samenhang met de doorontwikkeling van het Kunstmenu voor het primair onderwijs werken we aan een lokaal convenant cultuureducatie, waarin verschillende partijen vastleggen zich te willen inzetten voor de borging van cultuureducatie voor elk Oldenzaals kind. • Het programma Twentse Maakplaatsen biedt in samenwerking met Bibliotheek Oldenzaal educatie op het gebied van cultuur/techniek/media voor alle leeftijden. • In samenhang met het sociaal domein is er blijvend aandacht voor (digitale) geletterdheid.
<p>Betrekken bij en interesseren van jongeren voor cultuur</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Studio 15 is een nieuw initiatief van Kaliber Kunstenschool en Impuls, specifiek gericht op jongeren. Op basis van evaluatie wordt bepaald of Studio 15 een structurele meerwaarde oplevert voor de Oldenzaalse samenleving. • Younglands is voor en door jongeren tussen de 16 en 24 jaar uit Oldenzaal. Onder begeleiding van professionals vanuit cultuur en het sociaal domein organiseren ze evenementen of activiteiten bij evenementen voor leeftijdgenoten.

Cultureel erfgoed en musea	
De waarde van het lokale erfgoed benutten, onder meer ten behoeve van opgaven op het gebied van ruimte en vrijetijdseconomie en de verbinding binnenstad-buitengebied	<ul style="list-style-type: none"> • We betrekken ons cultureel erfgoed integraal bij ruimtelijke en (vrijetijds-)economische opgaven en projecten die zijn verbonden met de cultuurhistorie. • Erfgoed en duurzaamheid krijgen aandacht binnen het programma Groene Grachten van de Provincie. Oldenzaal participeert hierin vanuit samenwerking met Dinkelland, Losser en Tubbergen. • We brengen onze lokale archeologie onder de aandacht, onder meer via de ArcheoHotspot in het Palthe Huis. <p><i>Zie ook programma 3. Stedelijke en economische ontwikkeling.</i></p>
Toekomstbestendigheid musea De pelgrim en De Hofnar	<ul style="list-style-type: none"> • Musea de Hofnar en de Pelgrim krijgen een plek binnen het nieuwe Erfgoed Huis dat in (een deel van) het Michgoriushuis wordt gerealiseerd. De integratie van de twee musea in een nieuw concept sluit aan bij het lokale historische focusthema 'religie'. We kennen de stichting Oldenzaalse Musea zowel eenmalige als (verhoging van de) structurele subsidie toe.
Aandacht voor immaterieel erfgoed	<ul style="list-style-type: none"> • In het nieuwe Erfgoed Huis, komt een studiezaal voor bezoekers van ons Stadsarchief. • Carnaval in Noordoost-Twente is opgenomen in de Nederlandse Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed. Samen met de verenigingen en de stichting Oldenzaalse Musea willen we dit inzetten voor educatie en participatie met betrekking tot carnaval in Noordoost Twente.

2.4.3 Hoe gaan we meten of we succesvol zijn in het realiseren van onze ambities?

2.4.3.1 Wettelijke verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Oldenzaal	Trend	Provincie	25.000 – 50.000 inw.	Bron
1 Niet w ekelijks sporters	%	2020	47,8%	↓	51,1%	50,5%	CBS & RIVM

Toelichting bij de verplichte indicatoren:

1 Niet sporters betreft het percentage van het aantal inw oners w elke niet w ekelijks sporten

2.4.4 Betrokkenheid verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan te realiseren beleidsdoelstellingen
Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking /Twenteboard en Bedrijfsvoeringsorganisatie Recreatieschap Twente (voormalig Regio Twente)	Twentse samenwerking voor beleidsmatige aangelegenheden en bedrijfsvoering, waarbij zij voor dit programma o.a. de uitvoerende organisatie is op het gebied van: <ul style="list-style-type: none"> • toeristische routes • vrijetijdseconomie • recreatieve voorzieningen
Cultuurregio Twente	De 14 Twentse gemeenten hebben zich met betrekking tot cultuur en erfgoed verbonden binnen Cultuurregio Twente. Deze voert onder meer taken uit met betrekking tot de programma's Twentse Maakplaatsen & Generators en Creatieve Broedplaatsen.
Sport Oldenzaal BV	Exploitatie van sportcluster Vondersweijde

2.4.5 Wat mag het kosten?

Budget per programma		Realisatie Begroting			Meerjarenbegroting		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten	Aanvaard beleid	6.927	6.893	6.489	6.897	6.848	6.882
	Aanvullend beleid				2	2	29
	Nieuw beleid			34	51	61	61
	Totaal lasten	6.927	6.893	6.523	6.950	6.911	6.972
Baten	Aanvaard beleid	-1.889	-1.299	-1.285	-1.109	-1.109	-1.109
	Aanvullend beleid						
	Nieuw beleid						
	Totaal baten	-1.889	-1.299	-1.285	-1.109	-1.109	-1.109
Saldo	vóór bestemming	5.038	5.594	5.238	5.841	5.802	5.863
	Dotaties aan reserves	14	0				
	Onttrekking reserves	-141	-542	-14	-14	-2	-2
Saldo	na bestemming	4.911	5.052	5.224	5.827	5.800	5.861

2.5 Programma Maatschappelijke Ondersteuning

Onder dit programma vallen de volgende wettelijk verplichte taakvelden:

a. Openbaar basisonderwijs	i. Begeleide participatie
b. Onderwijshuisvesting	j. Arbeidsparticipatie
c. Onderwijsbeleid en leerlingzaken	k. Maatwerkvoorzieningen (WMO)
d. Cultuurpresentatie, -productie en - participatie	l. Maatwerkdienstverlening 18+
e. Media	m. Maatwerkdienstverlening 18-
f. Wijkteams	n. Geëscaleerde zorg 18+
g. Inkomensregelingen	o. Geëscaleerde zorg 18-
h. Samenkracht en burgerparticipatie	p. Volksgezondheid

2.5.1 Wat willen wij bereiken?

Visie en speerpunten

In Oldenzaal streven we naar een krachtige samenleving, waarin de inwoner meedoet, naar eigen kunnen bijdraagt en daar waar nodig ondersteund wordt. Met zelfredzame, gezonde en verbonden inwoners die zich veilig voelen. Daarbij geloven we in het vermogen van mensen om zelf te beslissen hoe zij omgaan met de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven.

Het sociaal domein van de gemeente Oldenzaal werkt vanuit drie principes:

- We werken vraaggericht. We werken vanuit de vraag van de inwoner en streven ernaar dat alle inwoners naar eigen kunnen actief deelnemen aan de samenleving. We hebben daarbij oog voor mensen die om uiteenlopende redenen uit zichzelf niet om ondersteuning vragen, maar dit wel nodig hebben.
- We wijzen mensen op hun eigen verantwoordelijkheid. Ons uitgangspunt is gedeelde verantwoordelijkheid in plaats van 'recht hebben op'. Dat betekent dat we zelfredzaamheid stimuleren. We gaan ervan uit dat inwoners hun eigen kracht en ook hun eigen sociale omgeving zo goed mogelijk inzetten en wijzen hen daar waar mogelijk op.
- We komen om weer te gaan. We helpen mensen zichzelf te helpen. We onderzoeken samen met inwoner(s) wat nodig is, zo licht als kan en zo zwaar als moet. Daar waar zwaardere zorg nodig is schalen we op, waar mogelijk werken we ernaartoe dat mensen zelfredzamer worden.

Samen met onze partners werken we aan de transformatie, dat wil zeggen de vernieuwing van de zorg en ondersteuning, binnen het sociaal domein. De komende jaren zetten we (nog meer) in op het versterken van preventie, integraal werken en strategisch partnerschap. Door aan de voorkant zoveel mogelijk de vraag om (zware) ondersteuning te voorkomen en ondersteuning op een laagdrempelige manier aan te bieden werken we direct aan de effecten zelfredzaamheid, verbondheid, gezondheid en veiligheid en daarmee indirect aan het realiseren van een krachtige Oldenzaalse samenleving. Een concreet voorbeeld is de ontwikkeling van de website voor het sociaal plein. Waar samen met betrokken partners het preventieve aanbod weer wordt gegeven.

Datagedreven werken

Ook in 2023 breiden we onze inzet op monitoring en evaluatie, data-analyse en benchmarking verder uit. Centraal hierbij staat steeds de vraag welke impact we (willen) bereiken met de inzet vanuit het Oldenzaals sociaal domein. Om in de toekomst betere voorspellingen te maken en gericht beleid te ontwikkelen werken we steeds meer datagedreven. Het helpt ons focus aan te brengen, prioriteiten te stellen, gericht actie te ondernemen en hierop te evalueren.

Dit programma draagt bij aan de volgende Goals.

2.5.2 Wat gaan wij in 2023 doen om onze ambities te realiseren?

Ambities 2023 – 2026	Acties 2023
Overstijgend	
<ul style="list-style-type: none"> Wij investeren in preventie: we creëren, in samenwerking met inwoners(groepen), een afdoende preventief aanbod waardoor we beschikken over een stevige sociale basis. Wij werken integraal: door middel van een integrale benadering (vanuit die verschillende wetten en leefgebieden) leiden we inwoners direct toe naar de voor hen juiste voorziening(en). In Oldenzaal hechten we waarde aan een sterke verbinding en strategisch partnerschap met onze partners in het algemeen en het voorveld in het bijzonder. 	
Maatregelen die leiden tot het beheersbaar krijgen van de uitgaven	<ul style="list-style-type: none"> We geven uitvoering aan de ombuigingen behorend bij het masterplan sociaal domein. En denken mee om tot 'harde' alternatieven te komen. We investeren in preventie om zwaardere zorg te voorkomen.
Op operationeel niveau verder vorm geven aan de transformatie in het sociale domein	<ul style="list-style-type: none"> We werken blijvend aan de cultuurverandering waarbij het gesprek en de mindset zich richten op het realiseren van de krachtige samenleving, en de wijze waarop dit gerealiseerd kan worden. We bieden een passende oplossing, binnen de beschikbare middelen, die bijdraagt aan de vier effecten (zelfredzaamheid, verbondenheid, gezondheid en veiligheid). We zetten in op monitoring en evaluatie, data-analyse en benchmarking. We werken steeds meer datagedreven om succesvol maatschappelijke meerwaarde te creëren.
Organiseren van verbondenheid met onze partners in de collectieve opgaven	<ul style="list-style-type: none"> We ontwikkelen ons subsidiebeleid door en geven daarmee ruimte voor innovatie en strategisch partnerschap. We ontwikkelen en implementeren de website Sociaal plein en integreren OnshelptOns qua vorm en inhoud in de website van het Sociaal plein.
Investeren in samenwerking met voorliggende	<ul style="list-style-type: none"> We versterken de samenwerking met

voorzieningen	voorliggende voorzieningen, onder andere door samen met partners uitvoeringsagenda's te maken op specifieke beleidsterreinen.
Onderwijs	
Streven naar kwalitatief goed onderwijs met een optimale verbinding met de samenleving waarbij het onderwijs tevens ingezet wordt voor preventie & vroegsignalering.	
Duurzame en optimale ontwikkeling voor ieder kind en jeugdige	<ul style="list-style-type: none"> • We geven samen met partners (doorlopend) uitvoering aan de Lokale Educatieve Agenda.
Preventie en vroeg signalering is ingebed in het onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Door interprofessioneel samen te werken in en rond het onderwijs worden preventie en vroegsignalering bij voorschoolse voorzieningen, basisonderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO) versterkt via onder meer: • samenwerking HBO VE-coaches; • schoolmaatschappelijk werk in het PO en VO; • actief na school in het PO en VO; • project Geboeid! #NoFilter in het VO; • intercultureel werker en; • inzet op schoolaanwezigheid.
Realiseren van passende en duurzame schoolgebouwen om goed onderwijs te kunnen (blijven) realiseren	<ul style="list-style-type: none"> • We voeren het Integraal Huisvestingsplan uit; • de vernieuwbouw van 't Blikpunt vindt plaats voor basisschool De Zevenster; • de voorbereidingen vinden plaats voor de (ver)nieuwbouw van de Franciscusschool en de Drie-eenheid; <p>het haalbaarheidsonderzoek voor de wijk De Thij wordt (verder) uitgevoerd.</p>
Werken	
Algemeen: financiële onafhankelijkheid, sociale contacten en ontplooiingsmogelijkheden voor onze inwoners.	
Ondersteuning bij het verkrijgen en behouden van betaald werk of participatie	<ul style="list-style-type: none"> • We ontwikkelen gericht beleid met als doel het nog optimaler inzetten van het participatiebudget. • We ontwikkelen en implementeren samenwerkingsafspraken met strategische partner(s) voor de doelgroep nieuw beschut.
Ondersteuning van nieuwkomers bij het inburgeren en integreren in de Oldenzaalse samenleving	<ul style="list-style-type: none"> • We zetten in op de doorontwikkeling en verdere implementatie van de nieuwe Wet Inburgering. • De taakstelling voor de huisvesting en ondersteuning van statushouders en vluchtelingen is hoger dan andere jaren wegens de verhoogde instroom; • wij nemen versneld statushouders op; • wij vangen Oekraïense vluchtelingen op; • Er is landelijk een grote behoefte aan woningen. Dit geldt zeker voor

	aandachtsgroepen zoals de statushouders, maar ook breder. We gaan onderzoeken wat de mogelijkheden in Oldenzaal zijn wat betreft flexwoningen en doorstroomwoningen.
Het voorkomen en bestrijden van armoede in Oldenzaal specifiek aandacht voor de situatie van kinderen	<ul style="list-style-type: none"> • We implementeren ons herijkte armoedebeleid. Hierin is aandacht voor de ontwikkelingen met betrekking tot de energiecrisis en de hoge inflatie. We bieden ondersteuning aan de mensen waarvan de bestaanszekerheid onder druk staat.
Wmo Algemeen: zo lang en zo zelfstandig mogelijk meedoen in de maatschappij, met daarbij vooral aandacht voor het vergroten van de zelfredzaamheid en sociale verbondenheid van onze inwoners. Voor de Wmo (incl. vervoer) bereiden we ons voor op de nieuwe aanbestedingen vanaf 2023.	
Versterken van participatie, investeren in preventie en het ontwikkelen van voorzieningen om het welzijn van onze inwoners te verhogen	<ul style="list-style-type: none"> • We onderzoeken hoe we de kosten voor huishoudelijke ondersteuning kunnen beheersen, o.a. door mogelijkheden van reablement¹ lokaal/regionaal verder te onderzoeken. • We zetten in op het terugdringen van eenzaamheid door samen met onze partners uitvoering te geven aan het programma 'Eén tegen eenzaamheid'.
Het realiseren van een zo optimaal mogelijk vervoersaanbod op maat, beschikbaar voor alle inwoners	<ul style="list-style-type: none"> • We passen de Verordening bekostiging leerlingenvoer aan; • We investeren in zelfstandig (leren) reizen en het bevorderen van de zelfredzaamheid in het doelgroepenvervoer.
Adequate opvang voor inwoners die extra (acute) ondersteuning nodig hebben op verschillende terreinen.	<ul style="list-style-type: none"> • We bereiden ons voor op de invoering van de wet Aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) die 1 januari 2024 in gaat en die gegevensuitwisseling beter mogelijk maakt.
Jeugd en gezin Algemeen: vergroten van de eigen kracht van jeugdigen én versterking van het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin en andere mensen in de omgeving van de jeugdige. Hierbij ligt het accent op meedoen. Voor de jeugdhulp bereiden we ons voor op de nieuwe aanbestedingen vanaf 2023.	
De regierol van de gemeente binnen de (preventieve) jeugdhulp versterken	<ul style="list-style-type: none"> • We gaan door met het versterken van de regie op de verwijzingen naar jeugdhulp en de resultaten van jeugdhulp. • De intern aangestelde coördinatoren externe verwijzing zetten volop in op het proactief regie voeren op casussen waarbij externe verwijzers betrokken zijn en er vragen spelen

¹ Reablement gaat uit van het principe 'mensen helpen zichzelf te helpen'. Het betreft het ontwikkelen praktische vaardigheden waardoor zelfredzaam vergroot wordt.

	rondom de juiste inzet (intensiteit of duur). Denk hierbij aan de POH jeugd-GGZ en de Gecertificeerde Instellingen (GI's).
Investeren in preventie of jeugdhulp op maat in de <i>directe omgeving</i> van de jeugdige en zijn gezin	<ul style="list-style-type: none"> • We implementeren de regiovisie Jeugdhulp waarin de gezamenlijke ambities zijn vastgelegd. Belangrijk aandachtspunt is het goed laten aansluiten van de lokale toegang bij de sociale basisinfrastructuur en de gecontacteerde jeugdhulpaanbieders. • De regiovisie vormt een belangrijk uitgangspunt voor de inkoop van jeugdhulp vanaf 2023.
Bevorderen van preventie en vroeg signalering bij jeugdigen	<ul style="list-style-type: none"> • In NOT-verband zetten we in op (preventieve) jeugdhulp op school (zie ook onder onderwijs). • We borduren voort op de kaders van de Twentse Transformatie, op lokale, sub-regionale en regionale schaal van de jeugdzorg. Hierbij is o.a. de verbinding tussen jeugdhulp en passend onderwijs een thema. We zetten beleidsmatig meer in op preventie in samenwerking met onze partners en ontwikkelen hiervoor een gezamenlijke aanpak.
Door middel van cultuur de talentontwikkeling, actieve participatie en nieuwe activiteiten van en voor jongeren stimuleren	<ul style="list-style-type: none"> • We ondersteunen het Talenthouse Studio 15 financieel voor een proefperiode van twee schooljaren (22/23 – 23/24).
Publieke gezondheid	
Algemeen: bevorderen van de gezondheid van onze inwoners.	
Verkleinen van gezondheidsverschillen tussen sociaal economische groepen	<ul style="list-style-type: none"> • We doen mee aan het landelijke actieprogramma 'Kansrijke start' gericht op de eerste 1.000 dagen in een mensenleven. We vormen een lokale coalitie, starten met de interventie 'Nu Niet Zwanger' en ontwikkelen samen met partners het prenataal huisbezoek door. We onderzoeken een bredere inzet van Kansrijke start in relatie tot preventie en vroegsignalering voor de jongste Oldenzaalse jeugd. • We werken aan de implementatie van Fitcoins in de wijk Zuid-Berghuizen.
Stimuleren van een gezonde leefstijl van jong tot oud	<ul style="list-style-type: none"> • We geven uitvoering aan diverse activiteiten binnen het programma JOGG (gezonde jeugd, gezonde toekomst). • We werken toe naar een Rookvrije generatie. We motiveren en faciliteren organisaties om omgevingen rookvrij te maken.

<p>Sport en bewegen stimuleren omwille van maatschappelijke effecten verbondenheid en gezondheid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We geven uitvoering aan het preventieakkoord, het sport- en beweegakkoord en de lokale nota Publieke Gezondheid 2022-2026. Zie hiervoor <i>Programma 4 Cultuur, Sport en Ontspanning</i>.
<p>Cultuur in het sociaal domein Algemeen: cultuur als bindmiddel in het sociaal domein.</p>	
<p>Cultuur wordt waar mogelijk (preventief) ingezet ten behoeve van de maatschappelijke participatie en zelfredzaamheid van kwetsbare groepen. Blijvend aandacht voor binnen- en buitenschoolse cultuureducatie. Betrekken bij en interesseren van jongeren voor cultuur. Aandacht voor de geletterde samenleving en participatie in de informatiesamenleving.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zie hiervoor <i>Programma 4 Cultuur, Sport en Ontspanning</i>.

2.5.3 Hoe gaan we meten of we succesvol zijn in het realiseren van onze ambities?

2.5.3.1 Wettelijke verplichte beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	Periode	Oldenzaal	Trend	Provincie	25.000 – 50.000 inw.	Bron
Maatschappelijke ondersteuning	1 Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021	0,00	➡	1,80	1,90	DUO – Dienst Uitvoering Onderwijs
	2 Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021	22	⬇	17	16	DUO – Dienst Uitvoering Onderwijs
	3 Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkw alificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2021	1,1%	⬆	1,7%	1,6%	Ingrado
	4 Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 – 74 jaar	2021	812,3	⬆	710	586,6	LISA
	5 Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2019	0,2%	⬆	0,30%	1,00%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
	6 Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2019	5,00%	➡	5,00%	4,00%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
	7 Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	2021	71,4%	⬆	71,4%	71,0%	CBS
	8 Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2021	1,00%	➡	2,00%	2,00%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
	9 Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000	2021	31,9	⬇	43,1	27,7	CBS
	10 Lopende reïntegratie-voorziening	Aantal per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2021	15,3	⬇	13,4	11,6	CBS
	11 Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	11,1%	⬆	11,9%	13,1%	CBS
	12 Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	1,0%	⬆	1,4%	1,2%	CBS
	13 Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2021	0,2%	➡	0,3%	0,3%	CBS
	14 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	2021	91	⬆	76	69	GMSD

Toelichting bij de verplichte indicatoren:

- Absoluut verzuim betreft het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar
- Relatief verzuim betreft het aantal leerlingen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar
- Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkw alificatie betreft het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkw alificatie, het onderwijs verlaat,
- Banen betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar
- Jongeren met een delict voor de rechter betreft het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen
- Kinderen in uitkeringsgezin betreft het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen
- Netto arbeidsparticipatie betreft het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking
- Werkloze jongeren betreft het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)
- Personen met een bijstandsuitkering betreft het aantal personen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder
- Lopende reïntegratie uitkeringen betreft het aantal lopende re-integratievoorzieningen (eind peilperiode) per 1.000 inwoners (15-64 jaar)
- Jongeren met jeugdhulp betreft het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar
- Jongeren met jeugdbescherming betreft het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar
- Jongeren met jeugdreclassering betreft het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar)
- Cliënten met een maatwerkarrangement WMO betreft het aantal cliënten per 1.000 inwoners met een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de WMO

2.5.4 Betrokkenheid verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan te realiseren beleidsdoelstellingen
Openbaar Lichaam Gezondheid (GGD) (voormalig Regio Twente)	De nieuwe gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam Gezondheid (GGD) voert de publieke gezondheid en jeugdgezondheidszorg uit. Het OZJT voert een aantal taken uit op het gebied van jeugdhulp en Wmo.
Stadsbank Oost Nederland	De Stadsbank voert namens de gemeenten de integrale schuldhulpverlening uit. Dit geldt ook voor de preventie en nazorg activiteiten.
Stichting Werkprojecten Oldenzaal	De stichting Werkprojecten Oldenzaal treedt namens de gemeente Oldenzaal op als werkgever voor de Oldenzaalse Wsw-medewerkers. De uitvoering van de Wsw gebeurt door het Maatschappelijk Plein.

2.5.5 Wat mag het kosten?

Budget per programma		Realisatie Begroting			Meerjarenbegroting		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten	Aanvaard beleid	52.100	55.747	54.427	53.874	53.625	52.763
	Aanvullend beleid			395		106	195
	Nieuw beleid			50	75		
	Totaal lasten	52.100	55.747	54.872	53.949	53.731	52.958
Baten	Aanvaard beleid	-15.709	-13.314	-11.696	-11.406	-11.356	-11.306
	Aanvullend beleid						
	Nieuw beleid						
	Totaal baten	-15.709	-13.314	-11.696	-11.406	-11.356	-11.306
Saldo	vóór bestemming	36.391	42.433	43.176	42.543	42.375	41.652
	Dotaties aan reserves	673	38	42	42	41	41
	Onttrekking reserves	-15	-1.288	-326	-232	-294	-109
Saldo	na bestemming	37.049	41.183	42.892	42.353	42.122	41.584

2.6 Financiële algemene dekkingsmiddelen

2.6.1 Algemeen

Onder dit programma vallen de volgende taakvelden:

a. OZB woningen en niet woningen	f. Vennootschapsbelasting
b. Belastingen overig	g. Overhead
c. Beheer overige gebouwen en gronden	h. Treasury
d. Algemene uitkering en gemeentefonds	i. Mutaties reserves en voorzieningen
e. Overige baten en lasten	

In dit, volgens de BBV tot het programmaplan behorende onderdeel, wordt inzicht verschaft in de baten en lasten die niet als zodanig in de verschillende programma's zijn opgenomen. Ook worden hier nieuwe beleidsvoornemens en heroverwegingen opgenomen die (vooralsnog) niet rechtstreeks aan een concreet programma toebedeeld kunnen worden. Daarvoor worden dezelfde tabellen gebruikt die u ook aantreft in de verschillende programma's. De algemene doelstelling, met betrekking tot de financiële positie van de gemeente, is het jaarlijkse streven naar een structureel en reëel evenwicht van onze (meerjarige) begroting.

2.6.2 Beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	Periode	Oldenzaal	Provincie	25.000 – 50.000 inw.	Bron
1	Gemiddelde WOZ w aarde	Duizend euro	2021	251	251	?	CBS
2	Gemeentelijke w oonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2021	761	757	?	COELO
3	Gemeentelijke w oonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2021	797	796	?	COELO

Toelichting bij de verplichte indicatoren:

- 1 Gemiddelde WOZ-w aarde betreft de gemiddelde WOZ-w aarde van w oningen
- 2 Gemeentelijke w oonlasten eenpersoonshuishouden betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan w oonlasten
- 3 Gemeentelijke w oonlasten meerpersoonshuishouden betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan w oonlasten

2.6.3 Betrokkenheid verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan te realiseren beleidsdoelstellingen
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente)	Het GBTwente voert, in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de gemeente, de aanslagoplegging, heffing en invordering uit van de in dit programma genoemde lokale heffingen en belastingen. Dit doen ze eveneens voor de in de overige paragrafen aangegeven lokale heffingen, o.a. voor afvalstoffen- en rioolheffing. Bovendien ondersteunt het GBTwente bij het verstrekken van informatie, uitbrengen van rapportages en de handhaving en toezicht. Voor de belangrijkste bron van inkomsten, de OZB, verzorgt het GBTwente de taxaties en de daarvan afgeleide werkzaamheden. In eerste instantie worden ook de klachten, bezwaren, beroepszaken behandeld en afgedaan. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de gemeentelijke organisatie. Vanaf 2018 geldt voor dit pakket aan werkzaamheden de nieuwe Dienstverleningsovereenkomst (DVO 2018-2021) als basis.

2.6.4 Wat mag het kosten?

Budget per programma		Realisatie Begroting			Meerjarenbegroting		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten	Aanvaard beleid	14.554	12.830	12.105	12.234	12.365	12.507
	Aanvullend beleid						
	Nieuw beleid			595	1.115	1.112	1.110
	Totaal lasten	14.554	12.830	12.700	13.349	13.477	13.617
Baten	Aanvaard beleid	-76.108	-72.952	-77.507	-78.362	-79.798	-76.207
	Aanvullend beleid						
	Nieuw beleid						
	Totaal baten	-76.108	-72.952	-77.507	-78.362	-79.798	-76.207
Saldo	vóór bestemming	-61.554	-60.122	-64.807	-65.013	-66.321	-62.590
	Dotaties aan reserves	3.186	0	174	174	174	174
	Onttrekking reserves	-2.656	-620	-505	-455	-455	-455
Saldo	na bestemming	-61.024	-60.742	-65.138	-65.294	-66.602	-62.871

2.6.5 Resultaatbestemming

Budget per programma		Realisatie Begroting			Meerjarenbegroting		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten	Aanvaard beleid	101.457	105.129	99.421	98.748	98.133	97.611
	Aanvullend beleid	0	0	395	193	366	563
	Nieuw beleid	0	0	1.254	1.728	1.673	1.457
	Totaal lasten	101.457	105.129	101.070	100.669	100.172	99.631
Baten	Aanvaard beleid	-112.001	-102.820	-102.552	-102.991	-104.412	-100.772
	Aanvullend beleid	0	0	0	-63	-114	-176
	Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
	Totaal baten	-112.001	-102.820	-102.552	-103.054	-104.526	-100.948
Saldo	vóór bestemming	-10.544	2.309	-1.482	-2.385	-4.354	-1.317
	Dotaties aan reserves	9.453	57	234	233	232	231
	Onttrekking reserves	-7.207	-3.896	-2.017	-1.046	-978	-780
Saldo	na bestemming	-8.298	-1.530	-3.265	-3.198	-5.100	-1.866

2.6.6 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	2023	2024	2025	2026
Lokale middelen waarvan de besteding niet gebonden is	-9.082	-9.137	-9.193	-9.640
Gemeentefonds	-65.310	-66.058	-67.461	-64.367
Dividend	-1.411	-1.411	-1.411	-874
Saldo van de financieringsfunctie	-233	-45	267	407
Overige algemene dekkingsmiddelen	554	1.037	-219	867
Totaal	-75.482	-75.614	-78.016	-73.608

2.6.7 Overzicht overhead

Na aanpassing van het BBV in 2016 moet in de begroting in het programmaplan een apart overzicht worden opgenomen van de kosten van overhead. De definitie van overhead luidt in dit verband: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Door die definitie te gebruiken kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden.

In de programma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Het centraal begroten van de kosten van overhead betekent dat het niet langer mogelijk is om uit de taakvelden (voorheen de producten) alle tarieven te bepalen. Onderstaand is opgenomen hoe de overhead is vastgesteld en op welke wijze deze overhead is toegerekend aan de taakvelden/producten.

De gehanteerde uitgangspunten bij de bepaling van de kosten zijn:

- Directe kosten zoveel mogelijk toerekenen aan de desbetreffende taakvelden
- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren daarom tot de overhead. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten tot de overhead.
- Sturende taken, vervuld door hiërarchisch leidinggevenden, behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren ondeelbaar tot de overhead.
- De positionering van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead. In deze lijn is bijvoorbeeld managementondersteuning in de lijn beoordeeld als overhead.

Op basis van de bovenstaande uitgangspunten zijn de totale kosten verdeeld naar de taakvelden. Voor wat betreft de verdeling van de loonkosten is er gebruik gemaakt van de bezettingslijst per augustus 2022.

Bij het eindtotaal van de overhead worden correctieboekingen toegepast voor de grondexploitatie en investeringsprojecten. Deze correcties zijn gebaseerd op de overheadlasten die specifiek hiervoor worden gemaakt en zijn geheel toe te rekenen aan het betreffende project. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan projectcontrollers of andere overheadfuncties die alleen ten behoeve van specifieke investeringsprojecten werkzaam zijn. Over de dan nog resterende overhead is een algemene verdeelsleutel toegepast op basis van personeelslasten. Deze methode van verrekenen zal een relatief groter bedrag toerekenen aan arbeidsintensieve taken, dus meer aan de dienstverlening (leges) en minder aan de investeringen (rioolheffing). De rechtvaardiging hiervoor is dat de ondersteuning en de leiding voornamelijk zijn gericht op de mensen die de taken uitvoeren.

In de paragraaf Lokale heffingen wordt ingegaan op de overhead welke extracomptabel wordt toegerekend aan de diverse heffingen en de wijze van berekening hiervan. De berekening wordt aangevuld met een inhoudelijke toelichting over de totstandkoming van de tarieven en de beleidskeuzes die daaraan ten grondslag liggen.

Specificatie Overhead	2023
Overhead personeel	€ 6.305.065
Overhead middelen (excl. kapitaallasten)	€ 4.587.595
Kapitaallasten	€ 629.023
Totaal Overhead (04)	€ 11.521.683
Overhead naar GREX	€ -/-665.228
Overhead naar Projecten	€ -/-428.831
Totaal om te slaan naar taakvelden	€ 10.427.624
Directe personeelslasten naar taakvelden	€ 14.066.250

Overheadpercentage

Het overheadpercentage geeft de verhouding van de totale overhead (taakveld 04) ten opzichte van het begrotingstotaal weer. De totale lasten in de gemeente Oldenzaal voor 2023 worden begroot op afgerond 101 miljoen euro. Het aandeel overhead (taakveld 04) daarin is circa 10,4 miljoen. De overhead maakt dus 10,3% van de begroting uit.

Opslagpercentage

Voor het berekenen van de kostendeckendheid van leges en tarieven en de toerekening van indirecte kosten aan grondexploitaties (GREX) en kapitaalwerken wordt een opslagpercentage gehanteerd. Dit opslagpercentage moet niet worden verward met ons overheadpercentage. Het opslagpercentage drukt de kosten van de onverdeelde overhead (Taakveld 04) uit in een percentage van de verdeelde directe (personeels-)lasten naar de taakvelden. Dit levert voor de programmabegroting 2022 een opslagpercentage op van 74% ($\text{€ } 10.427.624 / \text{€ } 14.066.250$).

2.6.8 Vennootschapsbelasting

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Vennootschapsbelasting	27	27	27	27

2.6.9 Onvoorzien

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Onvoorzien	53	53	53	53

De post onvoorzien is bedoeld als dekking voor (een schatting van) uitgaven die niet zijn voorzien in de begroting. Het is wettelijk voorgeschreven dat er een post onvoorzien wordt opgenomen in de gemeentebegroting.

3. Paragrafen

Algemeen

Als gevolg van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dienen in de begroting, naast de diverse programma's, in afzonderlijke paragrafen de beleidslijnen vastgelegd te worden met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan worden gebundeld in een kort overzicht, waardoor uw raad voldoende inzicht ten aanzien van het betreffende onderwerp kan krijgen. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting. Met de paragrafen is een groot financieel belang gediend. Ze geven daardoor extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en langere termijn.

In titel 2.3 van het BBV wordt per verplichte paragraaf aangegeven welke informatie de betreffende paragraaf minimaal dient te bevatten. In de financiële verordening (ex art. 212 gemeentewet) is dit nog weer nader uitgewerkt. Naast de verplichte paragrafen kennen we, gelet op het inhoudelijke en financiële belang van deze beleidsterreinen, al jaren een tweetal facultatieve paragrafen, te weten handhaving en sociaal domein. Met ingang van de Programmabegroting 2023 is er voor gekozen om de paragraaf Sociaal Domein te laten vervallen. Dit is mede ingegeven doordat het, met ingang van het nieuwe verdeelstelsel van het Gemeentefonds per 1 januari 2023, niet meer mogelijk is de baten voor het Sociaal Domein in het gemeentefonds separaat te volgen. Nieuw ten opzichte van 2022 is een paragraaf Taakstellingen, waarin wordt gerapporteerd over de te realiseren gemeentelijke ombuigingen.

De wijze waarop invulling wordt gegeven aan de paragrafen kan verschillen. Indien er voor een onderwerp een actuele notitie bestaat kan in de betreffende paragraaf worden volstaan met een korte berichtgeving van de stand van zaken. Indien deze actuele notitie ontbreekt wordt een uitvoerigere paragraaf gemaakt; de paragraaf vervult dan nadrukkelijker een rol in de kaderstelling. Het streven is erop gericht voor elke paragraaf over een beleidsnotitie te beschikken, welke vervolgens met een bepaalde frequentie geactualiseerd gaat worden. In de jaarlijkse paragrafen van de programmabegroting kan dan volstaan worden met een verwijzing naar de laatst vastgestelde beleidsnotitie en hoeft slechts ingegaan te worden op de actuele stand van zaken, en de verwachtingen voor de korte termijn, gebaseerd op de vastgestelde beleidslijn.

Voor de goede orde merken wij op dat op basis van de financiële verordening (ex artikel 212 van de Gemeentewet) financiële kengetallen zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement.

De Oldenzaalse paragrafenstructuur bestaat uit:

- Weerstandsvermogen en risicomanagement
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Lokale heffingen
- Handhaving
- Taakstellingen

3.1 Weerstandsvermogen en risicomanagement

3.1.1 Inleiding weerstandsvermogen en risicomanagement

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de relatie tussen weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen. Het gaat dus om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat direct het beleid gewijzigd moet worden. In de programmabegroting 2023 wordt gewerkt met een beschrijving van de risico's en een koppeling met de beschikbare reserves (weerstandscapaciteit). Daarin zijn niet betrokken de verzekerde risico's en de risico's waarvoor een voorziening in het leven is geroepen. Bij het gemeentelijk grondbedrijf vindt de risicoberekening in verband met het complexe vakgebied separaat plaats in paragraaf 3.6.

Deze paragraaf heeft vooral als doel om ingeschatte risico's zo goed mogelijk te kwantificeren en een relatie te leggen tot de beschikbare weerstandscapaciteit. Op basis hiervan kan een uitspraak worden gedaan in hoeverre de gemeente Oldenzaal in staat is substantiële financiële tegenvallers op te vangen. Dat betekent niet dat er verder geen risico's zijn. We staan daarnaast stil bij niet financieel kwantificeerbare risico's en waar mogelijk nemen we maatregelen om de risico's zoveel mogelijk te beperken.

3.1.2 Incidentele componenten weerstandscapaciteit

Van de reserves, waarmee invulling wordt gegeven aan de incidentele component van het weerstandsvermogen, kan op basis van de huidige informatie (t/m voorstellen aanvullend beleid uit deze begroting. In onderstaande paragraaf 3.1.3 is deze info voor wat betreft de algemene reserve geactualiseerd) het volgende overzicht worden gemaakt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving/Jaren	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026
Algemene reserve Alg.dienst	6.935	13.095	12.125	11.575	11.125
Algemene reserve Grondexploitatie	3.603	3.603	3.603	3.603	3.603
Bestemmingsreserves Alg.dienst	16.239	14.036	13.223	12.960	12.663
Bestemmingsreserves Grondexploitatie	10.897	11.397	11.397	11.397	11.397
Totaal reserves	37.674	42.131	40.348	39.535	38.788

De stand per 1-1-2022 sluit aan bij de stand van de reserves per 31-12-2021, conform de jaarrekening 2021.

3.1.3 Omvang algemene reserve

De algemene reserve wordt gevormd door vermogensbestanddelen die nog geen bestemming hebben gekregen en in bedrijfseconomisch opzicht vrij aanwendbaar zijn. Daarom vormt de algemene reserve ook de buffer van de gemeente en is in die zin ook een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke weerstandscapaciteit. In de op 25 maart 2020 door uw raad vastgestelde beleidsnotitie reserves en voorzieningen 2020 is het beleid met betrekking tot de gewenste (minimum)omvang van de algemene reserve aangepast. Sinds jaren was de gewenste minimumomvang 6,6% van de begrotingsomvang. Sinds de herziening wordt de norm gekoppeld aan de risico's en wordt dit inzichtelijk gemaakt met behulp van de weerstandsratio. De weerstandsratio wordt berekend door de som van de algemene reserves algemene dienst per 1-1-2023 (€ 13,1 mln. rekening houdend met het rekeningsaldo 2021) en grondexploitatie (€ 3,6 mln.) te delen door de som van de geïnventariseerde risico's in deze paragraaf (€ 2,2 mln.) en de ondergrens van de algemene reserve grondexploitatie (€ 2,3 mln.). Concreet betekent dit voor 2023 een verwachte weerstandsratio van 3,7. Bij genoemde herziening is besloten de weerstandsratio in Oldenzaal vast te stellen op 2. Dus naar verwachting komen we het komende begrotingsjaar uit boven de door ons zelf bepaalde norm. Bij een begrotingsuitvoering conform de nu bekende informatie, en dus rekening houdend met de taakstelling wat betreft ombuigingen, is er de komende planperiode, sprake van positief begrotingsresultaten. Met het toevoegen van dit resultaat aan de algemene reserve, verwachten we de weerstandsratio op orde te kunnen houden.

3.1.4 Resultaten

Om een uitspraak te kunnen doen over de hoogte van de aan te houden reserves (de benodigde weerstandscapaciteit) zijn de risico's geselecteerd, die opgenomen worden in deze paragraaf. De inventarisatie en bepaling van risico's heeft plaatsgevonden met behulp van diverse ambtelijke collega's. Van alle risico's is de volgende informatie verzameld en vastgesteld:

- vaststellen van het risicoprofiel;
- een inschatting van de kans van optreden;
- een inschatting van de financiële gevolgen.

Op basis van de informatie uit de inventarisatie zijn de risico's gekwantificeerd. Hierdoor is een uitspraak gedaan over de gewenste omvang van de algemene reserve die benodigd is ter dekking van de financiële gevolgen van de risico's.

In de onderstaande tabel is de omvang van de ingeschatte risico's weergegeven. Bij kans wordt een inschatting gemaakt van hoe vaak zich dit risico zou kunnen voordoen. Een score van 1 betekent jaarlijks, een score van 0,5 betekent eens per twee jaar. Een score van 0,3 betekent dan 3 keer per 10 jaar en bij een score van 0,8 is de kans groter dan eens per 2 jaar, maar niet jaarlijks. Bij impact wordt een inschatting gemaakt van de financiële impact die het risico met zich mee brengt als het zich voordoet.

Beschrijving van het risico	Kans aantal / jaar	Impact Schatting €	Risico
Effecten nieuw Twents inkoopmodel WMO en Jeugdzorg vallen tegen	0,5	€ 500.000	€ 250.000
Risico Informatiebeveiliging waaronder 'gehackt worden' (ransom).	0,1	€ 2.000.000	€ 200.000
Afrekening bodemsanering Ootmarsumsestraat met Provincie	0,5	€ 360.000	€ 180.000
Aanzuigende werking verlaging Eigen Bijdrage WMO	0,5	€ 300.000	€ 150.000
Onvoorspelbaarheid aantallen cliënten en typen zorg WMO & Jeugd	0,3	€ 500.000	€ 150.000
Doelstellingen uitvoering WSW blijken niet haalbaar	0,5	€ 300.000	€ 150.000
Renteontwikkeling	0,5	€ 500.000	€ 250.000
Inflatieontwikkeling	0,5	€ 500.000	€ 250.000
Extreme weersomstandigheden	0,5	€ 250.000	€ 125.000
Stijging afvalkosten door afkeuring pmb (plastic)	0,3	€ 200.000	€ 60.000
Meer cliënten vanuit het gedwongen kader c.q. rechtstreeks doorverwezen dan verwacht	0,3	€ 300.000	€ 90.000
Prijsstijgingen ten gevolge van AMvB Reële prijs Wmo 2015	0,5	€ 150.000	€ 75.000
Regeling Specifieke Uitkering Sport (SPUK)	0,5	€ 100.000	€ 50.000
Incidenten bij evenementen	0,1	€ 500.000	€ 50.000
Legesinkomsten	0,5	€ 100.000	€ 50.000
Vastgoedportefeuille leegstand en huurderiving	0,2	€ 200.000	€ 40.000
Risico AVG incident waaronder boete bij meldplicht datalekken	0,1	€ 200.000	€ 20.000
Gladheidbestrijding	0,3	€ 60.000	€ 18.000
Verbonden partijen	0,1	€ 100.000	€ 10.000
TOTAAL			€ 2.168.000

Op basis van de output in deze fase kan een gefundeerde keuze gemaakt worden betreffende de aan te houden reserves in relatie tot de geïdentificeerde risico's uit het risicoprofiel. Hierbij dient een koppeling te worden gelegd met de beschikbare, vrij aanwendbare reserves.

3.1.5 Grondexploitaties

Om risico's bij de grondexploitatie in beeld te brengen worden alle plannen nagelopen en worden de risico's zoveel mogelijk gekwantificeerd. Omdat niet alle risico's zich voordoen wordt slechts een deel,

rekening houdend met de kans hierop, meegenomen in de risicoparagraaf. Het risico is afhankelijk van de omvang van de onderhanden werken (1 tot 2%) en het risico dat in de plannen wordt gelopen (15 tot 30%), vermeerderd met een algemene risicobuffer voor de ondergrens van € 500.000. Dit risico is gebaseerd op berekeningen uit de laatst vastgestelde jaarrekening. Onder andere de volgende aspecten worden hierbij betrokken: onverwachte bodem- en grondwatersaneringen, nieuwe wet- en regelgeving en prijs- en afzetrisico's. Op basis hiervan kan de ondergrens en de bovengrens worden bepaald conform de door de raad vastgestelde methode.

Ondergrens

	Omvang	Percentage	Saldo t.b.v. reserve
Onderhanden werk	31.846.849	1%	318.000
Risicoparagraaf	9.886.760	15%	1.483.000
Risicobuffer			500.000
Totaal			2.301.000

Bovengrens

	Omvang	Percentage	Saldo t.b.v. reserve
Onderhanden werk	31.846.849	2%	637.000
Risicoparagraaf	9.886.760	30%	2.966.000
Totaal			3.603.000

Ons weerstandsvermogen dient dus een ondergrens te kennen van afgerond € 4,5 mln. (€ 2,2 mln. concern en € 2,3 mln. grondbedrijf). De stand van de algemene reserve grondbedrijf bedraagt begin 2023 naar verwachting ruim € 3,6 mln., de algemene reserve voor het concern bedraagt afgerond € 13,1 mln.; samen naar verwachting € 16,7 mln. Daarmee bevinden beide reserves bij elkaar opgeteld zich boven de bovengrens. De omvang van deze reserves is dus voldoende voor afdekking van de mogelijke risico's.

3.1.6 Verplichte kengetallen BBV:

Conform de voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden in deze paragraaf een aantal verplichte kengetallen opgenomen. Deze kengetallen maken het gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van een gemeente en, omdat de definities zijn vastgelegd in het BBV, zijn deze ook tussen gemeenten vergelijkbaar.

Begroting 2023 Kengetallen	Verloop van de kengetallen					
	2021 (t-2)	2022 (t-1)	2023 (t)	2024 (t+1)	2025 (t+2)	2026 (t+3)
Netto schuldquote	78%	55%	58%	61%	57%	83%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	73%	49%	53%	55%	51%	77%
Solvabiliteitsratio	25%	25%	33%	32%	26%	26%
Structurele exploitatieruimte	-2%	0%	8%	5%	6%	3%
Grondexploitatie	43%	40%	32%	30%	28%	27%
Belastingcapaciteit	96%	96%	95%	95%	95%	95%

Toelichting per kengetal uit de BBV:

- De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de totale baten (excl. reserves). Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken (voorgestelde norm Oldenzaal < 100%);
- Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen wordt de netto schuld gesaldeerd met de verstrekte leningen. Schulden aangegaan om vervolgens leningen te kunnen verstrekken veroorzaken namelijk per saldo geen lasten. In combinatie met de niet gecorrigeerde netto schuldquote wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen in de exploitatie. Deze quote is per definitie lager dan de netto schuldquote. Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze worden terugbetaald, wordt er veelal uitgegaan van de ongecorrigeerde netto schuldquote. Ook de eerder genoemde uitleg van de gewenste hoogte van de quote heeft betrekking op de niet gecorrigeerde netto schuldquote;
- De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het is het verhoudingsgetal tussen het eigen vermogen en het balanstotaal (voorgestelde norm Oldenzaal > 30);
- De structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. In dit verband wordt het saldo van de structurele baten en lasten, inclusief structurele mutaties in de reserves, gedeeld door de totale baten (excl. reserves);
- De grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten (excl. reserves). Voor de berekening van dit kengetal wordt de niet in exploitatie genomen grond en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten (excl. reserves). De boekwaarde van de voorraad grond is van belang omdat deze moet worden terugverdiend bij verkoop;
- De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk van een meerpersoonshuishouden in de gemeente, in enig jaar, zich verhoudt ten opzichte van de landelijk gemiddelde woonlasten in het voorafgaande jaar. Onder de woonlasten worden verstaan: de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Omdat er vooralsnog geen sprake is van tariefsaanpassingen na de eerste jaarschijf van deze begroting blijft dit kengetal vanaf t+1 ongewijzigd.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

3.2.1 Algemeen

Wij zijn de beheerder van de openbare ruimte en hebben een belangrijke rol in de realisering en instandhouding daarvan. Conform de BBV bevat deze paragraaf de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Het overzicht wordt uitgebreid met civiele kunstwerken, verkeersregelinstallaties, speelvoorzieningen en sportvoorzieningen. Per kapitaalgoed wordt het beleidskader inclusief ambitieniveau aangegeven, hoe het beheer en onderhoud wordt uitgevoerd en wat het onderhouds-niveau is. Tenslotte worden de beschikbare middelen weergegeven. De keuzes, die de komende jaren gemaakt worden om de gemeentelijke begroting evenwichtig te houden, hebben ook gevolgen voor het onderhoud van de openbare ruimte. Er wordt van uitgegaan dat de inzet van middelen in de openbare ruimte zodanig gekozen wordt dat er geen sprake is van kapitaalvernietiging. Wel kan dit inhouden dat, als een onderdeel in de openbare ruimte op termijn in zijn geheel vervangen moet worden, de keuze gemaakt kan worden deze vervanging enige jaren uit te stellen. Het betreffende onderdeel wordt dan gedurende die periode op een lager niveau beheerd en onderhouden, maar zodanig dat in ieder geval de veiligheid gewaarborgd is. Hierbij kan men bijvoorbeeld denken aan geormeerde wegvakken die op termijn in zijn geheel met fundatie en onderliggende riolering vervangen moeten worden, gebouwen die op termijn op de nominatie staan om gesloopt te worden, stukken openbaar groen die op termijn geheel heringericht worden.

In 2019 is hiervoor een integrale beleidsvisie voor de openbare ruimte “Visie beheer openbare ruimte Oldenzaal 2020-2024” opgesteld en door de raad in haar vergadering van november 2019 vastgesteld. Deze visie is gebaseerd op de volgende bouwstenen:

- Wij zorgen dat de openbare ruimte overal in Oldenzaal goed en veilig gebruikt kan worden;
- We beheren de openbare ruimte duurzaam, met oog voor mens en milieu;
- Ons beheer zorgt voor een aantrekkelijke en verzorgde openbare ruimte;
- Waar mogelijk beheren we samen met bewoners en bedrijven;
- We beheren slagvaardig en kosteneffectief.

De budgetten die beschikbaar zijn gesteld door de raad voor het opwaarderen van de openbare ruimte zijn vanaf 2019 geïndexeerd.

Integraal beheer en onderhoud

In vervolg op de vastgestelde visie is in 2020 het meerjaren uitvoeringsplan(MJUP) opgesteld. In de raadsvergadering van december 2020 is dit uitvoeringsplan vastgesteld. In 2023 zal, overeenkomstig de programmering van dit plan en in navolging van 2022, worden gewerkt aan de uitvoering. Op deze manier willen we het beheer van de wegen, rioleringen, openbare verlichting, groen, civieltechnische kunstwerken en speelvoorzieningen in Oldenzaal inzichtelijker maken. Het onderhoud kan hierdoor meer integraal, efficiënter en doelmatiger worden uitgevoerd. Hierbij wordt gezorgd voor zoveel mogelijk synergie door onderhoudsmaatregelen te combineren en af te stemmen op ruimtelijke, autonome en maatschappelijke ontwikkelingen. Dit gebeurt met de beschikbare financiële middelen. Daarnaast wordt goed gekeken naar de mogelijkheden van subsidies. We beschikken over veel kennis en ervaring op het gebied van integraal onderhoud van de openbare ruimte. De kwaliteit wordt jaarlijks gemonitord en regelmatig onafhankelijk getoetst. De resultaten worden ingevoerd in de beheerapplicaties zodat alle gegevens centraal en up to date beschikbaar zijn. De beheerdata zijn gekoppeld aan het kaartmateriaal zodat de gegevens ook goed op tekening gepresenteerd kunnen worden.

3.2.2 Wegen

Product	Onder het product wegen vallen alle wegen binnen en buiten de bebouwde kom. Het betreft de wegen eigendom van de gemeente. Totaal asfalt: 781.767 m ² Totaal elementen: 1.221.404 m ² , waaronder elementen rijbanen: 405.964 m ² , elementen fiets en voetpaden: 530.420 m ² , elementen overig: 285.020 m ² Totaal half verhard: 19.837 m ² , totaal onverhard: 14.758 m ² Totale lengte van de wegen in Oldenzaal bedraagt: ca. 68 km.
Doel	Goed ingerichte en veilige wegen.
Beleid	De gemeenteraad heeft in 2009 het beleidsplan wegbeheer “Beheren is vooruitzien” vastgesteld. De oorspronkelijke looptijd van dit plan liep formeel tot en met 2013. In de afgelopen periode waren de beleidsvoornemens uit het plan nog niet verouderd, zodat actualisatie van het beleidsplan nog niet aan de orde was. Inmiddels is in 2019 de “Visie beheer openbare ruimte Oldenzaal 2020-2024” vastgesteld. Hierin is het vorige beleidsplan ‘Beheren is vooruitzien’ geïntegreerd.
Uitvoering	Alle onderhoudswerkzaamheden voor het asfalt worden uitgevoerd door derden. De onderhoudswerkzaamheden aan de elementverharding gebeurt door derden, aangevuld met de inzet van de eigen dienst. De werkzaamheden die uitgevoerd door derden worden conform de regels aanbesteed.
Kwaliteit	De gegevens van de wegen zijn opgenomen in het wegbeheerprogramma ‘Obsurve’. In de zomer van 2021 zijn alle wegen geïnspecteerd (2-jarige cyclus). De onderhoudswerkzaamheden zijn, waar nodig, afgestemd op deze inspecties. Daarbij is de keuze gemaakt voor uitvoering van scenario 1; dat wil zeggen opheffen achterstallig onderhoud en vervolgens handhaven van ten minste het kwaliteitsniveau C. Niveau C houdt in dat de richtlijn is overschreden en binnen 2 jaar groot onderhoud nodig is.
Planning/toekomst	In het MJUP dat eind 2022 aan de raad zal worden aangeboden wordt de planning voor de komende 2 jaren voorgesteld.
Budget	De opgestelde meerjarenplanning kan worden uitgevoerd binnen de beschikbare budgetten voor regulier onderhoud. Het budget voor 2023 bedraagt: € 1.373.000 (kostenplaats 621001), waaronder een bedrag van € 485.000 voor elementenverharding; € 596.000 (kostenplaats 621003 minus kostenplaats 621004090), waaronder een bedrag van € 406.000 voor onderhoud asfalt verharding. Totale budget voor Wegen bedraagt € 2.004.000 (621002/621003). Er is een voorziening van € 450.000 beschikbaar ten behoeve van een inhaalslag onderhoud en verbeteren verhardingen. Dit is uitgezonderd de kosten voor het straatvegen.
Confrontatie	Het onderhoudsbudget voor elementenverhardingen is in 2023 toereikend om de wegen op basisniveau te houden. Voor asfaltverharding is er (volgens Obsurv) een budget van € 545.000 per jaar nodig. Daarbij moet ook opgemerkt worden dat er regelmatig (asfalt)onderhoudsgeld wordt bijgedragen aan civiele projecten. Tevens zijn de werkzaamheden van de netwerkbeheerders aan de kabels en leidingen van invloed op de kwaliteit van onze wegen. Het in 2020 opgestelde meerjaren uitvoeringsplan biedt de mogelijkheid om het onderhoud meer integraal en doelmatiger uit te voeren, waardoor de beschikbare budgetten zo efficiënt mogelijk ingezet worden om het afgesproken niveau te borgen en kapitaalsvernietiging tegen te gaan.
Conclusie	De wegen voldoen, over het algemeen, aan het onderhoudsniveau basis. Het werkbudget is in 2023 toereikend om deze kwaliteit te behouden.

3.2.3 Openbare verlichting

Product	Onder het product openbare verlichting valt alles met betrekking tot straatverlichting, aanlichten van gebouwen, monumenten en bomen
Doel	Goed ingerichte en veilige verlichting. Het verhogen van persoonlijke- en verkeersveiligheid.
Beleid	<p>In december 2013 heeft de gemeenteraad het beleidsplan openbare verlichting (2013-2017) vastgesteld. Het beheerplan is vastgesteld door het college. De belangrijkste beleidsuitgangspunten zijn:</p> <p>Gewenste onderhoudsniveau Onderhoudsniveau basis geldt voor de hele stad met uitzondering van winkelcentra/ busstation en groene loper, daar geldt niveau A (conform CROW) i.v.m. representatieve uitstraling.</p> <p>Verlichtingsniveaus Huidige verlichtingsniveaus geven geen problemen. Bij nieuw aanleg, en indien nodig bij reconstructies, wordt aangesloten bij de aanbevelingen van de Nederlandse Stichting voor verlichtingskunde.</p> <p>Vervanging In het beleidsplan wordt aangegeven op basis van welke prioriteit masten en/of armaturen worden vervangen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Extreem verouderde lichtmasten (>50 jaar): armaturen waarvan de lampen niet meer leverbaar zijn; (Inmiddels zijn deze uitgefaseerd.) 2. Lichtmasten en armaturen die niet duurzaam zijn en of ouder zijn dan 40, respectievelijk 20 jaar; 3. Niet- energiezuinige armaturen. <p>Indien lampen/armaturen/masten worden vervangen wordt gekozen voor de ledlamp. In "Visie beheer openbare ruimte Oldenzaal 2020-2024" zijn deze beleidsuitgangspunten overgenomen.</p> <p>In 2022 is een uitvoeringsplan voor de openbare verlichting opgesteld dat aansluit op de "Visie beheer openbare ruimte Oldenzaal 2020-2024".</p>
Uitvoering	Wij laten alle onderhoudswerkzaamheden uitvoeren door derden en deze worden conform de regels aanbesteed.
Kwaliteit	<p>We bezitten een actueel overzicht van alle beheerobjecten. Een externe partij verzorgt via een prestatieafspraken dat altijd minimaal 98% van de openbare verlichting brandt, en dat storingsmeldingen, binnen vastgestelde tijdsnormen, worden opgelost. De in 2019 gehouden inventarisatie geeft een volledig overzicht van de aanwezige lichtmasten en armaturen, de technische en economische levensduur.</p> <p>Oldenzaal beschikt over 8086 lichtmasten en 8568 armaturen. 2.331 masten, 30% zijn ouder dan 40 jaar (= einde technische levensduur). 1.360 masten, 17% zijn ouder dan 50 jaar. Bijna de helft van alle armaturen nadert het einde van de technische levensduur (20 jaar). Door actualisatie van de digitale arealen is het aantal lichtmasten iets gedaald.</p>
Planning/toekomst	In het meerjaren uitvoeringprogramma dat eind 2020 aan de raad is aangeboden is er een planning voor vervanging opgesteld. In 2021 is deze planning geactualiseerd. De uitvoering is gepland voor 2022 en 2023.
Budget	<p>Het huidige budget in de begroting is toereikend om het hierboven genoemde beheer uit te voeren maar niet toereikend om de grote vervangingsopgave van verouderde masten en armaturen weg te nemen. Via aanvullend beleid wordt budget beschikbaar gesteld om het structureel in stand houden van de bestaande straatverlichting te garanderen.</p> <p>Budget is € 630.000. Dit bedrag is inclusief aardgas en elektriciteit verbruik (kostenplaats 621021).</p> <p>Voor de jaren 2020-2022 is er een krediet van € 500.000 beschikbaar gesteld voor de vervanging van circa 400 verouderde lichtmasten en armaturen per jaar (totaal € 1.500.000 voor 1.200 stuks).</p>

Confrontatie	Het onderhoudsbudget is in 2023 toereikend om de openbare verlichting op het niveau te houden, zoals in het geldende beleidsplan omschreven .
Conclusie	Wij voldoen aan de prestatieafspraken dat 98% van de verlichting brandt. In de meerjaren planning wordt de noodzakelijke vervanging opgenomen passend binnen het beschikbare budget. We verwachten dat het budget voldoende is om de werkzaamheden uit te voeren. We moeten wel aandacht hebben voor het budget voor energie staat onder druk i.v.m. de stijgende energieprijzen.

3.2.4 Verkeersregelinstallaties (VRI's)

Product	Onder het product verkeersregelinstallaties (VRI's) vallen de 10 VRI's in Oldenzaal
Doel	Goed ingerichte, voldoende werkende installaties en daarmee het borgen van de verkeersveiligheid.
Beleid	In december 2013 heeft de gemeenteraad het beleidsplan openbare verlichting (2013-2017) vastgesteld. Hierin is het onderdeel verkeersregelinstallaties opgenomen. De VRI's zijn aangesloten op het lichtmastennetwerk. We hanteren bij het ontwerp, beheer en onderhoud van de verkeersregelinstallaties de richtlijnen van CROW (CROW-Publicatie 213 'Handboek verkeerslichtenregelingen'). In de "Visie beheer openbare ruimte Oldenzaal 2020-2024" zijn tevens de VRI's opgenomen. Daarnaast heeft in april 2021 de gemeenteraad een eenmalig krediet beschikbaar gesteld voor de ombouw van vier verkeerslichten ten behoeve van de verkeerscentrale en een jaarlijks krediet van € 4.600,- voor inzet van de verkeerscentrale.
Uitvoering	Aan de VRI's wordt uitsluitend correctief onderhoud uitgevoerd. Dit onderhoud wordt uitgevoerd door derden en is bij één onderhoudsbedrijf ondergebracht. Wij hebben hierin de regierol. Dit vraagt voldoende inzicht in de werking en functionaliteit van verkeersregel-installaties, zoals storingen en onderhoudsrondes. We hebben hiertoe een informatiesysteem ingericht en sturen, waar nodig, op basis van deze verkregen informatie tijdig bij. Weggebruikers kunnen een storing melden via het Meldpunt Openbare Ruimte of via het digitaal loket. Met behulp van de beheerapplicatie worden de storingen uitgelezen. Voor het oplossen van (urgente) storingen in de automaatschakelkast wordt een externe onderhoudsdienst ingeschakeld.
Kwaliteit	De gemeente Oldenzaal heeft 10 VRI's in beheer. Deze installaties zijn aangesloten op het laagspanningsnet van Coteq netbeheer en hebben daardoor een relatie met de openbare verlichting. Er wordt uitsluitend correctief onderhoud uitgevoerd.
Planning/toekomst	Beheer en onderhoud wordt uitgevoerd binnen de uitgangspunten van het geldende beleidsplan.
Budget	Het onderhoudsbudget in 2023 bedraagt € 26.000 (kostenplaats 621032104). Voor de koppeling met de verkeerscentrale bedraagt het budget € 4.600,-.
Confrontatie	Het huidige budget in de begroting is toereikend om het hierboven genoemde onderhoud uit te voeren. Indien oudere verkeersregelinstallaties door een storing uitvallen, waar reparatie geen oplossing meer biedt en vervanging van de betreffende verkeersregelinstallatie noodzakelijk is, moet een voorstel worden gedaan voor de benodigde financiële middelen.
Conclusie	Waar nodig wordt aan de VRI's onderhoud gepleegd. We verwachten dat het budget in 2023 toereikend zal zijn om het noodzakelijke onderhoud uit te voeren en de kwaliteit te behouden.

3.2.5 Civiel technische kunstwerken

Product	De in Oldenzaal te beheren civieltechnische kunstwerken zijn te verdelen over de groepen: houten bruggen, betonnen bruggen, stalen bruggen, duikers, tunnels, keerwanden & muren en overige.
Doel	De civieltechnische kunstwerken moeten heel en veilig zijn.
Beleid	Op 4 februari 2010 heeft de gemeenteraad het beleid voor het beheer van de kunstwerken vastgesteld (Planperiode 2010-2020). In het plan is beschreven hoe de kunstwerken planmatig in stand moeten worden gehouden. Daarbij heeft de raad ervoor gekozen kunstwerken te beheren volgens het scenario heel en veilig. Deze scenario's van beheer gelden nog steeds. In de "Visie beheer openbare ruimte Oldenzaal 2020-2024" zijn ook de Civiel technische kunstwerken opgenomen.
Uitvoering	Wij laten alle onderhoudswerkzaamheden uitvoeren door derden, aangevuld met eigen dienst. De werkzaamheden worden conform de regels aanbesteed.
Kwaliteit	De inspectie van kunstwerken is uitbesteed aan een extern deskundig bureau. Zij beheren ook de inspectie gegevens via het programma iASSET. Tweede helft van 2022 is er een nieuwe inspectieronde uitgevoerd. Aan de hand hiervan is het uitvoeringsprogramma voor de komende 2 jaar opgesteld. In 2023 zal het onderhoud op basis van dit programma worden uitgevoerd. De staat van de civieltechnische kunstwerken is redelijk.
Planning/toekomst	Het aantal kunstwerken is de laatste jaren uitgebreid van 74 naar ruim 100 objecten. De recente areaaluitbreidingen betreffen nieuwe civiel technische kunstwerken en die vragen nu nog relatief weinig onderhoud. De uitkomsten van de inspectieronde en de meerjaren planning die voor de komende periode wordt opgesteld zal meer inzicht moeten geven in de benodigde (extra) middelen om het noodzakelijke onderhoud voor de komende jaren uit te kunnen voeren.
Budget	Het budget voor het noodzakelijke onderhoud bedraagt in 2023 € 133.000 (kostenplaats 621004090).
Confrontatie	Het bedrag in de begroting is in 2023 toereikend om het hierboven genoemde beheer uit te voeren. Echter, door het gestaag toenemen van het aantal kunstwerken is het mogelijk dat het huidige budget op termijn niet meer toereikend is. Hier zullen te zijner tijd passende financiële maatregelen worden genomen. De viaducten vormen de grootste investering en hebben een lange levensduur van 60 jaar. Ze zijn bijna allemaal van recente datum; vervangingen van deze kunstwerken worden niet op korte termijn verwacht.
Conclusie	De staat van de civieltechnische kunstwerken is redelijk en we verwachten dat het budget voldoende is om de het opgestelde uitvoeringsprogramma over 2023 uit te voeren.

3.2.6 Openbaar groen

Product	Onder het product openbaar groen vallen bomen, heesters, grassen, water en paden/(half)verhardingen
Doel	De aanwezigheid van goed onderhouden openbare groen, draagt bij aan de leefbaarheid en een gevoel van veiligheid voor onze inwoners. De kwaliteit van de openbare ruimte draagt bij aan de aantrekkelijkheid van onze stad.
Beleid	Begin 2016 heeft de gemeenteraad het visiedocument op het openbaar groen "Anders kijken anders doen in het openbaar groen", voor de planperiode 2015-2025 vastgesteld. In het visiedocument is beschreven hoe het openbaar groen de komende jaren onderhouden wordt. Wel heeft er een wijziging op de beeld/kwaliteit plaatsgevonden van niveau C naar B (cfm. CROW systematiek). Deze is opgewaarderd en inmiddels in uitvoering genomen. Biodiversiteit en

	duurzaamheid blijven uitgangspunten voor het toekomstig beheer en ontwerp van de groene ruimte. In 2017 is door de gemeenteraad de groenstructuurvisie vastgesteld waarin ook het beleid voor de bomen in Oldenzaal is opgenomen. In de "Visie beheer openbare ruimte Oldenzaal 2020-2024" is ook het openbaar groen opgenomen.
Uitvoering	Wij laten beheers- en onderhoudswerkzaamheden uitvoeren door de eigen dienst, waarbinnen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werkzaam zijn. Daarnaast worden werkzaamheden uitgevoerd door derden. Dit gebeurt via aanbestedingen.
Kwaliteit	Het openbaar groen wordt standaard onderhouden op een CROW-beeldkwaliteit niveau B (Basis), uitgezonderd het stadscentrum en de begraafplaatsen (niveau A). Hiermee wordt de leefbaarheid, de veiligheid en de aantrekkelijkheid van de stad op het gewenste niveau gehouden. Ook is het de bedoeling om, vanuit de visie, uitgangspunten zoals biodiversiteit, duurzaamheid en participatie steeds meer vorm te geven. Om het kwaliteitsniveau van het openbaar groen te controleren, wordt maandelijks een schouw uitgevoerd. Dat is inclusief onkruid op elementverharding. Deze schouw wordt digitaal verwerkt met ons eigen beheersysteem van Obsurv. Waar nodig wordt direct gestuurd op de uitvoering. Binnen Obsurv is ook een module voor het bomenbestand opgenomen. Hierin worden de controles en de vervolgcacties bewaakt. De boominspecties worden uitgevoerd via het programma GRIB 2.0.
Planning/toekomst	Zowel in het dagelijks beheer en onderhoud van het openbaar groen, maar ook bij grootschalige renovatie, wordt er zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de overige aanpassingen in de openbare ruimte, waardoor een zo integraal mogelijke aanpak wordt nagestreefd. De planning hierin wordt in het meerjaren uitvoeringsprogramma (MJUP) gepresenteerd. De daadwerkelijke realisatie gebeurt middels een uitvoeringsplan. Jaarlijks zal het proces van inspectie, inventarisatie vervolgcacties en uitvoering plaatsvinden.
Budget	Het budget voor Openbaar Groen bedraagt in 2023 € 2.560.983 en bestaat uit € 805.773 doorberekening loonkosten, € 332.072 doorberekening werkplaats en gemeentewerf, € 198.500 doorberekening afschrijving en € 1.224.638 overige kosten en inkoop. (kostenplaats 656011). Het budget is afgestemd op het overeengekomen onderhoudsniveau en areaal. Het budget wordt jaarlijks geïndexeerd.
Confrontatie	Het budget voor het openbaar groen is voor dit moment toereikend om het openbaar groen te onderhouden.
Conclusie	Het openbaar groen voldoet aan het afgesproken onderhoudsniveau en wordt geborgd door periodieke schouw. De verwachting is dat het budget in 2023 toereikend is.

3.2.7 Speelvoorzieningen

Product	Onder het product speelvoorzieningen vallen speelplekken in de openbare ruimte en speelplekken bij de scholen.
Doel	Goed ingerichte en veilige speelplekken die een stimulans zijn voor ontmoeten en spelen.
Beleid	In 2016 is door de gemeenteraad het speelbeleid Oldenzaal 2016 – 2025 vastgesteld. Uitgangspunten in dit plan zijn onder andere meer aandacht voor natuurlijk spelen en ruimte voor buurtparticipatie. Het speelbeleid is in 2020 verder uitgewerkt in het 'Beheersplan Spelen'. Op de 126 speelplekken zijn in totaal 727 speeltoestellen aanwezig.
Uitvoering	De beheers- en onderhoudswerkzaamheden en de aanschaf van nieuwe speeltoestellen worden door het Team Buitenbeheer uitgevoerd.
Kwaliteit	De speeltoestellen (ook bij natuurlijk spelen) moeten voldoen aan het warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen(WAS). Hierin is aangegeven hoe

	om te gaan met onderhoud en vervanging. Minimaal 1x per jaar (scholen 2 x per jaar) worden de speeltoestellen geïnspecteerd en de bevindingen worden vastgelegd in inspectierapporten in het systeem ABS-spelen. Eens per 5 jaar worden er nulmetingen door externen verricht. De data en de logboeken zijn actueel en betrouwbaar.
Planning/toekomst	In 2020 is het beheersplan opgesteld en vormt de basis voor langdurige afspraken over de werkprocessen voor het beheer en het onderhoud van de speeltoestellen in de openbare ruimte en bij de scholen. Uitgangspunt is dat er een kwalitatief goed en veilig speelaanbod is dat duurzaam in stand kan worden gehouden. Daarnaast geeft het beheersplan inzicht in de kosten en de daarvoor benodigde budgetten, kredieten en reserves.
Budget	Het opgestelde beheersplan spelen geeft inzicht in de kosten en de daarvoor benodigde budgetten, kredieten en reserves voor de langere termijn. Voor 2023 is een budget opgenomen van € 121.865 (kostenplaats 656015)
Confrontatie	Het beschikbare budget is de afgelopen jaren aangewend voor reparatie en onderhoud van de speeltoestellen. Daarnaast zijn er investeringen gedaan voor de aanschaf van nieuwe toestellen. Het in 2020 vastgestelde beheersplan is onder andere opgesteld om de benodigde investeringen in de toekomst te borgen.
Conclusie	De speeltoestellen voldoen aan het Warenwet besluit Attractie en speeltoestellen. Het speelbeleid 2016-2025 wordt uitgevoerd. In 2020 is het beheersplan opgesteld en vormt de basis voor langdurige afspraken over de werkprocessen voor het beheer en het onderhoud van de speeltoestellen in de openbare ruimte en bij de scholen. Bij het niet beschikbaar stellen van het in het beheersplan gevraagde krediet kan een kwalitatief goed en veilig speelaanbod niet duurzaam in stand worden gehouden conform het vastgestelde beheersplan.

3.2.8 Riolering

Product	Riolering
Doel	Oldenzaal wil de beschikking hebben over een goed functionerend rioolstelsel waardoor we gezondheidsrisico's zoveel mogelijk beperken.
Beleid	Op 14 december 2021 heeft de gemeenteraad het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 (GRP) vastgesteld voor de periode van 5 jaren. Hierin zijn de zorgplichten voor hemel-, grond- en afvalwater opgenomen. Via jaarlijkse voortgangsnotities wordt het bestuur op de hoogte gehouden van actualiteiten binnen de rioleringszorg. In het nieuwe GRP wordt het bestaande beleid voortgezet. Wel komt er steeds meer aandacht voor de effecten van de klimaatverandering en de manier hoe we daar in Oldenzaal (overheid, inwoner en ondernemer, enz.) mee om willen gaan. In de "Visie beheer openbare ruimte Oldenzaal 2020-2024" is ook de riolering opgenomen en zal deel uit maken van een integrale aanpak.
Uitvoering	Door projecten uit te voeren, het bewustzijn te vergroten door goede communicatie, de kwaliteit in stand te houden door goed risico gestuurd beheer en onderhoud wordt invulling gegeven aan de visie, doelen en ambities uit het GRP en visie beheer openbare ruimte. De werkzaamheden worden door onze eigen teams Projecten en Buitenbeheer uitgevoerd, maar ook door aannemers.
Kwaliteit	Kwaliteitsniveau B Basis is uitgangspunt. Voor de gemeente Oldenzaal is het beeld dat de riolering in goede staat verkeert en dat er weinig achterstallig onderhoud is. De kwaliteit van de riolering in De Thij was een aandachtspunt, hier is al op geanticipeerd. Recente inspecties hebben laten zien dat de kwaliteit van de rioleringen in de wijk Glinde Hooiland versneld achteruit is gegaan. Hier moet op

	korte termijn op geanticipeerd worden.
Planning/ Toekomst	In de jaarlijkse voortgangsnotitie wordt per situatie omschreven welke doelen we stellen en door middel van welke strategie en maatregelen de gestelde doelen worden verwezenlijkt. Speerpunten daarbij zijn samenwerken in de waterketen, inzet op duurzaamheid en klimaatverandering.
Budget	Structurele lasten voor de uitvoering van het GRP zijn opgenomen in de meerjarenbegroting en worden gedekt uit het riolrecht. De voor beheer en onderhoud van het huidige stelsel benodigde middelen zijn beschikbaar. Het budget voor 2023 bedraagt: € 1.497.000 Dagelijks onderhoud riolering (672201). Voor 2023 is er een investering geraamd van € 2.125.000. Additioneel is het de noodzaak in de wijk Glinde Hooiland de riolering te vervangen en de openbare ruimte te revitaliseren. Het benodigde budget voor 2023 van € 1.200.000, dat vermeld stond in de Kadernota, dient nog te worden gehonoreerd.
Confrontatie	In het nieuwe GRP is een balans gezocht tussen de ambitie voor goed riolbeheer en aanpassing aan de klimaatverandering versus het beheersbaar houden van de riolheffing.
Conclusie	De riolering voldoet over het algemeen aan het onderhoudsniveau, echter door de noodzaak eerder te vervangen in delen van de wijk Glinde Hooiland is het de verwachting dat het budget in 2023 niet voldoende is om deze kwaliteit te behouden.

3.2.9 Schoolgebouwen

Product	Onder het product schoolgebouwen vallen de aanvragen voor nieuwbouw of grootschalige revitalisatie. Het onderhoud en beheer komt voor rekening van de schoolbesturen. Uitgezonderd het scholengebouwen De Essen, waarin de basisschool De Linde en De Esch is gehuisvest. Bij dit gebouw komt het beheer en onderhoud voor rekening van de gemeente.
Doel	Aanwezigheid van een efficiënte en goede verdeling binnen de wijken van de schoolgebouwen
Beleid	De aanvragen van de schoolbesturen hebben vanaf 1 januari 2015 alleen nog betrekking op nieuwbouw en grootschalige revitalisatie. Vanaf 1 januari 2015 hebben we slechts nog een zorgplicht voor: (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, medegebruik, gebruik, terrein, eerste inrichting en schade / constructiefouten, tenzij een gevolg van nalatigheid. Al het onderhoud is voor rekening van de schoolbesturen, waarvoor zij een rechtstreekse vergoeding ontvangen van het Rijk. In 2021 is het IHP vastgesteld en vanaf 2022 werken we met dit plan. Doelstelling van dit plan is om te komen tot een efficiënte en goede verdeling binnen de wijken van de onderwijsgebouwen.
Uitvoering	Aangezien de onderhoudsverplichting is komen te vervallen laten we de schoolgebouwen niet meer jaarlijks inspecteren. Het schoolgebouw De Essen wordt periodiek door medewerkers van onze eigen dienst geïnspecteerd en waar nodig onderhoud ingepland en uitgevoerd.
Kwaliteit	Deze is binnen het IHP vastgesteld.

Planning/toekomst	Overeenkomstig het IHP worden de schoolvervangingen ingepland.
Budget	Voor de nieuwbouw of grootschalige revitalisatie dient een afzonderlijk krediet te worden aangevraagd. Voor de ver- en nieuwbouw van verscheidene scholen in het primair- en voortgezet onderwijs is in het IHP een budget opgenomen. Echter in de kredietaanvraag zitten ook aanvullende kosten zoals verhuiskosten, tijdelijke huisvesting en sloopkosten.
Confrontatie	Het onderhoudsbudget voor overige schoolgebouwen is komen te vervallen. Dit is een taak van het schoolbestuur. Voor nieuwbouw of revitalisatie moet afzonderlijk krediet worden aangevraagd.
Conclusie	Via het IHP zijn de middelen voor de komende planingsperiode veiliggesteld binnen de begroting.

3.2.10 Overige gebouwen

Product	Onder het product overige gebouwen vallen alle gebouwen in eigendom van de gemeente, uitgezonderd schoolgebouwen.
Doel	Als eigenaar hebben we de verplichting voor een veilig te gebruiken gebouw en voldoen aan de wettelijke vereisten.
Beleid	Het beheer en onderhoud van het maatschappelijk vastgoed (uitgezonderd schoolgebouwen) worden afgestemd op de situatie van het gebouw. Het huidige beleid voor beheer en onderhoud is gericht op een voortdurende instandhouding van ons vastgoedbezit. Wij hebben verplichtingen als eigenaar, verhuurder of exploitant. Gebouwen moeten veilig te gebruiken zijn en voldoen aan de wettelijke vereisten. Wij willen efficiënt met ons vastgoedbezit omgaan en zien vastgoedeigendom niet als een doel op zich. Door te zoeken naar optimalisatie in het gebruik verwachten we dat er de komende jaren gebouwen worden afgestoten of ingevuld worden met een andere functie om maatschappelijke doelstellingen te bereiken.
Uitvoering	Al deze gebouwen worden jaarlijks geïnspecteerd. Indien nodig wordt daarbij externe expertise ingehuurd. De onderhoudsgegevens worden ingevoerd in een meerjarenprogramma. Uitgangspunt bij het onderhoud van onze gebouwen is 'sober en doelmatig'. Tijdens de jaarlijkse inspectie wordt de noodzaak van het geplande onderhoud beoordeeld. Daar waar mogelijk worden werkzaamheden doorgeschoven naar volgende jaarschijven. Bewaakt wordt wel dat er geen kapitaalvernietiging optreedt door te laat preventief onderhoud. Vervanging van (installatie-)onderdelen vindt pas plaats als deze niet meer functioneren of als wordt verwacht dat ze op korte termijn gaan uitvallen. In de uitgangspunten van het gemeentelijk vastgoedbeleid is verwoord dat er bij vervanging wordt gekozen voor de meest duurzame en energiezuinige oplossing, mits er sprake is van een reële terugverdientijd. In 2022 is het gebouwenbeheerplan opgesteld en geactualiseerd. In oktober 2022 is deze vastgesteld.
Kwaliteit	De gebouwen worden onderhouden op de afgesproken kwaliteit vallend binnen de termen sober en doelmatigheid.
Planning/toekomst	Na vaststelling van het MJOP zal er jaarlijks worden geïnspecteerd en gemuteerd. Het MJOP is leidend voor de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden, passend binnen de uitgangspunten van het gemeentelijk vastgoedbeleid.
Budget	Met bovengenoemde uitgangspunten voor beheer wordt de Voorziening Gebouwenbeheerplan Overige Gebouwen, met de in deze programmabegroting geraamde dotaties voor de komende 10 jaar, voldoende gevoed. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening bedraagt € 672.000. Het saldo van de Voorziening Gebouwenbeheersplan bedroeg per 1 januari 2022 € 1.676.680,-
Confrontatie	Zie: budget
Conclusie	De overige gebouwen voldoen aan de uitgangspunten van het gemeentelijk vastgoedbeleid en het budget is in 2023 voldoende voor kwaliteitbehoud.

3.2.11 Sportaccommodaties

Product	Onder het product sportaccommodaties vallen buiten en binnensport accommodaties.
Doel	Ons doel is om alle inwoners te laten genieten van sport en beweging. Daarom investeren wij in sportaccommodaties en sportverenigingen
Beleid	Wij willen er voor zorgen dat er voldoende en kwalitatief hoogwaardige binnen- en buitensportaccommodaties beschikbaar zijn en blijven voor vitale sportverenigingen. Dit omvat naast beheer ook de verdere ontwikkeling en verbetering van accommodaties. De visie op sport en bewegen is in 2016 vastgesteld. Er is een nieuwe tarievenstructuur vastgesteld. De buitensportverenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor het uitvoeren van de servicewerkzaamheden. Verdere privatisering van de buitensportaccommodaties is nog niet in ontwikkeling. Naast de gedeeltelijke privatisering van werkzaamheden zijn ook ontwikkelingen in de sport van belang voor het toekomstige beheer van de sportaccommodaties. Zo neemt het meisjesvoetbal en het zaterdagvoetbal een vlucht waar de accommodaties niet op ingericht zijn. Doelstelling is om de gevolgen per vereniging in kaart te brengen en voor te leggen. Synarchis voert dit onderzoek uit zal dit met advies afronden eind 2022.
Uitvoering	Voor het uit te voeren beheer en onderhoud is het "Sportbeheerplan 2013" maatgevend. Dit plan is in 2020 geactualiseerd. De sportvelden (buitensport) worden eenmaal per drie jaar door een externe organisatie uitgebreid kwalitatief beoordeeld. In 2023 zal opnieuw dit plan worden geactualiseerd. In het opgestelde rapport wordt, naast de advisering voor het reguliere beheer en onderhoud, speciale aandacht besteed aan geplande (vervangings-) investeringen in de nabije toekomst. Wel wordt de afweging gemaakt dat bij voldoende technische kwaliteit de investeringen naar een later tijdstip kunnen worden verschoven.
Kwaliteit	Voor het onderhoudsniveau van de buitensport accommodaties wordt aansluiting gezocht bij de onderhoudscriteria zoals deze door NOC*NSF, in samenwerking met de sportbonden, zijn geformuleerd
Planning/toekomst	In het jaar voorafgaande aan de investering zal worden beoordeeld of de technische levensduur langer is dan de economische levensduur en afhankelijk daarvan kan de vervangingsinvestering eventueel worden uitgesteld. De integrale afweging van (vervangings-)investeringen in de sport vindt jaarlijks plaats in de programmabegroting.
Budget	In de begroting is voor elke sportaccommodatie afzonderlijk budget opgenomen voor het dagelijks en reguliere beheer en onderhoud alsmede kleine vervangingsinvesteringen. De budgetten voor de schil (=vastgoed) van de binnen- en buitensportaccommodatie zijn ondergebracht in de Voorziening Gebouwenbeheerplan (zie Overige gebouwen). Het budget voor onderhoud Binnensportaccommodaties bedraagt: € 97.816 (KP 6530 – 438025/438050/438052). Het budget voor onderhoud Buitensportaccommodaties bedraagt: € 370.643 (KP 6531 – 4380-/10/23/25/28/29/33/50/52)
Confrontatie	Eind 2020 is het sportbeheerplan geactualiseerd. Dit nieuwe beheerplan is richtinggevend voor beheer en onderhoud van onze sportaccommodaties. Confrontatie met beschikbare budgetten zal inzicht geven of deze voldoende zijn om beheer en onderhoud op het afgesproken niveau uit te voeren.
Conclusie	Afhankelijk van de verdere uitwerking van het sportbeheerplan is aan te geven of de beschikbare budgetten voor 2023 en verder, voldoende zekerheid bieden. Mocht op dat moment geconstateerd worden dat beschikbaar budget en voorgenomen maatregelen niet met elkaar in overeenstemming zijn, zullen er maatregelen worden getroffen opdat deze overeenstemming alsnog ontstaat.

3.3 Financiering

3.3.1 Algemeen

Het treasurystatuut Oldenzaal 2018 is uitgangspunt voor alle treasuryactiviteiten. Dit statuut is door het college vastgesteld in de vergadering van 5 december 2017 en is met ingang van 1 januari 2018 in werking getreden. De raad is hiervan via een infobrief op de hoogte gebracht.

Het treasurystatuut is aangepast vanwege o.a. gewijzigde wet- en regelgeving:

- De wet Fido is gewijzigd om het verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden te kunnen invoeren;
- De Regeling Ruddo is gewijzigd waarmee de richtlijn voor het inzetten van derivaten is aangescherpt. In ons treasurystatuut is bepaald dat het gebruik van derivaten niet is toegestaan.

Ook is een artikel toegevoegd waarin is vastgelegd dat toekomstige organisatiewijzigingen zonder collegebesluit van toepassing worden geacht op het huidige treasurystatuut.

3.3.2 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het maximale bedrag aan dat met kortlopende middelen mag worden gefinancierd. Deze limiet wordt elk kwartaal getoetst en mag in beginsel niet worden overschreden. Wanneer de limiet voor het derde achtereenvolgende kwartaal wel wordt overschreden moet de provincie Overijssel daarvan op de hoogte worden gebracht. Daarbij moet tevens een plan om binnen de limiet te blijven ter goedkeuring worden voorgelegd. De limiet voor 2023 bedraagt 8,5% van de lasten van de begroting bij aanvang van het jaar, 8,5% van € 101 mln. is € 8,6 mln.

3.3.3 Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's bij herfinanciering en/of renteherziening. Elke gemeente loopt een financieel risico wanneer de rente onverwacht stijgt. Door te zorgen voor voldoende spreiding in de rentetypische looptijden van de leningenportefeuille en/of door te kiezen voor een annuïtaire- of lineaire aflossingsvorm kunnen de effecten van een renteverandering worden afgevlakt. De renterisiconorm voor 2023 bedraagt 20% van het totaal van de lasten op de begroting, 20% van afgerond € 101 mln. is € 20,2 mln. Gelet op de opbouw van onze leningenportefeuille zal de renterisiconorm in 2023 niet worden overschreden.

3.3.4 Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is onder meer afhankelijk van het tijdstip waarop investeringen tot uitvoering komen. Daarnaast is herfinanciering van de leningenportefeuille bepalend voor de liquiditeitspositie als ook het moment van uitgifte van bouw- en bedrijfskavels. In beginsel worden kortlopende leningen aangetrokken om in de financieringsbehoefte te voorzien. De ervaring leert namelijk dat de rente op kortlopende leningen nagenoeg altijd lager is dan op langlopende geldleningen waardoor (tijdelijk) een rentevoordeel kan worden behaald. Wel worden de renteontwikkelingen gevolgd zodat zo nodig adequaat gereageerd kan worden.

3.3.5 Liquiditeitsplanning

De liquiditeitsplanning voor de geldstromen binnen onze organisatie wordt minimaal elk half jaar geactualiseerd. Daarnaast wordt onze liquiditeitspositie continu bewaakt. Met een degelijke planning kan intern een betere afstemming plaatsvinden over betalingsactiviteiten en de effecten daarvan op de gemeentelijke financiering. In het verlengde daarvan vormt de planning een basis voor meer onderbouwde financieringsactiviteiten.

3.3.6 Rentevisie

De rentevisie wordt gebaseerd op de rentevisie van enkele financiële instellingen, waaronder die van onze huisbankier. De Europese Centrale Bank beslist maandelijks over de officiële rentetarieven in het

eurogebied en heeft diverse instrumenten om die te beïnvloeden. Factoren die van invloed zijn op de rente zijn o.a. economische groei, inflatie en monetair beleid. Hoofddoel van de ECB is de prijzen stabiel houden, dat biedt zekerheid en vertrouwen en bevordert economische groei. Het rente-instrument is voor de ECB een heel doeltreffend instrument om de hoogte van de rente op de geldmarkt en daarmee de groei en inflatie te sturen. Door de oplopende inflatie was de ECB in 2022 genoodzaakt om het ruime geldbeleid in te perken en de (korte termijn) rente tarieven te verhogen. De herfinancieringsrente, het tarief waartegen banken geld kunnen lenen, is op 21 juli 2022 verhoogd van 0 procent naar 0,5 procent, en op 8 september naar 1,25 procent. De depositorente, de vergoeding die banken krijgen om bij de ECB geld te stallen, is in 2022 respectievelijk verhoogd van -0,5% tot 0% en van 0% tot 0,75%. Afhankelijk van de inflatieontwikkelingen is de verwachting dat de beleidsrentes in 2023 verder zullen worden verhoogd tot het moment dat de inflatie voor langere tijd weer in de buurt komt van de door de ECB beoogde 2%. Afstemming van het te voeren financieringsbeleid kan betekenen dat er (zo mogelijk) vervroegd langlopende geldlening worden aangetrokken wanneer een verdere rentestijging wordt verwacht. Uitgangspunt in ons beleid is om bij het aantrekken van nieuwe leningen, leningen met een looptijd van 10 jaar of langer aan te trekken waardoor de fluctuaties van de omslagrente, zoals gewenst, beperkt zullen blijven.

3.3.7 Leningenportefeuille

De leningenportefeuille bestaat op het moment van het opstellen van deze paragraaf uit vijf leningen met een restant schuld per 1 januari 2023 van € 27,0 mln. De gemiddelde rente van deze leningen bedraagt 0,78% (1 januari 2022 1,01%). Vervroegde aflossing van deze leningen is niet mogelijk en de rente staat gedurende de gehele looptijd vast.

3.3.8 Uitzettingen

Door een maatregel uit het Begrotingsakkoord 2013 zijn decentrale overheden met ingang van 2014 verplicht tot schatkistbankieren. Dit houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist, waardoor de financieringsbehoefte van de Nederlandse staat vermindert en de staatsschuld zal dalen. Het is decentrale overheden wel toegestaan om overtollige middelen uit te zetten bij andere overheden, met dien verstande dat er geen toezichtrelatie mag bestaan tussen de betrokken overheden. Uitgangspunt is dat uitzettingen een prudent karakter moeten hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomsten door het lopen van een overmatig risico. Het komende jaar zal er door de gemeente Oldenzaal geen geld voor een langere tijd worden uitgezet.

Omdat het verstrekken van leningen niet tot de kerntaken van de gemeente behoort, is in het treasurystatuut de bepaling opgenomen dat de gemeente zelf geen leningen verstrekt. Het verstrekken van garanties, evenals het aangaan van financiële participaties, wordt uitsluitend gedaan uit hoofde van de publieke taak. Bij het verstrekken van garanties, en het aangaan van financiële participaties uit hoofde van de publieke taak, bedingt het college indien mogelijk zekerheden. Ter beperking van het financieel risico wordt geen garantie verstrekt indien een beroep kan worden gedaan op een voorziening in de vorm van een (nationaal) waarborgfonds.

3.3.9 Relatiebeheer

De BNG Bank in Den Haag is onze huisbankier. In 2021 is de BNG Bank gevraagd een offerte uit te brengen voor een overeenkomst vanaf 1 januari 2022. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe overeenkomst Bancaire dienstverlening met de BNG Bank voor onbepaalde tijd. Bij het Ministerie van Financiën hebben we een rekening-courant ten behoeve van het schatkistbankieren. Het contante betalingsverkeer, zoals de parkeergelden en de leges Publiekszaken, wordt door Brink's Solutions Nederland B.V. afgehandeld.

3.3.10 Renteomslag

In onderstaande tabel treft u de actuele berekening van de renteomslag aan. Deze wordt gebruikt voor toerekening van rente aan de diverse taakvelden.

Berekening rente-omslag 2023

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A. Boekwaarde	85.871.564	96.016.638	104.106.275	104.861.029
Af:				
Grondexploitatie	8.978.513	8.978.513	8.978.513	8.978.513
Investerings met rentebaten	3.955.762	3.615.762	3.375.762	3.135.762
A1. Gecorrigeerde boekwaarde	72.937.289	83.422.363	91.752.000	92.746.754
B. Staat reserves en voorzieningen	48.909.109	47.159.271	39.958.773	39.782.339
C. Staat van geldleningen	33.455.783	27.019.941	23.577.487	20.135.033
D. Financieringsstekort (A-B-C)	3.506.672	21.837.426	40.570.015	44.943.657
Begrotingsomvang 2023 (aanvaard beleid)	94.000.000	94.000.000	94.000.000	94.000.000
E. Norm voor kasgeld 8,5% van begrotingsomvang	7.990.000	7.990.000	7.990.000	7.990.000
F. Aan te trekken vaste geldlening (D-E)	0	13.847.426	32.580.015	36.953.657
Rente vaste geldleningen	191.270	209.891	183.150	156.409
Bespaarde rente	0	0	0	0
Rente Financieringsstekort via kasgeldlimiet E	18.377	35.156	51.136	67.116
Rente Financieringsstekort nog aan te trekken vaste geldlening F	0	175.862	479.252	617.126
F. Totale rente	209.647	420.909	713.538	840.651
Af rente voor:				
Grondexploitatie	35.914	35.914	35.914	35.914
Investerings met rentebaten (m.n. ambtenarenhypotheke)	48.875	44.175	40.475	36.915
G. Rente voor berekenen rente-omslag	124.858	340.820	637.149	767.822
Netto percentage renteomslag (G gedeeld door 1% van A1)	0,17	0,41	0,69	0,83
Afronden, met maximaal 0,5 verschil	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
Door te berekenen rente volgens berekening rente omslag	209.647	420.909	713.538	840.651
Doorberekende rente volgens exploitatiebegroting 2022	433.343	465.515	446.283	433.723
Renteresultaat op taakveld treasury	223.696	44.606	-267.255	-406.928
Afschrijvingen volgens staat activa	4.061.685	4.588.197	4.504.733	4.657.645
Totaal kapitaallasten (afschrijving + rente)	4.495.028	5.053.712	4.951.016	5.091.368

Het gehanteerde renteomslagpercentage bedraagt voor de komende planperiode afgerond 0,5%. Deze afronding betekent voor de jaren 2023 en 2024 een verwacht positief renteresultaat, en voor de jaren 2025 en 2026 een negatief resultaat op het taakveld treasury, zoals u ook kunt zien in bovenstaande tabel.

3.4 Bedrijfsvoering

3.4.1 Algemeen

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren. De bedrijfsvoering is daarbij randvoorwaardelijk.

Maatschappelijke ontwikkelingen en (ingrijpende) veranderingen in wet- en regelgeving zijn van grote invloed op ons werk; op wat we doen, hoe we dit doen en met wie we dit doen. Complexe vraagstukken en samenwerkingsvormen (zowel lokaal als regionaal) vergen andere sturing en flexibele inzet van mensen en middelen. Daarnaast vragen onze eigen ambities en het streven naar optimale dienstverlening aan de stad om een duidelijke focus op onze doelen en taakuitvoering. Wij zetten in op samenwerking, vernieuwing en transparantie. Samen met de samenleving werken wij aan een leefbare stad.

We zijn continu bezig onze werkwijzen te verbeteren en efficiënter in te richten. Dit kunnen kleine aanpassingen zijn in processen, maar ook complete herinrichtingen van processen met behulp van bijvoorbeeld de LEAN-methodiek. We streven ernaar om onze organisatie voortdurend zo optimaal mogelijk te laten functioneren.

Het jaar 2023 staat op het gebied van bedrijfsvoering, zoals de afgelopen jaren ook reeds is ingezet, in het teken van het verbeteren van de (digitale) dienstverlening, het doorvoeren (en digitaliseren) van de nieuwe P&C-cyclus, het implementeren van een nieuw financieel systeem en het oppakken van belangrijke (wettelijke) ontwikkelingen. Digitale dienstverlening wordt aan de ene kant verbeterd richting onze inwoners, maar dit betekent ook dat onze medewerkers voortdurend mee moeten gaan in deze ontwikkelingen.

In 2023 richten we ons op de volgende hoofdthema's:

- verbeteren en doorontwikkelen van onze dienstverlening;
- (wettelijke) ontwikkelingen en rechtmatigheid
- Implementatie nieuw financieel systeem en digitalisering P&C-proces

3.4.2 Dienstverlening

De afgelopen jaren zijn we druk bezig geweest met de uitbreiding en verbetering van onze digitale dienstverlening. Voor 2023 blijven we kijken naar ontwikkelingen waarmee we onze digitale dienstverlening nog verder kunnen verbeteren. Daarnaast blijven we bereikbaar voor de dienstverlening op locatie. De inwoner kan zo zelf de afweging maken of ze kiest voor digitale dienstverlening of een afspraak op het stadhuis. We onderzoeken of we in het stadhuis een plek kunnen creëren waar we inwoners kunnen helpen met online aanvragen.

Mens & Gedrag

Hoewel de krapte op de arbeidsmarkt nog niet leidt tot grote problemen, staan vacatures langer open. In een enkel geval ontvangen we weinig reacties van kandidaten. Om klaar te zijn voor minder goede tijden, bereiden we ons voor om de sterke positie op de arbeidsmarkt te behouden. De werkcultuur staat hierin centraal, namelijk een ongedwongen sfeer, korte lijnen en kunnen rekenen op elkaar. Dat zijn de elementen waarom mensen graag bij ons werken. Dat zijn ook de pijlers voor de arbeidsmarktwerking.

Naast werving is het behoud van personeel belangrijk. We hebben het functioneringsgesprek in een nieuw jasje gestoken. Met het zogenaamde 'goede gesprek' hebben we aandacht voor de ander en hebben we de (ontwikkel)behoefte goed in beeld.

Meer informatie over het programma Dienstverlening staat in het programma Dienstverlening en Veiligheid.

3.4.3 Belangrijke (wettelijke) ontwikkelingen en rechtmatigheid

Informatieveiligheid

We voldoen als gemeente inmiddels voor een groot gedeelte aan de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). In 2022 worden in dat kader wederom een aantal maatregelen (verder) geïmplementeerd. Dit zijn ICT-technische maatregelen, maar ook control- en bewustzijnsacties. Zo organiseren we diverse initiatieven om bewustwording en kennis over informatieveiligheid te bevorderen. De digitale criminaliteit neemt toe en we zijn ons bewust van het belang van informatieveiligheid en informatieveiligheidsbewustzijn. We toetsen voortdurend kritisch hoe en waar we onze informatieveiligheid verder kunnen verbeteren.

In 2022 leggen we voor de 5e keer middels éénduidige normatiek single information audit (ENSIA) verantwoording af over onze status van informatieveiligheid aan de wettelijke toezichthouders, maar ook aan de gemeenteraad. Een externe auditor checkt daartoe de zelfevaluatie-vragenlijst en onze collegeverklaring en stelt een Assurance Verklaring op.

Wet open overheid (Woo) en Wet elektronische publicaties (Wep)

De Wet open overheid (Woo) heeft tot doel om overheden en semi-overheden transparanter te maken, om zo het belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en economische ontwikkeling beter te dienen. De wet wil bereiken dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. In 2021 is een implementatieplan opgesteld. De komende jaren wordt uitvoering gegeven aan het implementatieplan. We hebben 8 jaar de tijd om onze informatiehuishouding op dit vlak op orde te brengen.

Het rijk heeft incidenteel (ca. € 60.000 voor de jaren 2022-2026) en structureel budget (€ 50.000 in 2022 oplopend tot € 100.000 in 2026) beschikbaar gesteld om de wet uit te voeren.

Juridische zaken

Sinds het voorjaar van 2022 neemt de gemeente Oldenzaal juridisch advies en diensten af van een huisadvocaat. Dit kantoor biedt op een groot aantal terreinen specialistisch, juridisch advies. Hiertoe is een aanbesteding gevolgd en een raamovereenkomst afgesloten.

Eind 2021 hebben de audits plaatsgevonden over de genomen besluiten van 2020. Deze audits leiden op een aantal terreinen tot verbetertrajecten. Deze trajecten worden in 2023 verder voortgezet en monitoren we of de verbeteringen ook daadwerkelijk plaatsvinden.

Het huidige mandaatbesluit wordt eind 2022 geactualiseerd. De verwachting is om in de eerste helft van 2023 te werken met het nieuwe mandaatbesluit.

Financiën

In 2024 moet de huidige financiële applicatie worden vervangen door een ander. Reden is dat het onderhoud op deze applicatie per 1 januari 2024 stopt. Daarom is reeds gestart met het opstellen van een programma van eisen en voorbereiding op de aanbesteding om in 2023 daadwerkelijk te kunnen overgaan naar een nieuw financieel systeem.

Daarnaast kan het proces van de totstandkoming van de P&C-producten (programmabegroting, jaarrekening en BURAP), alsmede de inhoud (niveau van omschrijven ambities) en de opmaak op een meer efficiënte manier worden ingericht. Tegelijkertijd met het vervangen van het financieel systeem zal ook een P&C-tool worden aangeschaft waardoor onze p&c-cyclus volledig digitaal en ook meer integraal wordt. Op dit moment kost het actualiseren van informatie veel tijd en vraagt het veel handmatige handelingen. We gaan daarmee tevens de stap maken van lijvige boekwerken naar levendiger en meer publieksvriendelijker documenten.

Inkoop: rechtmatigheid en professionalisering

De afgelopen jaren zijn er flinke stappen gezet in het verbeteren van de rechtmatigheid op het gebied van inkoop en aanbesteden. Het streven is om het percentage rechtmatig inkopen over 2023 op minstens 97% uit te laten komen. Dit is de norm voor een goedgekeurde accountantsverklaring.

Daarnaast wordt er ingezet op een verdere professionalisering van de inkoopfunctie. Dit is in 2022 al vormgegeven door meer inzet op de inkoopfunctie en het aantrekken van een contractmanager. Het komend jaar wordt met de aanstelling van een contractmanager ingezet op een kwaliteitsslag in

professioneler opdrachtgeverschap wat uiteindelijk moet leiden tot kwalitatief betere dienstverlening en kostenreductie.

In 2023 willen we de kennis en kunde op inkoop en contractmanagement van de interne organisatie beter inbedden in de organisatie en een zakelijker benadering van onze contracten bewerkstelligen.

Informatieveiligheid

We voldoen als gemeente inmiddels voor een groot gedeelte aan de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). In 2023 worden in dat kader wederom een aantal maatregelen (verder) geïmplementeerd. Dit zijn ICT-technische maatregelen, maar ook control- en bewustzijnsacties. Zo organiseren we diverse initiatieven om bewustwording en kennis over informatieveiligheid te bevorderen. We zien een toenemend aantal (geslaagde) hack-aanvallen op gemeenten. De digitale criminaliteit neemt toe en we zijn ons bewust van het belang van informatieveiligheid en informatieveiligheidsbewustzijn. We toetsen voortdurend kritisch hoe en waar we onze informatieveiligheid verder kunnen verbeteren.

In 2023 leggen we voor de 6e keer middels éénduidige normatiek single information audit (ENSIA) verantwoording af over onze status van informatieveiligheid aan de wettelijke toezichthouders, maar ook aan de gemeenteraad. Een externe auditor checkt daartoe de zelfevaluatie-vragenlijst en onze collegeverklaring en stelt een Assurance Verklaring op.

Inspelen op digitale ontwikkelingen

Inwoners en ondernemers zien veel nieuwe ontwikkelingen op het gebied van informatie(technologie) en verwachten van ons dat wij hierop inspelen. Wij volgen de ontwikkelingen en gaan ze toepassen als dit in het belang is van de ambitie van onze gemeente. De strategie die wij hierin hanteren is die van "slimme volger". Als basis hiervoor is flexibele automatisering nodig. Hiervoor zetten we samen met andere gemeenten in de regio (IT Platform Twente), onze ICT partner gemeente Hengelo, in de coöperatieve vereniging Dimpact en landelijk (VNG realisatie) stappen door uitvoering te geven aan de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI), Gemeentelijk Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI) en Common Ground architectuur. Belangrijke inrichtingskeuzes leggen we vast in architectuurprincipes die we gebruiken als toetsingskader bij nieuwe projecten en veranderingen in de informatievoorziening en ICT. Op het gebied van technologie worden de ontwikkelingen rondom blockchain, datamining, algoritmen en internet of things gevolgd en passen we dit toe in onze gemeente indien dit van belang is. We zetten daarnaast stappen om meer datagedreven sturing toe te passen, door met behulp van technologie onze data beter te combineren en analyseren, met inachtneming van de privacyregels. De toename van digitalisering vraagt om adequaat gegevensbeheer en informatiemanagement. We organiseren zo onder andere de terugvindbaarheid en toegankelijkheid van onze informatie en zo faciliteren we het locatie- en tijdonafhankelijk werken. Projectmatig werken en activiteit gericht werken willen we doen binnen een samenwerkingsomgeving, MS Teams. Deze gaan we in 2023 en 2024 inrichten binnen Microsoft 365 voor documentcreatie en informatiedeling. Voorafgaand zal een informatiebeheerplan worden gemaakt en treffen we andere maatregelen en acties waarmee we onze automatisering flexibiliseren.

Ten slotte wordt in 2023 ons huidige intranet vervangen. De keuze voor een nieuw (sociaal) intranet zal aansluiten op de samenwerkingsomgeving, zodat we onze medewerkers een centrale digitale werkplek kunnen bieden. De verandering die het werken in de digitale samenwerkingsomgeving met zich meebrengt zal een inspanning van de organisatie vergen.

Besluit digitale toegankelijkheid overheid

De EU-richtlijn Digitoegankelijkheid trad op 23 september 2020 in werking met de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) 'Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid'. Deze AMvB is een voorloper op de wet Digitale Overheid. In Nederland willen we dat openbare voorzieningen toegankelijk zijn voor alle burgers. Dat geldt ook voor onze digitale dienstverlening. In onze samenleving kun je bijna niet meer zonder het internet en computers. Daarom is digitale toegankelijkheid belangrijk, én verplicht voor de (semi-) overheid. Het gefaseerd invoeren van de EU-richtlijn Digitoegankelijkheid zal in 2023 worden voortgezet.

Archivering

In 2023 zal gewerkt worden aan het organisatie breed implementeren van een kwaliteitssysteem voor informatiebeheer. Een kwaliteitssysteem is een continu en systematisch proces van meten, verbeteren en vernieuwen van processen en producten. Het hebben van een dergelijk systeem is noodzakelijk om te kunnen beoordelen of het informatiebeheer voldoet aan de wensen en eisen die eraan gesteld worden. Vanuit de Archiefregeling (artikel 16) is een kwaliteitssysteem een wettelijke verplichting; het ontwikkelen

en implementeren van een kwaliteitssysteem is dan ook aanbevolen in het rapport van de archiefinspectie en de jaarlijkse KPI rapportages.

In 2023 bereiden we ons ook voor op het invoeren van de Nieuwe Archiefwet. Als alles volgens planning verloopt zal de gemoderniseerde Archiefwet samen met het Archiefbesluit en de Archiefregeling op 1 januari 2024 in werking treden. De gemoderniseerde Archiefwet is volledig gericht op het digitale informatietijdperk en vervangt de verouderde Archiefwet uit 1995. Een belangrijke wijziging is de verplichting al na 10 jaar documenten over te dragen naar een archiefdienst in plaats van na 20 jaar. Onder documenten vallen ook bijv. Whatsappberichten en databases. Grootste uitdaging die het implementeren van de Nieuwe Archiefwet gaat brengen is het op orde brengen van onze informatiehuishouding en het streven naar integraal informatiebeheer. De Nieuwe Archiefwet hangt samen met verplichtingen uit onder andere de Wet open overheid (WOO), de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), de Wet hergebruik van overheidsinformatie (WHO), de Wet digitale overheid (WDO), de Wet elektronische publicaties (WEP) en de Auteurswet.

3.5 Verbonden partijen

3.5.1 Algemeen

De op dit begrotingsonderdeel van toepassing zijnde, door de raad vastgestelde, beleidsnotities;

- Intergemeentelijk samenwerking binnen de Regio Twente, vastgesteld 1 januari 2016;
- Beleidskader Verbonden Partijen 2012, vastgesteld 5 maart 2012.

Artikel 1 van het BBV geeft als definitie: “een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft”. Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de partij haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Diverse gemeentelijke doelstellingen worden niet alleen door de gemeentelijke organisatie zelf, maar ook door of in samenwerking met anderen gerealiseerd. De relatie van de gemeente met deze verbonden partijen kan sterk verschillen.

Het belang dat de raad heeft bij inzicht in de verbonden partijen is tweeledig.

- De verbonden partijen voeren vaak een taak uit die de gemeente ook zelf kan doen. De werkzaamheden zijn als het ware gemandateerd/gedelegeerd aan de verbonden partij. De gemeente blijft wel de verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen uit de programma's. Dus de kaderstellende en controlerende taak van de raad blijft overeind. De doelstellingen van de verbonden partij dienen dus - blijvend - overeen te stemmen met die van de gemeente en gecontroleerd dient te worden in hoeverre dit gerealiseerd wordt.
- De budgettaire consequenties ten behoeve van de verbonden partijen dienen geautoriseerd te worden, waarbij tevens aandacht dient te zijn voor de financiële risico's in dat verband.

Naast de verbonden partijen heeft de gemeente Oldenzaal ook deelnemingen. Een deelneming is een participatie in een naamloze of besloten vennootschap, waarin de gemeente Oldenzaal aandelen heeft.

3.5.2 Ontwikkelingen bestaande verbonden partijen

Regio Twente

In 2021 is de GR Regio Twente opgeheven en zijn de activiteiten van de Regio Twente ondergebracht bij:

- Openbaar Lichaam Gezondheid (GGD)
- Recreatieschap Twente
- Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking.

De middelen die in de vastgestelde begroting 2022 van de Regio Twente zijn aangewend voor bovenstaande activiteiten zijn bij de oprichting van deze entiteiten mee overgegaan. Voor het boekjaar 2023 is inmiddels voor iedere afzonderlijke entiteit de begroting voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. De gemeenteraad van Oldenzaal heeft ten aanzien van de begrotingen van deze “nieuwe” verbonden partijen geen wensen en of bedenkingen ingediend.

Twence

We streven nog steeds naar verkoop van de aandelen Twence. Samen met de gemeente Almelo en Twenterand blijven we de mogelijkheden onderzoeken om de aandelen te vervreemden. In 2022 is voor de derde keer een traject gestart om de aandelen aan 1 of meerdere geïnteresseerde aandeelhoudende gemeenten van Twence te verkopen. Medio oktober van dit jaar zal blijken of er voldoende belangstelling is voor het totale aandelenpakket van de gemeenten Almelo, Oldenzaal en Twenterand.

Afvalverwerkingsbedrijf Rijnmond (AVR) heeft Twence en alle aandeelhoudende gemeenten gedagvaard in verband met het volgens AVR in strijd handelen van Twence en de aandeelhoudende gemeenten met de Europees Aanbestedingsrecht (quasi-inhouse aanbesteding). De verwachting is dat deze juridische procedure een lange doorlooptijd zal hebben.

Overzicht verbonden partijen. (voor specifieke informatie zie bijlage verbonden partijen)

Gemeenschappelijke regelingen.

- Openbaar Lichaam Gezondheid (Samen 14)
- Recreatieschap Twente
- Veiligheidsregio
- Gemeentelijke Belastingkantoor Twente
- Openbaar Lichaam Crematorium Twente
- Omgevings-dienst Twente
- Stadsbank Oost-Nederland

Bestuursovereenkomst

- Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking (BOKSES)

Deelnemingen

Tot de verbonden partijen behoren ook deelnemingen in:

- BNG
- Twence
- Twente Milieu
- Cogas
- Enexis Holding NV
- Sport Oldenzaal BV
- Stichting Werkprojecten Oldenzaal.
- Claim Staat Vennootschap BV (tijdelijke BV, als gevolg van de verkoop aandelen Essent aan RWE).
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie (tijdelijke BV, als gevolg van de verkoop aandelen Essent aan RWE)

3.6 Grondbeleid

3.6.1 Visie op het grondbeleid

Onze visie op het grondbeleid is een voorzichtig actief grondbeleid om beleidsdoelen op het gebied van de beleidsvelden volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, leefbaarheid, economie, natuur en groen, infrastructuur en sociale en maatschappelijke voorzieningen te kunnen realiseren. Hiervoor zijn in de nota Grondbeleid 2020 de volgende doelstellingen opgenomen:

1. Intervenieren op de grondmarkt om het feitelijke ruimtegebruik te laten aansluiten op het maatschappelijk gewenste ruimtegebruik, zowel kwantitatief als kwalitatief;
2. Bevordering van de kwaliteit van het ruimtegebruik, evenals de zeggenschap die de burger daarover heeft;
3. Een rechtmatige verdeling van kosten en baten die ontstaan door overheidsinterventies (zoals bestemmingsplanwijzigingen, uitgebreide Wabo procedures en investeringen in de openbare ruimte).

Een voorzichtig actief grondbeleid biedt de vrijheid om situationeel te schakelen naar een faciliterend grondbeleid dan wel een samenwerkingsvorm te zoeken die de (voordelen van een) actieve grondpolitiek het dichtst benadert.

3.6.2 De wijze waarop het grondbeleid uitgevoerd wordt en het beleid omtrent reserves

Bovengenoemde beleidsvelden geven met de structuurvisie en onderliggende beleidsnota's (Woonvisie, Bedrijventerreinvisie, e.d.) antwoord op de vragen 'welke', 'waar', en 'wanneer ruimtelijke ingrepen ongeveer gaan plaatsvinden'. Het grondbeleid ondersteunt het ruimtelijk beleid van de gemeente. De nota Grondbeleid en de in te zetten instrumenten moeten het mogelijk maken om deze ruimtelijke doelstellingen waar mogelijk te faciliteren.

Strategische voorraad: verwerving en waarderingsgrondslag

Verwerving is voor Oldenzaal hét instrument bij uitstek om de regiefunctie bij de ontwikkeling van projecten te voeren. Vanuit de eigendomspositie ontstaat de mogelijkheid om actief sturing te geven aan de programmatische en ruimtelijke ontwikkeling, binnen eventueel gestelde kwalitatieve en financiële kaders.

Het waarderen van verworven gronden op de balans gebeurt tegen de waarde bij huidige bestemming. Hogere aankoopkosten ca. en jaarlijkse rentekosten worden gedekt uit de reserve strategische voorraad dan wel de bestemmingsreserve Oldenzaal Centraal.

De zo gevormde boekwaarde blijft op dit niveau tot circa 1 à 2 jaar voor de start van de werkzaamheden in het plangebied. Vanaf dat moment start de exploitatiefase en worden initiële aanloopkosten voor de ontwikkeling gemaakt (planontwikkeling, bestemmingsplanwijziging enz.).

Reserve strategische voorraad

De reserve strategische voorraad dekt het risico af over de voorraad grond die nog niet in exploitatie (productie) is genomen. Het gewenste volume van de reserve strategische voorraad wordt mede vastgesteld met het oog op de toekomstige ontwikkeling van Oldenzaal. De reserve strategische voorraad is van cruciaal belang om de door de gemeente Oldenzaal voorgestane actieve grondpolitiek in de praktijk ook daadwerkelijk gestalte te geven. Zij staat borg voor continuïteit en consistentie en geeft maximale politieke beleidsvrijheid voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van de stad.

De Gebiedsvisie Jufferbeek Noord is vastgesteld op 28 juni 2021. Op het geheel van Jufferbeek Noord zit op basis van de visie een indicatief tekort van € 4 tot € 6 miljoen met name voor het deelgebied "Maken". Binnen de reserve strategische voorraad wordt vanaf 2021 gespaard om de gewenste ontwikkeling van het gebied "Ontmoeten en verbinden" in het complex Jufferbeek Noord te kunnen realiseren. Jaarlijks wordt zo mogelijk uit het bedrijfsresultaat van het grondbedrijf een werkkapitaal van € 500.000 aan de strategische voorraad toegevoegd. Deze middelen kunnen worden ingezet voor strategische grondaankopen, optimalisering van (verkeer en water) voorzieningen en bijdragen in gewenste/noodzakelijke verhuizingen van bewoners etc.

Bouwgrond in exploitatie

Voor elk ruimtelijk plan wordt een grondexploitatieberekening opgesteld. Dit is een financiële doorrekening van de kosten en opbrengsten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep uitgezet in de tijd. Deze berekening geeft (een financieel) inzicht in het geheel van activiteiten en werkzaamheden voor verwerving, het bouw- en woonrijp maken en de uitgifte van gronden.

Algemene reserve grondexploitatie

De algemene reserve grondexploitatie vormt het weerstandsvermogen om algemene risico's te kunnen opvangen. De omvang van deze reserve wordt begrensd door het volume onderhanden werk en de omvang van de risico's.

Om algemene risico's in beeld te brengen wordt de projectenportefeuille doorgelopen en een risicoparagraaf opgesteld. Risico's worden zoveel mogelijk gekwantificeerd. Vervolgens wordt rekening gehouden met de kans dat een risico zich voordoet. Over het resultaat hiervan wordt een minimumpercentage en een maximumpercentage toegepast omdat niet alle risico's zich gelijktijdig voor (kunnen) doen.

De omvang van de algemene reserve grondbedrijf moet minimaal 1% van het volume aan onderhanden werk, 15% van de omvang van de risicoparagraaf van het Grondbedrijf en een risicobuffer van € 500.000 bedragen. Maximaal mag de reserve 2% van het volume onderhanden werk, vermeerderd met 30% van de risicoparagraaf bedragen.

Verliesneming

Als een project (bij aanvang of tijdens de loop van het project) geen sluitende grondexploitatie heeft, wordt het tekort direct afgedekt uit de algemene reserve grondexploitatie.

Voor (deel)gebieden binnen het Masterplan Oldenzaal Centraal geldt dezelfde handelswijze, alleen worden resultaten verrekend met de speciale bestemmingsreserve Oldenzaal Centraal.

Resultaatsneming

Als een grondexploitatie afgesloten wordt met een positief resultaat of tussentijds een winst genomen wordt, wordt dit ten gunste van de algemene reserve grondexploitatie gebracht.

Voor (tussentijdse) winstneming geldt de 'percentage of completion' methode (POC). Voor zover kosten zijn gemaakt en opbrengsten zijn gerealiseerd en rekening houdend met risico's die in het project nog aanwezig zijn, moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

Reserve Oldenzaal Centraal (OC)

De reserve Oldenzaal Centraal is ingesteld om herinrichting van de stationsomgeving aan beide zijden van het spoor mogelijk te maken. Het is een omvangrijk stadsvernieuwingsproject met een substantieel financieel tekort. Daarom is een aparte reserve in het leven geroepen om realisatie mogelijk te kunnen maken.

De reserve Oldenzaal Centraal wordt vanuit een inspanningsverplichting binnen de grondexploitaties gevoed met maximaal € 2 miljoen per jaar, indien en voor zover het bedrijfsresultaat en de ondergrens van de algemene reserve dit toelaten. Om ongebreidelde reservevorming te voorkomen is een plafond vastgesteld. Dit plafond ligt vast in de nota Grondbeleid op € 6,5 miljoen vrij besteedbaar.

Wat nog resteert is het gebied aan de noordzijde van het spoor van het Landreben tot de parkeervoorzieningen nabij het station. Daarnaast kunnen zich bij de uitvoering van de plannen aan de zuidzijde van het spoor nog tegenvallers voordoen waarvoor alsnog een beroep wordt gedaan op de reserve Oldenzaal Centraal.

De voorziening nazorg afgesloten complexen

De grondexploitaties van de projecten waarin alle grond is verkocht en de eventueel resterende werkzaamheden goed te overzien zijn, worden afgesloten in de jaarrekening. De eventueel nog uit te voeren werkzaamheden worden inclusief budget overgeheveld naar het complex “nog af te werken exploitaties”. Beschikbare middelen worden overgeheveld naar de “Voorziening nazorg afgesloten complexen”.

Vennootschapsbelasting (VpB)

Wij hebben een vennootschapsbelastingplicht voor activiteiten waarin wij deelnemen aan het economisch verkeer en waarbij wij ons als fiscale onderneming opstellen. Over de fiscale winst wordt belasting afgedragen.

3.6.3 De invloed van de oorlog in Oekraïne, het stikstofbeleid en corona op het grondbedrijf

Woningbouwmarkt

Groei van de woningvoorraad, nieuwe woonconcepten, krimp en vergrijzing, duurzaamheid en gasloos zijn de actuele aandachtspunten bij woningbouwontwikkelingen. Naast nieuwbouw wordt de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad een steeds grotere opgave waarvoor met name woningbouwverenigingen zich geplaatst zien.

De behoefte aan woningen is onverminderd groot. De prijsstijging van koopwoningen is nog steeds aanwezig, maar vlakt steeds verder af. Wanneer de bouwkosten blijven stijgen kan dit tot gevolg hebben dat de residuele grondwaarde van bouwgrond afneemt.

Markt voor bedrijfskavels

Landelijk zijn het aanbod van bedrijfspanden en leegstand in bedrijfspanden gedaald en is een krapte ontstaan. De vraag naar bedrijfskavels is momenteel dan ook groot. Het beschikbare areaal uit te geven bedrijfsterrein loopt in Oldenzaal fors terug. De meest courante kavels op bedrijventerrein Jufferbeek Zuid zijn inmiddels uitgegeven of in optie genomen. De verkaveling van het bedrijventerrein maakt dat nieuwe bedrijfsvestigingen zich soms wat meer naar de situatie moeten plooiën of een hogere prijs voor een zichtlocatie moeten betalen en aan hogere beeldkwaliteitseisen moeten voldoen.

Parameters

De nasleep van de Corona-pandemie en de ontwikkelingen in Oekraïne zijn van invloed op de marktontwikkelingen. De oorlog in Oekraïne heeft ervoor gezorgd dat er nauwelijks handel met Oekraïne en geen handel met Rusland mogelijk is. De tot stilstand gekomen handelsstromen hebben geleid tot een schaarste aan bouwmaterialen als metaal en hout met flinke prijsstijgingen tot gevolg. Daarnaast zijn de prijzen van energie ook hard gestegen door de oorlog. Dit heeft tot gevolg dat de productie van bouwmaterialen waarvoor veel energie benodigd is (bijvoorbeeld cement, isolatiematerialen en staal) veel duurder is geworden.

Op basis van de Outlook Grondexploitaties 2022 en de CBS indexcijfers is in de herzieningen van de grondexploitaties 2022 rekening gehouden met bouwkostenstijgingen en GWW kostenstijgingen van minimaal 6 en maximaal 12% (afhankelijk van welke werkzaamheden in het betreffende complex nog moeten plaatsvinden).

Daarnaast is de verwachting dat de rente gaat stijgen (kortlopend van minimaal 1 tot maximaal 2% en langlopend met minimaal 2 en maximaal 3%). De rente voor de herzieningen is op basis van het BBV berekend op 0,34% en mag daar in de herzieningen maximaal 0,5% van afwijken. Vanwege de verwachte rentestijging is in de herzieningen 2022 een percentage van 0,84% gehanteerd.

Risicomaatregelen grondbedrijf Oldenzaal

Hoe de markt er over enige tijd uitziet is gezien bovenstaande ontwikkelingen erg onzeker en met name afhankelijk van de duur van de oorlog in Oekraïne. Mochten zich verdere nadelige ontwikkelingen voor gaan doen dan zullen de gevolgen het grootst zijn voor het complex Bedrijventerrein Jufferbeek Zuid en

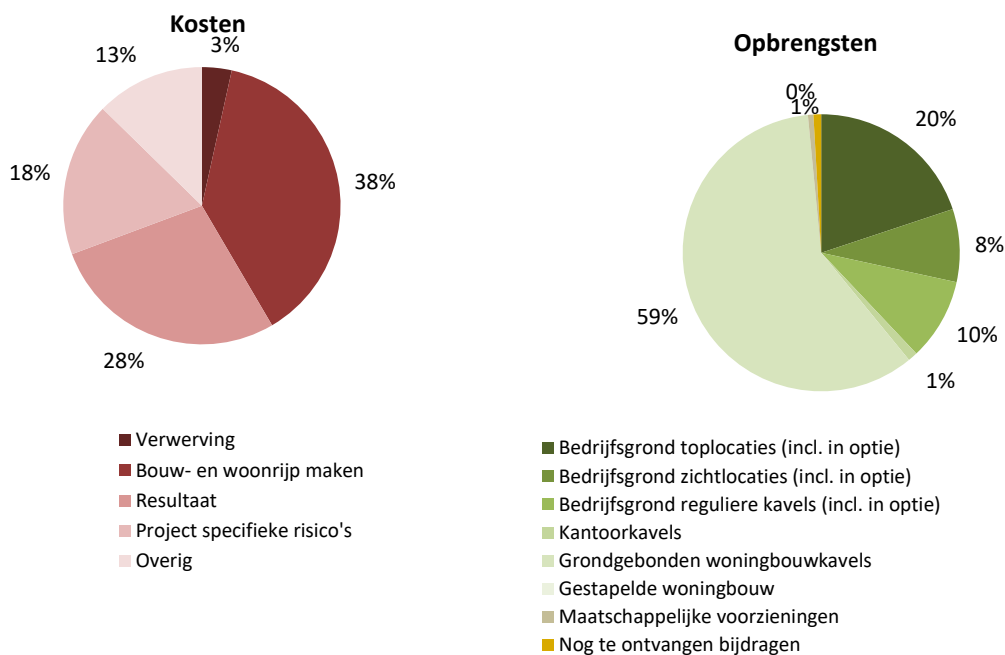
voor die woningbouwcomplexen waar nog veel werkzaamheden uitgevoerd moeten worden dan wel grondverkoop moeten plaatsvinden (met name Oldenzaal Centraal Stakenbeek 2^e fase maar ook Saasvelderlaan).

In de complexen waar nog (veel) grond uitgegeven moet worden, houden we onder de project specifieke risico's rekening met vertraging in de uitgifte.

Gezien de ontwikkeling van de inflatie de afgelopen maanden is de verwachting dat de inflatie ca. 10% zal bedragen. Hier houden we rekening mee in de algemene risicoreserve van het grondbedrijf bij het bepalen van de omvang van markt- en conjunctuurrisico's in relatie tot de nog te maken kosten voor de grondexploitaties.

3.6.4 Actuele prognose van de te verwachten resultaten van de bouwgrond in exploitatie

Vanaf 2023 bedragen de nog te maken kosten voor de complexen bouwgrond in exploitatie € 27.980.000 en de opbrengsten € 34.480.000 voor de resterende looptijd van de complexen. Per grondexploitatiecomplex worden kosten en/of opbrengsten geraamd voor de looptijd van het project. Deze ramingen worden opgedeeld in jaren. Wanneer in enig jaar meer of minder kosten worden gemaakt dan begroot betekent dit dat minder respectievelijk meer kosten resteren voor de volgende jaren om het totale complex te realiseren. En ditzelfde principe geldt voor de opbrengsten.

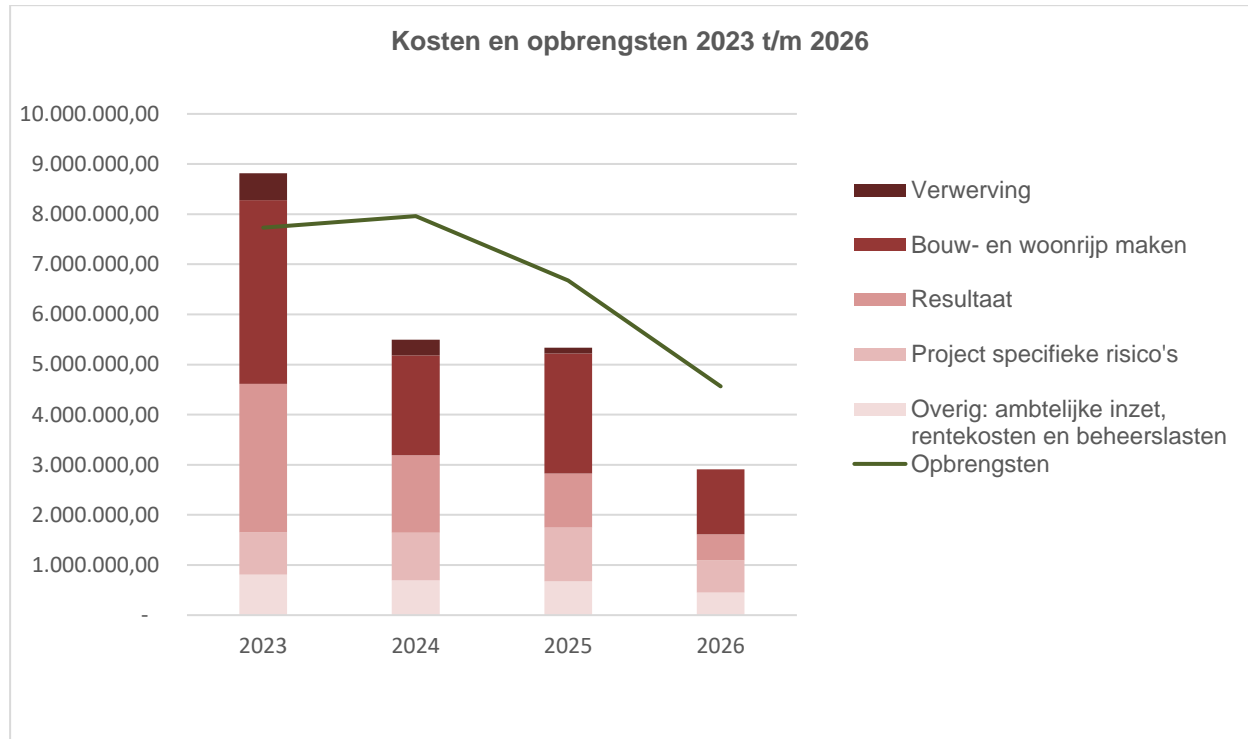
In de huidige begrotingsperiode worden met name kosten gemaakt voor het bouw- en woonrijp maken van de complexen Jufferbeek Zuid, De Graven Es gebied 10a, Oldenzaal Centraal Stakenbeek 2 en voor Singelpark Deurningerstraat. En omvat de jaarlijkse prognose voor grondverkoop ca. € 6.700.000. Dit betreffen met name verkopen op bedrijventerrein Jufferbeek Zuid en woningbouwkavels aan de Kaltersweide, de Graven Es gebied 10a en Oldenzaal Centraal fase 2.

Elk grondexploitatiecomplex bevat de kostenpost 'resultaat'. Wanneer de overige kosten gerealiseerd worden en grondverkoop conform de begroting plaats vinden zal de komende jaren met name winst kunnen worden genomen uit de complexen bedrijventerrein Jufferbeek Zuid, Hogenkampweg, De Kaltersweide en De Graven Es gebied 10a. De actuele prognose van het verwachte resultaat van de totale grondexploitatie (looptijd 2023 tot en met 2030) bedraagt € 7,8 miljoen. Dit resultaat wordt hoger wanneer project specifieke risico's zich niet voordoen.

De risico's zijn het hoogste voor de complexen Jufferbeek Zuid, Kaltersweide en Oldenzaal Centraal Stakenbeek fase 2. De project specifieke risico's worden binnen elke grondexploitatie afgedekt. Totaal

bestaat deze risicoreserve uit € 5 miljoen. Wanneer risico's zich niet voordoen, vallen bijbehorende bedragen vrij via winstneming uit de complexen en neemt het resultaat toe.

De algemene risico's (risico's ten gevolge van conjunctuurschommelingen, inflatie, veranderende wet- en regelgeving) worden binnen marges afgedekt met de algemene reserve van het grondbedrijf.

Bovenstaande tabel laat een verwachte terugloop in kosten en jaarlijkse afname van het resultaat zien van de huidige complexen bouwgrond in exploitatie. Ook de ambtelijke inzet, de rentekosten en beheerlasten voor deze complexen nemen evenredig af.

Wanneer plangebieden bouwrijp zijn (en het grootste deel van de kosten is gemaakt) volgt uitgifte van de kavels. Tijdelijk wordt een toename in de opbrengsten verwacht, maar deze laat vanaf 2025 evenals de bouw- en woonrijp maak kosten ook een afnemende trend zien.

De risico's zijn bij aanvang van de projecten hoog en hoe verder een project vordert, hoe meer de risico's afnemen. De looptijd (tot soms wel tien jaar) van een aantal projecten zorgt eveneens voor risico's en onzekerheid vanwege een mogelijk veranderende behoefte aan kavels, prijsstijgingen van bouw- en woonrijp maak kosten enz.

Voor twee grondexploitaties is een specifieke reserve gevormd. De risico's voor de planontwikkeling Oldenzaal Centraal zijn in de reserve Oldenzaal Centraal nu bijna volledig afgedekt. Daarnaast is gestart met het vormen van een reserve voor de planontwikkeling van het plangebied "Ontmoeten en verbinden" in Jufferbeek Noord. Om planontwikkeling in dit gebied mogelijk te maken, zal deze reserve de komende jaren verder gevuld moeten worden (zie paragraaf 3.6.2).

Er zullen de komende jaren een aantal nieuwe complexen in exploitatie worden genomen. Het aantal grondexploitaties dat daarbij een flink positief resultaat oplevert neemt de komende jaren echter af.

3.7 Lokale heffingen

3.7.1 Algemeen

Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt van haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De definitieve vaststelling van de tarieven door de gemeenteraad vindt plaats in december 2022. De in december vast te stellen tarieven kunnen o.a. door afrondingen afwijken van de in deze paragraaf vermelde tarieven.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, welke vooral door de burgers dienen te worden opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen (OZB) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zoveel mogelijk te beperken en daar waar mogelijk rechtvaardiger te verdelen. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.

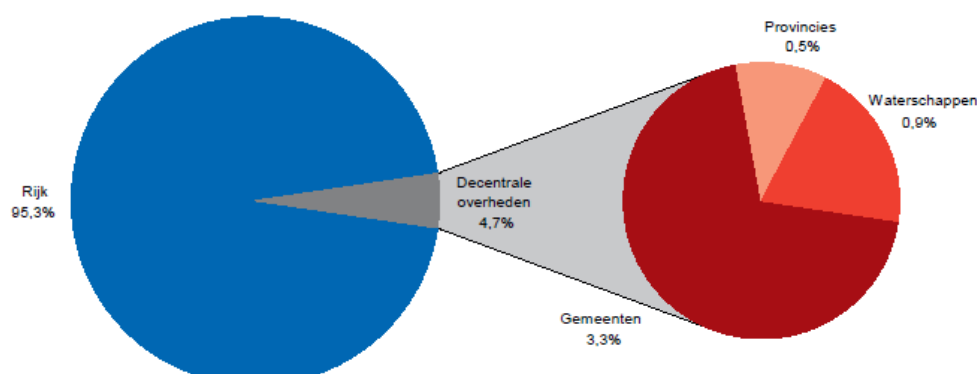
Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording dient de paragraaf betreffende de lokale heffingen tenminste te bevatten:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijscheldingsbeleid.

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners van Oldenzaal.

3.7.2 Inkomsten lokale heffingen

Van elke euro die huishoudens en bedrijven in Nederland aan belastingen en sociale premies betalen gaat in 2022 3,3% naar de gemeenten. De decentrale overheden nemen samen 4,7% voor hun rekening, de rijksoverheid 95,3%. Het aandeel van de gemeente Oldenzaal aan ontvangen belastingen en retributies bedraagt in dit geheel circa € 18 miljoen.

3.7.3 Overzicht inkomsten gemeentelijke heffingen

Gemeentelijk heffing	2021		2022		2023
	raming	realisatie	raming	Realisatie t/m juli	raming
Afvalstoffenheffing	3.997.472	4.002.631	4.005.719	3.202.729	3.934.698
Begraafplaatsrechten	231.649	296.119	201.649	97.082	201.649
Hondenbelasting	169.611	170.242	117.877	116.581	0
Leges burgerzaken	453.613	395.346	448.913	233.098	448.913
Leges omgevingsvergunning	719.000	689.374	719.000	173.538	719.000
Leges overig	56.337	21.168	56.998	3.317	56.998
Marktgeden	0	24.606	51.014	13.409	51.014
OZB eigenaren woning/niet-woning	6.642.527	6.684.293	6.896.164	6.796.857	7.442.527
OZB gebruikers niet-woning	1.650.410	1.669.523	1.735.447	1.694.766	1.858.837
Rioolheffing c.a.	3.018.386	3.001.253	3.120.389	3.082.716	3.135.035
Parkeerbelastingen	780.465	665.201	783.391	391.665	686.069
Precariobelasting	0	0	21.618	700	0
Reclamebelasting	103.531	95.898	106.482	96.555	112.285
Toeristenbelasting	48.475	83.528	96.140	7.842	96.140
Totaal	17.871.476	17.799.182	18.360.801	15.910.855	18.743.165

3.7.4 Beleid ten aanzien van de lokale heffingen en ontwikkeling tarieven

Beleidskaders

Het beleid betreffende de lokale heffingen is opgenomen in:

- de diverse belastingverordeningen en -regelingen;
- het coalitieakkoord 2022-2026;
- landelijke wet- en regelgeving.

Hervorming lokaal belastinggebied

In 2015 kondigde het Rijk destijds een belastingherziening aan. Grote veranderingen in lokale heffingen hebben zich sinds die tijd niet voorgedaan en de richting is niet eenduidig: tegenover het verdwijnen van de macronorm voor de OZB (minder Rijksbemoediging) staat het afschaffen van de precario op ondergrondse leidingen (verkleinen gemeentelijk belastinggebied). In het coalitieakkoord van het huidige kabinet is nu het volgende opgenomen: "Om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de OZB en MRB in de beschouwing betrokken." Daarmee is de discussie over een ruimer (lokaal) belastinggebied weer actueel. Uitbreiding kan echter in 2026 (inzet coalitieakkoord) slechts aan de orde komen als aan de geformuleerde randvoorwaarden is voldaan. Daarbij vormen met name 'de financiële verhoudingen op orde' en 'geen verhoging van de lastendruk' harde ijkpunten.

Zonnepanelen

De WOZ-waarde wordt bepaald op basis van de Wet WOZ. Op de uitvoering van deze wet door gemeenten wordt toegezien door de Waarderingskamer. Jaarlijks controleert de Waarderingskamer of GBTwente de wet uitvoert conform de wettelijke bepalingen. Bij de waardebepaling moet de onroerende zaak worden gewaardeerd. De waarde in het economisch verkeer wordt bepaald op basis van marktgegevens. Tot de onroerende zaak behoren ook eventuele zonnepanelen. GBTwente heeft dus geen beleidsvrijheid om zonnepanelen niet in de waarde te betrekken. In hoeverre de aanwezigheid van zonnepanelen van invloed zijn op de waarde, blijkt uit de beschikbare marktinformatie. Uit de permanente marktanalyse tot nu toe is niet gebleken dat de aanwezigheid van zonnepanelen van invloed is op de verkoopwaarde.

Mocht het in de toekomst zo zijn dat uit onze permanente marktanalyse blijkt dat de aanwezigheid van zonnepanelen **wel** van invloed is op de verkoopwaarde, dan heeft een gemeente bij een *positieve* invloed de mogelijkheid een facultatieve vrijstellingsbepaling op te nemen. GBTwente zal dan per object met zonnepanelen moeten bepalen wat de waarde is van de zonnepanelen op basis van levensduur, kwaliteit, aantal, ligging, etc.

Bij de behandeling van het Belastingplan 2019 (fiscale vergroeningsmaatregelen 2019) in het najaar van 2018 is de regering bij motie (Lodders / Van Weyenberg¹) verzocht een voorstel te ontwikkelen waarmee zonnepanelen standaard buiten de onroerendezaakbelasting (ozb) gehouden worden en tevens te onderzoeken hoe vormen van verduurzaming in de toekomst niet ontmoedigd worden door middel van hogere lokale lasten. Minister Ollongren heeft begin 2021 hierover een brief verzonden aan de 2^e Kamer. Ollongren geeft hierin aan dat een wettelijke belastingvrijstelling via de OZB of de WOZ de nodige uitvoeringsproblemen kent. Een subsidie of 'groene' heffingskorting is volgens haar een beter oplossing. De groene heffingskorting kan worden vormgegeven door een vermindering van de verschuldigde belasting nadat het verschuldigde belastingbedrag (bijvoorbeeld voor ozb) is berekend. Een eventuele verplichte groene heffingskorting vraagt wel om een wetswijziging. De minister gaat met gemeenten in gesprek over hoe op lokaal niveau verduurzaming door huiseigenaren bevorderd kan worden en of een (verplichte) groene heffingskorting daar mogelijk aan bijdraagt.

Amendement Omtzigt

De Gemeentewet maakt voor de OZB onderscheid tussen woningen en niet-woningen. Eigenaren van woningen worden in de OZB-eigenarenheffing betrokken, de gebruikers van woningen betalen geen OZB en de eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen respectievelijk de OZB eigenaren niet-woning en gebruikersheffing niet-woning. Beide tarieven voor niet-woningen zijn hoger dan het eigenarentarief voor woningen. Sportvelden, dorpshuizen, sportkantines, dorps- en buurthuizen worden voor de OZB aangemerkt als niet-woning en worden dienovereenkomstig in de belastingheffing betrokken. Een aantal gemeenten compenseert buiten de belastingheffing om de OZB geheel of gedeeltelijk of overweegt dit te doen.

In het Belastingplan 2019 is het zogenaamde amendement Omtzigt opgenomen waardoor artikel 220f van de Gemeentewet per 1 januari 2019 is gewijzigd in die zin dat voor - nader door de gemeente te bepalen - sociaal behartigende instellingen niet de hoge niet-woning tarieven *kunnen* gelden, maar het woningtarief.

In de OZB-verordening van een gemeente kan (het amendement biedt de mogelijkheid om dit te doen, het is niet verplicht) een bepaling opgenomen worden strekkende tot het toepassen van het woningtarief voor nader te bepalen onroerende zaken.

De toelichting op het amendement en de wettekst zijn op onderdelen tegenstrijdig en niet duidelijk. Daarnaast zijn er ten aanzien van de praktische uitvoering ook de nodige vragen bij gemeenten. De gevolgen van de eventuele toepassing van dit amendement, door wijziging van de OZB-verordening, zijn op dit moment dan ook niet goed in te schatten. Verwacht wordt dat de toepassing van dit amendement vooralsnog zal leiden tot juridische procedure en bijbehorende jurisprudentie. De VNG heeft namens de gemeenten een brief gestuurd aan de Staatssecretaris van Financiën, waarin diverse vragen worden gesteld en knelpunten worden gesignaleerd.

Op 30 november 2020 heeft minister Ollongren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomst van het gesprek met de VNG over de toepassing van artikel 220f Gemeentewet (amendement Omtzigt). De minister schrijft nu in een brief aan de Tweede Kamer dat deze wettelijke bepaling voor gemeenten niet toepasbaar is. Om de bedoeling van de bepaling wel mogelijk te maken kan onderzocht worden hoe de gedachte achter de wettelijke bepaling het beste uitgevoerd kan worden. Ollongren is bereid om dit onderzoek op te starten. Dit onderzoek kan leiden tot een aanpassing van artikel 220f Gemeentewet (of een alternatieve bepaling of instrument die het doel beter bereikt). De keuze hiertoe is voorbehouden aan een nieuw kabinet.

Op 30 mei 2022 heeft minister Bruins Slot (BZK) in een brief aan de Tweede Kamer geschreven dat een lager ozb-tarief voor sportaccommodaties, dorpshuizen en andere sociaal belang behartigende instellingen moeilijk is te realiseren via een wettelijke regeling. Uit overleg met gemeenten is

geconstateerd dat er bij deze fiscale mogelijkheid zwaarwegende praktische uitvoerings- en toepassingsvraagstukken spelen, met betrekking tot de afbakening, die niet eenvoudig op te lossen zijn. Daarom geeft de minister opdracht tot een extern onderzoek. Aan dit onderzoek zullen het Rijk, de VNG en gemeenten deelnemen. Het college volgt de ontwikkelingen uiteraard met aandacht en zal op een later moment een afweging maken over de toepassing van de wettelijke mogelijkheden.

De Omgevingswet en leges

Op 1 juli 2022 zouden de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB) in werking treden. Dit is echter vooralsnog uitgesteld tot 1 januari 2023. Dit geeft het Rijk, gemeenten, provincies, waterschappen en uitvoeringsorganisaties meer ruimte om de implementatie van de wet opeenvolgende en verantwoorde wijze af te ronden. Door deze inwerkingtreding van beide wetten kan er veel veranderen. Dit is sterk afhankelijk van de lokale ambities, beleidsinvulling en inrichtingskeuzes. Het principe van legesheffing verandert niet. Ook de wettelijke grondslag voor het heffen van leges verandert niet. Toch zijn er een aantal zaken die wel gaan veranderen:

- Nieuwe activiteiten toegestaan om leges over te heffen
- (Mogelijk) minder vergunningplichten
- De 'knip': het splitsen van de bouwtechnische en de ruimtelijke vergunning
- Gemeentelijke kosten worden hoger of lager
- Gemeentelijke kosten verschuiven
- Meer integrale vergunningen (meerdere gezagen betrokken)
- Planactiviteiten worden minder complex (of juist complexer)

De VNG vraagt met de notitie 'Discussie-leidraad leges en de stelselwijziging Omgevingswet' aandacht voor het onderwerp en het belang voor gemeenten om hier - op basis van de eigen keuzes - over na te gaan denken. Ook worden suggesties gedaan voor de onderwerpen. Zij vragen gemeenten om hierover met hen van gedachten te wisselen. Via de regionale implementatiecoaches (RIO's) zullen er (digitale) discussie-sessies worden opgezet, om deze materie samen verder uit te diepen.

Waterzorgheffing

Wateroverlast en verdroging vragen steeds meer maatregelen in de publieke ruimte. Meer percelen kunnen in de heffing worden betrokken, want van de maatregelen in de publieke ruimte heeft iedereen profijt. De huidige verordening Rioolheffing (model VNG) dekt dan niet meer de lading. Het schept een beeld van een belasting voor een buizenstelsel. Bij belastingplichtigen die daar niet op zijn aangesloten roept dat weerstand op. De gemeentelijke watertaken omvatten een breed palet. Zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater hebben een centrale plaats in de ordening van de publieke ruimte. Gemeenten moeten maatregelen nemen om wateroverlast en -schade te voorkomen. Denk aan het onderhoud van bermen en slootkanten om overtollig water af te voeren, zodat er over een droge weg kan worden gereden. Iedereen heeft daar profijt van. De VNG heeft hiervoor een nieuw modelverordening Riool- en Waterzorgheffing opgesteld. Bij invoering is een zorgvuldige communicatie en belangenafweging naar nieuwe belastingplichtigen van belang. Bijvoorbeeld cultuurgronden en natuurterreinen dragen nu veelal nog niet bij in de kosten van de gemeentelijke watertaken.

Uitvoering motie vereenvoudiging gemeentelijke belastingen gemeente Oldenzaal

Uw raad heeft bij de behandeling van de Kadernota 2023 ingestemd met de uitwerking van de motie vereenvoudiging gemeentelijke belastingen.

Bij een vereenvoudiging van het belastingstelsel is het logisch om belastingen met relatief hoge perceptiekosten in relatie tot de opbrengsten af te schaffen en daarvoor de OZB te verhogen, zodat de totale belastinginkomsten gelijk blijven.

Aan de hondenbelasting en precariobelasting zitten relatief veel perceptiekosten. Deze belastingen lenen zich er goed voor om af te schaffen en daarvoor de OZB te verhogen.

De OZB moet met 1,66% stijgen om dezelfde belastingopbrengsten te behouden als de hondenbelasting en de precariobelasting wordt afgeschaft.

Deze aanpassing is verwerkt in deze Programmabegroting en wordt verwerkt in de Belastingverordeningen 2023.

Ontwikkeling tarieven

De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100% kostendekking. De voor 2023 geldende tarieven voor de OZB stijgen met een gemiddelde inflatiecorrectie van 5,45% en met 1,66% als gevolg van het afschaffen van de hondenbelasting en de precariobelasting. Deze inflatiecorrectie kan overigens voor meerdere belastingen en rechten van de gemeente Oldenzaal worden doorgevoerd indien u daartoe besluit. Dit geldt uiteraard met uitzondering van die tarieven, die het rijk heeft vastgesteld, dan wel gemaximeerd.

3.7.5 Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

Gemeenten zijn beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. Naast belastingen, heft de gemeente rechten en leges voor individuele dienstverlening aan haar burgers. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. De opbrengst van deze zogeheten gebonden heffingen dient alleen ter bestrijding van de kosten die de gemeente voor de betreffende dienstverlening maakt.

De gemeente is vrij in de besteding van de opbrengst van de ongebonden heffingen (algemene belastingen). De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2023 in Oldenzaal worden geheven zijn:

Ongebonden belastingen:	Gebonden belastingen:
Onroerendezaakbelastingen	Afvalstoffenheffing
Parkeerbelastingen	Leges en Rechten
Reclamebelasting	Rioolheffing
Toeristenbelasting	Marktgelden
	Begraafrechten

Ongebonden belastingen

Onroerendezaakbelastingen

Op basis van artikel 220 van de Gemeentewet kunnen gemeenten onroerendezaakbelastingen (OZB) heffen. De OZB is een algemene belasting. Er is geen relatie tussen de heffing en bepaalde taken van de gemeente. De opbrengst is onderdeel van de algemene middelen.

De OZB is een tijdstipbelasting. Dit betekent dat voor het bepalen van de belastingplicht de situatie per 1 januari van het belastingjaar geldt. Veranderingen in de loop van het jaar, bijvoorbeeld de verkoop van een huis, worden meegenomen in het volgende belastingjaar.

Belastingplichtige

- eigenaren van woningen;
- eigenaren van niet-woningen;
- gebruikers van niet-woningen.

Indien iemand zowel eigenaar als gebruiker is van een niet-woning, dan betaalt hij of zij beide belastingen.

Grondslag

De grondslag voor de berekening van de OZB is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Deze wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Het tarief van de OZB wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Voor iedere groep belastingplichtigen wordt een afzonderlijk tarief vastgesteld. De hoogte van het tarief leidt tot de opbrengst die met de begroting is vastgesteld. De beoogde opbrengst van de OZB per belastingplicht wordt eerst vastgesteld. Vervolgens wordt op basis van de totale WOZ-waarde van de belastingplicht het OZB-tarief berekend. De ontwikkeling van het OZB-tarief is dus naast de ontwikkeling van de OZB-opbrengst afhankelijk van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt. Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt stijgt, leidt dit tot een neerwaartse bijstelling van het OZB-tarief. Anders zou de OZB-opbrengst evenredig meestijgen. Andersom geldt hetzelfde. Een negatieve waardeontwikkeling van de vastgoedmarkt leidt tot een verhoging van het OZB-tarief, om te voorkomen dat de OZB opbrengst daalt. De tariefaanpassing op basis van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt heeft voor de gemiddelde eigenaar en gebruiker geen effect op de hoogte van de OZB-heffing. Immers, een gemiddeld vastgoedobject volgt de ontwikkeling op de vastgoedmarkt. Overigens zal vanaf 2022 de waarderingen

van panden worden afgeleid van een prijs per m2 in plaats van de tot nu toe gehanteerde waardering in m3.

Parkeerbelastingen

Op basis van artikel 225 Gemeentewet kunnen gemeenten in het kader van parkeerregulering parkeerbelastingen heffen. Onder de naam 'parkeerbelastingen' worden twee belastingen geheven:

- De parkeerbelasting voor een plek en een bepaalde tijdsperiode, waarvoor parkeerautomaten zijn geplaatst;
- De parkeerbelasting voor een door de gemeente verstrekte parkeervergunning.

Hiermee kunnen gemeenten op efficiënte en financieel verantwoorde wijze hun parkeerbeleid realiseren. Er is dus een link naar de financiering van het parkeerbeleid. Maar de opbrengst van het parkeren vloeit in de algemene middelen.

Reclamebelasting

Op grond van artikel 227 van de Gemeentewet kunnen gemeenten reclamebelasting heffen. Reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen die vanaf de openbare weg zichtbaar zijn. Het gaat om aankondigingen in letters, symbolen, voorwerpen kleuren of een combinatie daarvan. De reclamebelasting is in overleg met ondernemers ingevoerd. Voorbeelden zijn gevelreclame, bestickering ramen, posters, vlaggen, uithangborden, luifels of spandoeken.

Toeristenbelasting

Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet kunnen gemeenten Toeristenbelasting heffen voor overnachtingen van personen binnen de gemeente die niet als ingezetene in de gemeente zijn ingeschreven. Voor zover de belasting wordt geheven van degene die gelegenheid tot verblijf biedt, is deze bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene ter zake van wiens verblijf de belasting verschuldigd wordt.

Gebonden belastingen

Afvalstoffenheffing

De wettelijke basis voor het heffen van afvalstoffenheffing is geregeld in artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer. Op basis van de Wet Milieubeheer heeft de gemeente de wettelijke taak om zorg te dragen voor de inzameling van afvalstoffen die afkomstig zijn van particuliere huishoudens. De inzameling van afval wordt uitgevoerd door Twente Milieu. De verwerking van met name restafval en GFT vindt plaats bij Twence. De kosten van de inzameling en verwerking van afvalstoffen wordt betaald uit de afvalstoffenheffing.

Belastingplichtige

Inwoners zijn verplicht afvalstoffenheffing te betalen, ook als zij geen afval voor inzameling aanbieden. De heffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel waarvoor de gemeente een wettelijke plicht tot inzameling heeft en de inzamelverplichting ook nakomt.

Grondslag

De grondslag voor de berekening van afvalstoffenheffing is niet wettelijk vastgelegd. De gemeente is in principe vrij deze grondslag zelf te bepalen. Met ingang van 2017 wordt iedere belastingplichtige een vast bedrag in rekening gebracht en daarnaast een variabel bedrag op basis van het aantal keren dat huisvuil is aangeboden.

Tarieven per keer afval aanbieden	2022	2023
Vast bedrag	€ 226,90	€ 220,00
Grijze restafvalcontainer 140 ltr	€ 5,57	€ 5,34
Grijze restafvalcontainer 240 ltr	€ 9,55	€ 9,16
Ondergrondse container (milieupas)	€ 1,18	€ 1,14
Groene gft-container 140 ltr	€ 0,00	€ 0,00
Groene gft-container 240 ltr	€ 0,00	€ 0,00
Oranje verpakkingencontainer 240 ltr	€ 0,00	€ 0,00

Afval	
Kosten taakvelden incl. omslagrente	3.603.391
Inkomsten taakvelden excl. Heffingen	-740.809
Toe te rekenen kosten	
Overhead	53.875
Openbare orde en veiligheid	62.407
Verkeer en vervoer	50.000
Inkomensregelingen	195.345
BTW	710.489
Totaal toe te rekenen	1.072.116
Totale kosten	3.934.698
Opbrengst heffingen	-3.934.698
Dekkingspercentage	100%

Uit vorenstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het bedrijfs- en huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder.

Daarnaast begroten wij het taakveld overhead. Dit zijn kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Naar verwachting zal geld worden uitgegeven aan taken die onder het taakveld verkeer en wegen vallen. Zo draagt het schoonmaken en het schoonhouden van de wegen bij aan een afvalvrije openbare ruimte.

Kwijtschelding

Sommige huishoudens kunnen een tegemoetkoming in de kosten krijgen. Deze huishoudens betalen anders door de invoering van Diftar extra afvalstoffenheffing of kosten die zij niet kunnen opbrengen. Het gaat hierbij om huishoudens die in aanmerking komen voor kwijtschelding en huishoudens met onvermijdbaar medisch afval. Wanneer men in aanmerking komt voor kwijtschelding, krijgt men het vaste bedrag en voor het variabele deel maximaal 6 ledigingen van een 240 liter mini container of gelijkwaardig kwijtgescholden.

Leges en rechten

De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van individuele burgers een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de kosten die hiervoor worden gemaakt in principe verhaald op de burger die de dienst afneemt. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt betaalt ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.

Kostendekkendheid

De leges zijn in de tarieventabel van de legesverordening ingedeeld in drie titels:

- titel 1, algemene dienstverlening;
- titel 2, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- titel 3, dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn.

Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de legesverordening als geheel gezien maximaal kostendekkend zijn. Niet elke post zal dus afzonderlijk op zijn kostendekkendheid worden beoordeeld. Dit laatste zou ook moeilijk realiseerbaar zijn gezien het feit dat de kosten voor de individuele diensten moeilijk zijn te bepalen. Dat neemt niet weg dat een gemeente wel een kostendekkendheid per dienst of per samenhangende groep van diensten mag nastreven, als de gemeente in dit opzicht maar een consequente lijn volgt.

Op grond van het bovenstaande is het mogelijk om kruissubsidiëring toe te passen. Onder kruissubsidiëring wordt verstaan: het hoger stellen van tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten laag te kunnen houden. Daarnaast kan bij de tariefstelling uitdrukking worden gegeven aan het profijtbeginsel. Dat is een aparte beleidsmatige afweging. Onderlinge verschillen in, op zichzelf geoorloofde, kostendeckingspercentages tussen groepen van diensten zijn niet in strijd met de wet of met enig algemeen rechtsbeginsel.

De mogelijkheden tot kruissubsidiëring zijn door de komst van de Europese Dienstenrichtlijn (EDR) beperkter geworden. De EDR maakt kruissubsidiëring binnen een cluster van samenhangende vergunningstelsels mogelijk. Dit betreft alleen de diensten aan dienstverrichters waarop de EDR van toepassing is (titel 3 van de Legesverordening). De wetgever heeft hierin geen aanleiding gezien om artikel 229b van de Gemeentewet te wijzigen. De EDR doorkruist daarmee de wettelijke regeling van artikel 229b Gemeentewet.

Bij de introductie van de Wabo in 2010 (omgevingsvergunning, zie titel 2 van de Legesverordening) ging de wetgever ervan uit dat kruissubsidiëring tussen het cluster omgevingsvergunning en andere in de legesverordening opgenomen dienstverleningen niet mogelijk is. De wens van de wetgever is echter niet in een wettelijke bepaling vastgelegd, zodat in principe artikel 229b van de Gemeentewet onverkort geldt. Wij gaan echter uit van maximaal 100% kostendeckendheid binnen titel 2. Voor een aantal tarieven binnen titel 1 geldt dat deze door het rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Kostendekkendheid leges per titel

Leges verordening	Omschrijving	Lasten taakveld	Overhead	Totale lasten	Leges / andere inkomsten	Totale baten	Kostendekking
1.1	Burgerlijke Stand	63.354	19.139	82.493	-70.291	-70.291	85,21%
1.2	Reisdocumenten/Ned. Identiteitskaart	136.654	34.057	170.711	-196.800	-196.800	115,28%
1.3	Rijbewijzen	80.988	20.213	101.201	-169.253	-169.253	167,24%
1.4	Verstrekking basisregistratie personen	69.268	46.826	116.094	-14.012	-14.012	12,07%
1.7	Bestuursstukken	0	0	0	-625	-625	100%
1.8	Vastgoed informatie	0	0	0	-1.737	-1.737	100%
1.9	Overige publiekszaken	26.073	0	26.073	-12.000	-12.000	46,02%
1.18	Verkeer en vervoer	13.397	5.284	18.681	-117.762	-117.762	630,40%
1.19	Diversen	330.435	236.397	566.832	-35.000	-35.000	6,17%
Totaal titel 1		720.169	361.916	1.082.085	-617.480	-617.480	57,06%
2.2	Diensten leefomgeving en Wabo	1.640.045	703.493	2.343.538	-719.000	-719.000	30,68%
Totaal titel 2		1.640.045	703.493	2.343.538	-719.000	-719.000	30,68%
Totaal leges		2.360.214	1.065.409	3.425.623	3.425.623	-1.336.480	39,01%
					-1.336.480	-1.336.480	-1.336.480

Begraafrechten

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt een vergoeding gevraagd voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. De heffing wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven zoals die in de verordening begraafrechten zijn opgenomen.

Begraafplaatsen	
Kosten taakvelden incl. omslagrente	350.899
Inkomsten taakvelden excl. Heffingen	-8.351
	342.548
Toe te rekenen kosten	
Overhead	97.259
Tractie / gebouwenonderhoudsplan	11.920
Totaal toe te rekenen	109.179
Totale kosten	451.727
Opbrengsten	-201.649
Dekkingspercentage	44,64%

Marktgeden

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een recht heffen voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een deel van de openbare ruimte die gebruikt wordt voor een markt. Belastingplichtig is degene aan wie de standplaats beschikbaar is gesteld.

In totaal verwachten we het komende jaar € 17.715 aan kosten te maken om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij uit op welke taakvelden wij deze kosten zullen maken..

Markten	
Kosten taakvelden incl. omslagrente	17.715
Inkomsten taakvelden excl. Heffingen	-51.014
Toe te rekenen kosten	
Overhead	0
Totaal toe te rekenen	0
Totale kosten	17.715
Opbrengsten	-51.014
Dekkingspercentage	287,97%

Rioolheffing

De wettelijke basis voor het heffen van rioolheffing ligt in artikel 228a van de Gemeentewet. In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel.

Met de invoering in 2008 van de Wet gemeentelijke watertaken heeft de gemeente naast de zorgplicht voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater ook de zorgplicht voor het grondwater. Daarmee is ook de mogelijkheid ontstaan om de kosten die verbonden zijn aan de taken die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken, toe te rekenen aan de rioolheffing.

De rioolheffing is een bestemmingsheffing (bestemming is watertaken), er staan geen aanwijsbare tegenprestaties tegenover. Wij hanteren één rioolheffing voor alle watertaken.

Elke gemeente is verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast te stellen. In een GRP wordt meerjarig inzicht gegeven in de kosten die gemaakt worden voor de instandhouding van het gemeentelijk rioelstelsel. U heeft in 2020 het GRP 2021-2025 vastgesteld en bepaald dat deze jaarlijks wordt geactualiseerd. De kosten die hiervoor worden gemaakt, worden met de rioolheffing verhaald op de eigenaren en gebruikers van woningen en niet-woningen.

Riolering	
Kosten taakvelden incl. omslagrente	2.103.244
Inkomsten taakvelden excl. Heffingen	-621
	2.102.623
Toe te rekenen kosten	
Overhead	116.204
Tractie (onderhoud voertuigen)	53.420
Verkeer en vervoer	475.000
Onderhoud Wadi's	27.373
Storting in voorziening	46.003
Inkomensregelingen	71.969
BTW	339.692
Totaal toe te rekenen	1.129.661
Totale kosten	3.232.284
Opbrengsten	3.135.035
Dekkingspercentage	96,99%

In totaal verwachten we het komende jaar € 3.232.284 aan kosten te maken om de zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten zullen maken. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het dekken van deze taken.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering (€2.102.623). De kosten zitten vooral in daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater.

Straatvegen doet de gemeente Oldenzaal om drie redenen. Voor het functioneren van de riolering, vanwege het feit dat mensen hun afvalstoffen verkeerd aanbieden (weggooien) en voor de verkeersveiligheid. Een exacte verdeling tussen de drie redenen is niet te bepalen. Bladafval verstopt de kolken van het rioelstelsel en veroorzaakt gladheid en daarom weegt die functie zwaarder mee. Op grond van bovenstaande inschatting rekening wij circa 60% toe aan de rioolheffing.

Naar verwachting zullen wij € 475.000 uitgeven aan taken die onder het taakveld verkeer en vervoer vallen. Zo passen we wegen en straten op zo een manier aan dat het hemelwater bij hevige regenval enige tijd op straat kan worden geborgen en vertraagd kan afvloeien. Dit voorkomt overbelasting van het stelsel bij piekbelasting. Vanwege areaaluitbreiding rekenen wij in 2023 ook een bedrag van ruim € 27.000 toe voor onderhoud Wadi's. Daarnaast begroten wij ruim € 116.000 voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij maken voor de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin.

De tarieven voor 2023 komen dan uit op:

Eenheidstarief 2023 € 101,64 (was 2022 € 98,88)

(totaal aantal eenheden voor berekening eenheid tarief: 30.858)

3.7.6 Woonlastenontwikkeling

De hoogte van de gemeentelijke woonlasten krijgt regelmatig aandacht in de media. Onder woonlasten verstaan we: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlastenontwikkeling voor 2023:

Woonlastenontwikkeling	2021	2022	2023
OZB Eigenaar	303,02	311,66	333,82
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	298,98	298,39	278,58*
Rioolheffing	194,88	197,76	203,28
TOTAAL	796,88	807,81	815,68

* (2023: ongewogen gemiddeld tarief)

In onderstaand overzicht wordt de ontwikkeling van de woonlasten 2022 ten opzichte van 2021 van alle Twentse gemeenten weergegeven:

	bruto woonlasten				stijging in % tov 2021	
	éénpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden		1-pers	meerpers
	2021	2022	2021	2022		
Almelo	845	943	886	986	11,6%	11,2%
Borne	820	884	845	914	7,8%	8,1%
Dinkelland	773	879	797	908	13,7%	13,9%
Enschede	818	927	852	962	13,3%	12,9%
Haaksbergen	908	973	956	1021	7,1%	6,7%
Hellendoorn	876	902	938	902	3,0%	-3,8%
Hengelo	755	860	795	901	13,9%	13,4%
Hof van Twente	808		840		-100,0%	-100,0%
Losser	880	960	898	990	9,1%	10,3%
Oldenzaal	761	828	797	864	8,9%	8,4%
Rijssen-Holten	594	615	636	667	3,6%	4,9%
Tubbergen	695	784	723	813	12,7%	12,4%
Twenterand	785	916	822	957	16,7%	16,4%
Wierden	798	863	825	892	8,1%	8,1%
Overijssel	764	835	796	868	9,3%	9,0%
Nederland	737	826	811	904	12,1%	11,5%

De woonlasten van Oldenzaal behoren tot de laagste in de regio. In onderstaand overzicht is de rangorde op de woonlastenladder van Coelo vermeld. In 2022 had de nummer 1 de laagste woonlasten, nummer 349 de hoogste, in 2021 waren er 370 gemeenten.

	2021	2022
Almelo	269	260
Borne	207	174
Dinkelland	143	140
Enschede	217	236
Haaksbergen	330	290
Hellendoorn	319	161
Hengelo	137	159
Hof van Twente	203	-
Losser	282	268
Oldenzaal	141	112
Rijssen-Holten	7	1
Tubbergen	47	56
Twenterand	174	230
Wierden	178	150
	nummer 1 laagste woonlasten, nummer 370 de hoogste	nummer 1 laagste woonlasten, nummer 349 de hoogste

3.7.7 Kwijtscheldingsmogelijkheden

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzes gemaakt:

- Voor de riool- en voor de afvalstoffenheffing (vast bedrag en deel variabel bedrag) is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing eigenaar;
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen in het kader van het minimabeleid is voor 2023 uitgegaan van een totaalbedrag van € 267.314.

Hierbij gaat het om:

- Afvalstoffenheffing € 195.345
- Rioolheffing € 71.969

De gedeerde inkomsten voor de riool- en afvalstoffenheffing worden gecompenseerd via een verhoging van het tarief van de betreffende heffing.

3.8 Handhaving

3.8.1 Missie

Volgens het Twentse VTH-beleid is de missie een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving. Om dat te bewerkstelligen, werken we intensief samen met tal van partijen, zoals politie, brandweer, Veiligheidsregio, Provincie Overijssel, etc.

3.8.2 Visie

Wij werken aan optimale bescherming en duurzame benutting van de fysieke leefomgeving; veilig wonen, werken en leven. Kwaliteit staat centraal in ons werken. Professionele medewerkers maken hierbij het verschil. Ze zijn deskundig, weten wat speelt en zijn uitstekend bereikbaar en benaderbaar. We werken continu aan de verbetering van de dienstverlening, waarbij we aansluiten bij de dienstverleningsprincipes in de geest van de toekomstige Omgevingswet (snel, persoonlijk, betrokken, eenvoudig, relevant, transparant en consistent).

3.8.3 Wabo en Bijzondere wetten

Voor 2023 wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld waarin op programmatische wijze toezicht, handhaving en vergunningverlening voor WABO-taken, APV, bijzondere wetten, inclusief de Alcoholwet wordt beschreven. Voor een goede uitvoeringscyclus van vergunningverlening en toezicht en handhaving is het noodzakelijk om de planning van alle vergunningverlening-, toezicht- en handhavingstaken onder te brengen in één integraal uitvoeringsprogramma.

Ons beleid is onder andere gebaseerd op het volgende:

- vertrouwen in onze inwoners, bedrijven en instellingen;
- wij willen graag meedenken met de wensen en behoeften van burgers en ondernemers;
- ons credo is “ja, mits” in plaats van “nee, tenzij”;
- bij vergunningverlening ligt de nadruk op veiligheid en gezondheid;
- toezicht en handhaving dient op professionele wijze te worden uitgevoerd met beperking van toezichtdruk;
- toezicht en handhaving geschiedt op basis van duidelijke prioriteiten met nadruk op veiligheid en gezondheid;
- vergunningverlening, toezicht en handhaving dragen bij aan klantgerichtheid en transparantie en leiden tot een goed product;
- vergunningverlening en toezicht en handhaving gebeurt slim en samen.

Wij beseffen dat vergunningverlening, toezicht en handhaving iets is dat als onprettig kan worden ervaren. De aanvraag van een vergunning is niet vrijblijvend, controles worden soms ervaren als onnodige werkonderbreking en handhaving wordt niet altijd als gewenst ervaren. Wij voeren deze activiteiten uit omdat wij voor al onze inwoners, instellingen en bedrijven een veilige, gezonde en duurzame leef-, woon, en werkomgeving willen bieden. De belangen van onze inwoners verschillen namelijk per vraagstuk in de openbare ruimte.

Wij weten ook dat het onmogelijk is om in onze samenleving alle risico's uit te sluiten. Het volledig voorkomen van risico's, door vergunningverlening of toezicht en handhaving is dus niet voor 100% mogelijk. Er worden prioriteiten gesteld. Om de (impact van de) risico's in te schatten wordt jaarlijks een risicoanalyse uitgevoerd voor toezicht en handhaving. De risicoanalyse vormt de basis voor het jaarlijkse uitvoeringsprogramma. Voor de jaarlijkse risicoanalyse wordt gebruik gemaakt van een risicoanalysemodel dat transparant is en aansluit op hetgeen in onze regio wordt toegepast.

3.9 Taakstellingen

Bij de presentatie van de Programmabegroting 2021 werd duidelijk dat de financiële positie van de gemeente Oldenzaal noodzaakte tot het doorvoeren van een pakket van bezuinigingsmaatregelen. In het

kader van deze 'ombuigingsoperatie' werden bij de programmabegroting 2021 onderstaande taakstellingen opgenomen:

- voor 2021 € 2.070.000
- voor 2022 € 2.526.000
- voor 2023 € 2.781.000
- voor 2024 € 2.786.000

Aanvullend op de taakstellingen uit de Programmabegroting 2021 resteerde nog een ingeboekte ombuiging 'Preventieve maatregelen' ter grootte van € 175.000 uit de Programmabegroting 2019. In onderstaande tabel een totaaloverzicht van deze opgenomen ombuigingen. De ombuigingen kunnen daarbij nader worden geclassificeerd in ombuigingen organisatie (blauw), ombuigingen sociaal domein (geel) en de overige reeds gerealiseerde ombuigingen (groen).

Ombuigingsmogelijkheden Programmabegroting 2021	2021	2022	2023	2024
Tarieven voor bewonersvergunning parkeren verhogen	50	50	50	50
Afschaffing integratiebeleid	5	10	15	20
Duurzaamheidsmaatregelen De Kolk schrappen	0	48	48	48
Nieuwbouw sportzaal schrappen	0	91	91	91
Leges burgerzaken verhogen	15	15	15	15
Stoppen met Management Development-traject	0	0	50	50
Verzekeren eigen risico Werkherstating Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA)	45	45	45	45
Kostenbesparing door verhuizing Maatschappelijk Plein	0	25	25	25
Taakstelling inkoop interne bedrijfsvoering	18	18	18	18
Algemene taakstelling	0	150	150	150
Voordeel op onderhoud en reinigingskosten bij Vijfhoek door onttrekking aan openbare weg	40	40	40	40
Tarieven toeristenbelasting aanpassen in NOT-verband	0	45	45	45
Stelpost nieuw beleid/onvoorziene verlagen	200	200	200	200
Totaal ombuigingsvoorstellen	373	737	792	797
Sociaal Domein				
2. Plafond incidentele subsidies	100	200	200	200
10. Algemene voorziening voor wassen en strijken	75	175	175	175
11.1 Beperken van keuzevrijheid in hulpmiddelen	0	50	50	50
13. Scootmobielpool	22	12	12	12
14. Maatwerkvoorzieningen minder toegankelijk maken door stringenter te wijzen op eigen verantwoordelijkheid in de breedste zin van het woord.	25	50	50	50
15. Samenwerking maatschappelijk plein met Sociaal Team verstevig	0	50	50	50
18. Zakelijke regievoering op het totale proces richting inwoner/lees de ouders	85	171	171	171
19. Zakelijke regievoering op het totale proces richting aanbieder	115	231	231	231
20. Inzet van POH jeugd	25	50	50	50
21. Meer regie op 'bestaande' top 20 gezinnen	50	50	50	50
23. Door ontwikkeling regierol jeugd	0	75	75	75
24. Plafond Participatiebudget	150	0	0	0
29. Afschaffen witgoedregeling bijzondere bijstand	5	10	10	10
30. Versoberen van ziektekostenverzekering door bijdrage aan polis te verlagen met €2 per maand	0	40	40	40
Totaal ombuigingsmogelijkheden Sociaal Domein	652	1.164	1.164	1.164
Nog uit te zoeken ombuigingsmogelijkheden:				
Voor Buitenbeheer en werkplaats/materieel meer samenwerking zoeken	0	0	200	200
Accountmanagers en andere coaches	0	20	20	20
Burgerparticipatie	20	0	0	0
Klantvriendelijkheid	50	100	100	100
Verbonden partijen	0	30	30	30
Grondbedrijf	500	0	0	0
Organisatie	100	100	100	100
Totaal overige mogelijkheden	670	250	450	450
OZB verhoging 5%	375	375	375	375
Totaal ombuigingen Programmabegroting 2021	2.070	2.526	2.781	2.786
Resterende taakstelling Programmabegroting 2019				
Taakstelling Preventieve maatregelen (Programmabegroting 2019)	175	175	175	175
Totaal ombuigingen	2.245	2.701	2.956	2.961

Ombuigingen Organisatie
Ombuigingen Sociaal Domein
Ombuigingen overig (reeds gerealiseerd)

Vanuit bovenstaande 'ombuigingen' resteren nog openstaande taakstellingen/ombuigingen die onderdeel uitmaken van het begrotingsresultaat van de Programmabegroting 2023. Het niet realiseren van de taakstellingen heeft een direct (negatief) effect op het begrotingsresultaat. Uitgangspunt is dat voor niet realiseerbare ombuigingen de Raad alternatieve 'harde' dekkingsvoorstellen wordt voorgelegd. In onderstaande tabel de ingeboekte en te realiseren ombuigen van de Programmabegroting 2023:

TE REALISEREN OMBUIGINGEN PROGRAMMABEGROTING 2023				
NOG TE REALISEREN OMBUIGINGEN SOCIAAL DOMEIN PB 2023	2023	2024	2025	2026
666101 Maatwerkvoorziening Natura materieel Wmo	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
- (11.1) Beperken van keuzevrijheid in hulpmiddelen	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
666201 Maatwerkvoorziening Natura immaterieel Wmo	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
- (14) Maatwerkvoorzieningen verminderen toegankelijkheid	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
- (15) Samenwerking maatschappelijk plein met Sociaal Team	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
668201 Individuele voorzieningen Natura Jeugd	-677.427	-677.427	-677.427	-677.427
- (18) Zakelijke regievoering inwoners	-171.000	-171.000	-171.000	-171.000
- (19) Zakelijke regievoering aanbieders	-231.000	-231.000	-231.000	-231.000
- (20) Inzet van POH Jeugd	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
- (21) Meer regie op 'bestaande' top 20 gezinnen	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
- Taakstelling Preventieve maatregelen (Programmabegroting 2019)	-175.427	-175.427	-175.427	-175.427
SUBTOTAAL TE REALISEREN SOCIAAL DOMEIN	-827.427	-827.427	-827.427	-827.427
NOG TE REALISEREN OMBUIGINGEN ORGANISATIE 2022	2023	2024	2025	2025
OMB 2021: Accountmanagers en andere coaches	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
OMB 2021: Algemene taakstelling (vastgoed)	-107.000	-150.000	-150.000	-150.000
OMB 2021: Verbonden partijen	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
OMB: Organisatie	-63.943	-63.943	-63.943	-63.943
OMB: Samenwerking zoeken Buitenbeheer (Raad 9 nov 2020)	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
SUBTOTAAL TE REALISEREN ORGANISATIE	-420.943	-463.943	-463.943	-463.943
EINDTOTAAL TE REALISEREN SOCIAAL DOMEIN + ORGANISATIE	-1.248.370	-1.291.370	-1.291.370	-1.291.370

Niet realiseerbare ombuigingen en alternatieve dekkingsvoorstellen

Te realiseren taakstellingen Sociaal Domein

De afgelopen periode hebben we meerdere keren met u als raad gesproken over de 'hardheid' van de ombuigingen in het sociaal domein. Daarbij hebben we in eerste instantie gesproken over het inzichtelijk maken van de realiseerbaarheid van de huidige ombuigingen. Het is ons door wisselingen in de ambtelijke organisatie en aanvullende werkzaamheden nog onvoldoende gelukt om hier prioriteit aan te geven.

Nog te realiseren taakstellingen Ombuigingen organisatie 2022

Voor de openstaande ombuigingen 'Accountmanagers en andere coaches' en 'Organisatie' zullen bij de nog vast te stellen Najaarsnota 2022 alternatieve 'harde' budgetten worden ingezet ter realisatie van de taakstelling. Hiermee zullen de resterende ombuigingen van € 83.943 worden gerealiseerd.

Samenwerken Buitenbeheer

Met het vaststellen van de ombuigingsvoorstellen bij de Programmabegroting 2021 werd onder meer besloten om de mogelijkheden te onderzoeken naar samenwerking voor Team Buitenbeheer. Daarbij werd vanaf 2023 een taakstellende structurele bezuiniging van € 200.000 ingeboekt. Door middel van gesprekken met de gemeenten Lossler, samenwerkingsverband Noaberkracht, Twentemilieu en GildeBor is onderzoek gedaan naar de concrete ombuigingsmogelijkheden. Conclusie van deze gesprekken is dat er op korte termijn geen mogelijkheden zijn om deze taakstelling financieel te realiseren door middel van een eventuele samenwerking. Aanvullen hierop is gezocht naar alternatieve ruimte binnen bestaande budgetten. Deze ruimte is beschikbaar in de budgetten in onderstaande tabel. De doelstellingen van de bijbehorende budgetten kunnen weliswaar onverminderd worden gerealiseerd, maar budgetflexibiliteit verdwijnt hiermee, en dat brengt een zeker risico met zich mee. Desalniettemin wordt het verantwoord

geacht om de Raad voor te stellen om de resterende financiële taakstelling (gedeeltelijk) te realiseren door middel van afboeking van onderstaande budgetten:

Bedrag	Budget
€ 20.005	Schoonmaken binnenstad zondag
€ 20.000	Onderhoud straatmeubilair
€ 47.644	Buitenbeheer Personeel
€ 100.000	Buitenbeheer WSW
€ 187.649	

Na verwerking van bovenstaande voorstellen resteert een saldo 'te realiseren taakstellingen' van € 1.019.778. Van de overige nog te realiseren taakstellingen wordt er vooralsnog van uit gegaan dat deze conform planning worden gerealiseerd. Rapportage hieromtrent zal plaatsvinden bij de reguliere P&C-documenten.

4. Budgetautorisatie

4.1 Algemene financiële beschouwingen

De financiële positie kan beoordeeld worden vanuit 2 verschillende perspectieven.

- de budgettaire positie
- de vermogens- en financieringspositie

De budgettaire positie blijkt vooral uit de meerjarige presentatie van de financiële resultaten van 2023 tot en met 2026. Teneinde op dit gebied nog meer inzicht te verstrekken, presenteren we u in dit hoofdstuk, [paragraaf 4.1.2](#), ook een overzicht van incidentele baten en lasten. Deze lijst geeft een goed inzicht in het materieel evenwicht van de Oldenzaalse begrotingspositie. Anders gezegd: in hoeverre worden de structurele lasten gedekt door de structurele baten.

De vermogens- en financieringspositie wordt weergegeven door middel van het opnemen van een geprognosticeerde begin- en eindbalans van de actuele planperiode. Uit deze balans blijkt minimaal dezelfde informatie als uit de eerder voorgeschreven investerings- en financieringsstaat. Aan de hand van deze balans kan ook het EMU-saldo worden berekend. In [paragraaf 4.1.4](#) wordt hierop verder ingegaan.

4.1.1 De budgettaire positie

In de Kadernota 2023 hebben we u, op basis van de op dat moment bekende informatie, een financieel perspectief voor de planperiode 2023-2026 gepresenteerd met meerjarig positieve begrotingssaldi. Zoals u bekend, zijn de ramingen in de Kadernota gebaseerd op hoofdlijnen. De ramingen in de nu voorliggende begroting zijn verder verfijnd en gebaseerd op de meest actueel bekende informatie. In de onderstaande tabel ziet u de verdeling van de verschillende onderdelen van de programmabegroting 2023.

Bedragen x € 1.000								
		2023		2024		2025		2026
Aanvaard beleid (excl. mutaties reserves)	V	3.131	V	4.243	V	6.279	V	3.161
Aanvullend beleid	N	395	N	130	N	252	N	387
Nieuw beleid (excl. mutaties reserves)	N	1.254	N	1.728	N	1.967	N	1.751
Saldo voor bestemming	V	1.482	V	2.385	V	4.060	V	1.023
Dotaties reserve	N	234	N	233	N	232	N	231
Onttrekkingen reserves	V	2.017	V	1.046	V	978	V	780
Saldo na bestemming	V	3.265	V	3.198	V	4.806	V	1.572

4.1.2 Incidentele baten en lasten

Met dit overzicht wordt beoogd om inzicht te geven in de aard van de baten en lasten. Door een indicatie te geven van de incidentele baten en lasten wordt informatie gegeven die relevant is voor het beoordelen van de financiële positie van de gemeente en de meerjarenramingen.

Incidentele lasten	Progr.	2023	2024	2025	2026
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Aanvaard beleid:					
Regio Twente Continuering Twente Board 2023/2024	1	287	287	294	294
Onderhoud LEDsysteem Groene Loper	2	9	3		
Samenwerking Regionaal Bodembeheer	2	15	8		
Uitgaven Verhardingen	2	450			
Oldenzaal aantrekkelijke woonstad	3	200	200		
Versnelling woningbouwprogramma	3	270			
Actieprogramma binnenstad	3	100	100		
Digitale Hanze	3	10			
Recreatie & Toerisme (verbreding samenwerking)	3	10			
Huuregalisatie Willem Vleertmanstraat	5	87			
Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	5	240			
Onderhoud de Essen	5	79	48	185	
ICT/software aanpassingen	FAD	50			
Aanvullend en nieuw beleid:					
Implementatie omgevingswet	2	475	487	500	286
Stadsvisie	3	100			
Verhuiskosten Drieëenheidsschool	5			25	
Haalbaarheidsonderzoek nieuwbouw school De Essen	5	20			
Franciscusschool ver/nieuwbouw (tijdelijke huisvesting)	5	50			
Drieëenheidsschool ver/nieuwbouw (tijdelijke huisvesting)	5	125			
Drieëenheidsschool ver/nieuwbouw (sloop en bouwrijp)	5	200			
Talenthouse Studio 15	5	50			
Beëindigen energiecontracten Gazprom	FAD	450	450	450	450
Totaal excl. Reserves		3.277	1.658	1.454	1.030
Mutatie reserves		0	0	0	0
Totaal incidentele lasten incl. reserves		3.277	1.658	1.454	1.030

Incidentele baten	Progr.	2023	2024	2025	2026
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Aanvaard beleid:					
Nationaal Programma Onderwijs (NPO) bijdrage Rijk	5	240			
Aanvullend en nieuw beleid:					
Implementatie omgevingswet; bijdrage via gemeentefonds	FAD	275	275	275	275
Totaal excl. Reserves		515	275	275	275
Mutatie reserves	2	519	62	45	32
Mutatie reserves	3	470	100		
Mutatie reserves	5	216	123	185	
Mutatie reserves	FAD	500	450	450	450
Totaal incidentele baten incl. reserves		2.220	1.010	955	757

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat we in de jaren 2023-2026 meer incidentele lasten hebben dan incidentele baten.

In principe zijn alle mutaties in de reserves incidenteel van aard. De bestemmingsreserves voor de dekking van kapitaallasten zijn hierop een uitzondering. Wanneer de bestemmingsreserves dekking kapitaallasten worden gevormd voor de dekking van de kapitaallasten van een geactiveerde investering, dan is de dekking van de kapitaallasten structureel geregeld. Door de onttrekkingen aan bestemmingsreserves dekking kapitaallasten apart te benoemen is het duidelijk dat deze een structureel karakter hebben. De looptijd van de ingestelde reserve is gelijk aan de afschrijvingstermijn van de geactiveerde investering. Hierdoor hebben zowel de kapitaallasten als de onttrekkingen aan deze reserve geen invloed op het structurele begrotingssaldo. In onderstaand overzicht staan de structurele mutaties genoemd van de dekkingsreserves kapitaallasten.

Omschrijving	Progr.	2023	2024	2025	2026
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Structurele dotaties reserves (lasten aanv.beleid):					
Dekkingsres. kap. lasten reconstr. Grote Markt	2	1	1	1	1
Dekkingsres. kap. lasten aanleg fietssnelweg	2	1	1	1	1
Dekkingsres. kap. lasten revitalisering Vijfhoek	3	12	12	12	12
Dekkingsres. kap. lasten herinr. de Tuinen	3	3	3	3	2
Dekkingsres. kap. lasten nieuwbouw Windroos	5	3	2	1	1
Reserve speelvoorzieningen scholen	5	40	40	40	40
Reserve herbezetting generatiepact	FAD	174	174	174	174
Totaal structurele dotaties reserves		233	233	232	230
Structurele onttrekkingen aan reserves (baten aanvaard beleid):					
Dekkingsres. kap. lasten fietspad Stakenbeek	2	4	4	4	4
Dekkingsres. kap. lasten Verkeersmaatregelen Schapendijk	2	4	4	4	4
Dekkingsres. kap. lasten reconstr. Grote Markt	2	13	13	12	12
Dekkingsres. kap. lasten aanleg Fietssnelweg	2	11	11	11	11
Dekkingsres. kap. lasten Verkeersknelpunten	2	26	26	26	26

Omschrijving	Progr.	2023	2024	2025	2026
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Dekkingsres. kap. lasten Beh. Centrale verkeerslichten	2	2	2	2	2
Dekkingsres. kap. lasten revitalisering Vijfhoek	3	100	99	99	98
Dekkingsres. kap. lasten herinr. De Tuinen	3	23	23	23	22
Dekkingsres. kap. lasten Toplaag Bully	4	12	12		
Dekkingsres. kap. lasten Kunstgras Tennis Berghuizen	4	2	2	3	3
Dekkingsres. kap. lasten Nieuwbouw Windroos	5	100	100	100	99
Dekkingsres. kap. lasten ver./Nieuwbouw Nutsschool	5	10	10	10	10
Dekkingsres. kap. lasten fietsenkelder	FAD	5	5	5	5
Totaal structurele onttrekkingen reserves		312	311	299	296
Saldo structurele mutaties reserves		-79	-78	-67	-66

In onderstaand overzicht wordt het structureel begrotingssaldo gepresenteerd:

<i>Bedragen x € 1.000</i>								
		2023		2024		2025		2026
Saldo baten en lasten	V	1.482	V	2.385	V	4.060	V	1.023
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	V	1.783	V	813	V	746	V	549
Begrotingssaldo na bestemming	V	3.265	V	3.198	V	4.806	V	1.572
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	V	1.057	V	648	V	499	V	273
Structureel begrotingssaldo	V	4.322	V	3.846	V	5.305	V	1.845

Uit vorenstaande overzichten blijkt enerzijds dat het resultaat van de incidentele baten en lasten een positieve invloed heeft op het uiteindelijke totaal resultaat. Er is daarmee sprake van materieel in evenwicht zijn (structurele lasten worden gedekt door structurele baten).

Overzicht Taakvelden

Op de volgende pagina's treft u een overzicht aan van de op basis van de aangepaste BBV-voorschriften op te nemen Taakvelden. Met behulp van deze voorgeschreven taakvelden is de wijze waarop de informatie voor derden wordt verstrekt, gewijzigd en vereenvoudigd. De taakvelden betreffen een vervanging van de eerder bekende beleidsproducten/productenraming. Indien gewenst kunnen de taakvelden nader worden onderverdeeld in deeltaken en activiteiten. Dit maakt het mogelijk de taakvelden naar eigen behoefte in te zetten als instrumenten voor interne sturing bij de uitvoering van de programma's. Vooralsnog is van die verdere detaillering geen gebruik gemaakt.

Programma	Taakveld	2023	2024	2025	2026
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
P01 Dienstverlening en Veiligheid	Bestuur	1.731	1.720	1.727	1.727
	Burgerzaken	775	775	775	775
	Crisisbeheersing en brandweer	2.446	2.446	2.446	2.446
	Openbare orde en veiligheid	781	781	781	781
	Totaal lasten	5.733	5.722	5.729	5.729
	Bestuur				
	Burgerzaken	-465	-465	-465	-465
	Crisisbeheersing en brandweer				
	Openbare orde en veiligheid	-36	-36	-36	-36
	Totaal baten	-501	-501	-501	-501
	Saldo	5.232	5.221	5.228	5.228
P02 Bereikbaarheid en Openbare ruimte	Parkeerbelasting	49	49	49	49
	Verkeer en vervoer	4.551	4.159	4.205	4.280
	Parkeren	91	91	91	91
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.321	3.382	3.420	3.520
	Riolering	2.239	2.287	2.323	2.372
	Afval	3.603	3.604	3.603	3.603
	Milieubeheer	281	274	266	267
	Begraafplaatsen en crematoria	363	364	366	372
	Totaal lasten	14.498	14.210	14.323	14.554
	Parkeerbelasting	-784	-783	-783	-783
	Verkeer en vervoer	-152	-152	-152	-152
	Parkeren				
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-108	-108	-108	-108
	Riolering	-3.136	-3.249	-3.336	-3.398
	Afval	-4.675	-4.676	-4.676	-4.676
	Milieubeheer	-2	-3	-3	-4
	Begraafplaatsen en crematoria	-210	-210	-210	-210
	Totaal baten	-9.067	-9.181	-9.268	-9.331
	Saldo	5.431	5.029	5.055	5.223

Programma	Taakveld	2023	2024	2025	2026
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
P03 Stedelijke en Economische ontwikkeling	Economische ontwikkeling	316	316	316	316
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-3	-3	-3	-3
	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	18	18	18	18
	Economische promotie	349	365	365	365
	Ruimte en leefomgeving	1446	1358	1371	1157
	Grondexploitatie niet-bedrijventerreinen	1.507	1.507	1.507	1.507
	Wonen en bouwen	3.111	2.928	2.721	2.735
	Totaal lasten	6.744	6.489	6.295	6.095
	Economische ontwikkeling				
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur				
	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-51	-51	-51	-51
	Economische promotie	-173	-173	-173	-173
	Ruimte en leefomgeving	-43	-43	-43	-43
	Grondexploitatie niet-bedrijventerreinen	-1.505	-1.504	-1.504	-1.505
	Wonen en bouwen	-724	-724	-723	-722
	Totaal baten	-2.496	-2.495	-2.494	-2.494
	Saldo	4.248	3.994	3.801	3.601
	P04 Cultuur, sport en ontspanning	Sportbeleid en activering	386	386	386
Sportaccommodaties		3.197	3.620	3.574	3.634
Cultuurpresentatie, -productie en – presentatie		1.440	1.426	1.425	1.426
Cultureel erfgoed		513	530	539	539
Media		987	988	987	987
Totaal lasten		6.523	6.950	6.911	6.972
Sportbeleid en activering					
Sportaccommodaties		-1.026	-849	-849	-849
Cultuurpresentatie, -productie en – presentatie		-259	-260	-260	-260
Cultureel erfgoed					
Media		0	0	0	0
Totaal baten		-1.285	-1.109	-1.109	-1.109
Saldo		5.238	5.841	5.802	5.863

Programma	Taakveld	2023	2024	2025	2026
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
P05 Maatschappelijke ondersteuning	Openbaar basisonderwijs	225	225	225	225
	Onderwijshuisvesting	2.429	2.047	2.261	2.139
	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.055	1.815	1.815	1.815
	Samenkracht en burgerparticipatie	5.984	5.999	5.891	5.891
	Wijkteams	652	652	652	652
	Inkomensregelingen	10.786	10.786	10.786	10.786
	Begeleide participatie	7.977	7.635	7.271	6.619
	Arbeidsparticipatie	1.643	1.669	1.706	1.706
	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.624	1.624	1.624	1.624
	Maatwerkdienstverlening 18+	9.502	9.502	9.505	9.505
	Maatwerkdienstverlening 18-	9.247	9.247	9.247	9.247
	Geëscaleerde zorg 18+	375	375	375	375
	Geëscaleerde zorg 18-	946	946	946	947
	Volksgesondheid	1.427	1.427	1.427	1.427
	Totaal lasten	54.872	53.949	53.731	52.958
	Openbaar basisonderwijs	-169	-169	-169	-169
	Onderwijshuisvesting	-24	-24	-24	-24
	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-888	-648	-648	-648
	Samenkracht en burgerparticipatie	-685	-685	-685	-685
	Wijkteams				
	Inkomensregelingen	-8.576	-8.576	-8.576	-8.576
	Begeleide participatie	-1.004	-954	-904	-854
	Arbeidsparticipatie				
	Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
	Maatwerkdienstverlening 18+	-350	-350	-350	-350
	Maatwerkdienstverlening 18-				
	Geëscaleerde zorg 18+				
	Geëscaleerde zorg 18-				
	Volksgesondheid				
	Totaal baten	-11.696	-11.406	-11.356	-11.306
	Saldo	43.176	42.543	42.375	41.652

Programma Taakveld		2023	2024	2025	2026
Bedragen x € 1.000					
Financiële algemene dekkingsmidde- len	Beheer overige gebouwen en gronden	2	1	1	1
	Overhead	10.646	10.572	10.576	10.597
	Treasury	261	468	757	882
	OZB woningen	334	334	334	334
	OZB niet woningen	44	44	44	44
	Belastingen overig	15	15	15	15
	Algemene uitkering en gemeentefonds				
	Overige baten en lasten	1.371	1.888	1.724	1.718
	Vennootschapsbelasting	27	27	26	26
	Totaal lasten	12.700	13.349	13.477	13.617
	Beheer overige gebouwen en gronden				
	Overhead	-52	-52	-52	-52
	Treasury	-1.890	-1.917	-1.895	-1.343
	OZB woningen	-4.861	-4.916	-4.972	-5.026
	OZB niet woningen	-4.502	-4.502	-4.502	-4.502
	Belastingen overig	-112	-112	-112	-112
	Algemene uitkering en gemeentefonds	-65.310	-66.058	-67.460	-64.367
	Overige baten en lasten	-780	-805	-805	-805
	Vennootschapsbelasting				
	Totaal baten	-77.507	-78.362	-79.798	-76.207
Saldo	-64.807	-65.013	-66.321	-62.590	
Mutaties reserves	Mutaties reserves	234	233	232	231
	Totaal lasten	234	233	232	231
	Mutaties reserves	-2.017	-1.046	-978	-780
	Totaal baten	-2.017	-1.046	-978	-780
	Saldo	-1.783	-813	-746	-549
Totaal	-3.265	-3.198	-4.806	-1.572	

4.1.3 De vermogens- en financieringspositie

Bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente dient ook de omvang te worden betrokken van de gemeentelijke weerstandscapaciteit. Het gaat hierbij om vrij aanwendbare middelen voor het opvangen van niet-structurele tegenvallers. De weerstandscapaciteit van de gemeente dient dus als buffer voor het opvangen van gemeentelijke risico's. In de geactualiseerde paragraaf Weerstandsvermogen wordt uitvoerig ingegaan op de risico's in relatie met de omvang van onze weerstandscapaciteit. Het belangrijkste onderdeel van de weerstandscapaciteit wordt gevormd door de vrij aanwendbare reserves. De algemene reserve is hierbij de belangrijkste. De verwachte stand van de algemene reserve per 1 januari 2023 is, rekening houdend met de voorstellen nieuw beleid uit deze begroting en het resultaat 2021, afgerond € 13,1 mln. De minimale omvang van deze reserve op basis van de door uw raad vastgestelde gewenste weerstandsratio van 2 bedraagt € 5,4 mln. Deze omvang is gebaseerd op de geïnventariseerde risico's (zie paragraaf weerstandsvermogen hoofdstuk 3.1) van in totaal, incl. grondexploitatie, € 4,5 mln. Om daarbij een weerstandsratio van 2 te realiseren dient het totaal van de algemene reserves (alg. dienst en grondexploitatie samen) € 9 mln. te bedragen. Bij een verwachte algemene reserve grondexploitatie per 1-1-2023 van € 3,6 mln. dient dus de algemene reserve € 5,4 mln. te bedragen. Geconstateerd kan worden dat we op dit moment voldoen aan de door ons zelf vastgestelde gewenste weerstandsratio. In de paragraaf Weerstandsvermogen is ook ingezoomd op de gewenste minimale omvang van deze reserves gelet op de nu ingeschatte/geïnventariseerde risico's.

Daarbij is de constatering dat met de verwachte stand van beide algemene reserves per 1 januari 2023 wordt voldaan aan de beoogde minimale omvang.

Vanaf het begrotingsjaar 2017 wordt op basis van de herziene BBV een geprognosticeerde balans voor de komende planperiode in de begrotingsstukken opgenomen. Deze ziet er voor de komende planperiode als volgt uit.

Omschrijving							
<i>Bedragen x € 1.000</i>							
	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Activa							
Vaste activa							
Immateriële vaste activa	40	447	373	1.153	1.063	978	893
Materiële vaste activa	84.106	86.081	97.342	101.948	104.743	103.342	125.341
Financiële vaste activa	6.163	5.580	5.041	4.701	4.461	4.421	3.881
Totaal vaste activa	90.309	92.108	102.756	107.802	110.267	108.741	130.115
Vlottende activa							
Voorraden	4.317	4.205	2.737	3.820	1.354	14	0
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	9.398	12.309	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Liquide middelen	2	7	2	2	2	2	2
Overlopende activa	892	4.435	2.000	2.000	2.000	2.000	359
Totaal vlottende activa	14.609	20.956	14.739	15.822	13.356	12.016	10.361
Totaal activa	104.918	113.064	117.495	123.624	123.623	120.757	140.476
Passiva							
Vaste passiva							
Eigen vermogen	35.901	45.972	48.522	46.571	44.276	44.670	40.268
Voorzieningen	10.636	7.044	7.305	7.686	8.207	8.617	9.026
Langlopende leningen	39.889	33.456	27.024	35.592	32.667	18.944	42.654
Totaal vast passiva	86.426	86.472	82.851	89.849	85.150	72.231	91.948
Vlottende passiva							
Kasgeldleningen en banksaldi	3.426	550	8.200	8.200	8.200	8.200	8.201
Overige schulden	7.248	13.943	13.444	13.575	17.773	26.326	26.326
Overlopende passiva	7.818	12.099	13.000	12.000	12.500	14.000	14.001
Totaal vlottende passiva	18.492	26.592	34.644	33.775	38.473	48.526	48.528
Totaal passiva	104.918	113.064	117.495	123.624	123.623	120.757	140.476

4.1.4 Budgetten in één oogopslag

Pr.	Lasten <i>Bedragen x € 1.000</i>	*	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenbegroting		
						2024	2025	2026
1	Dienstverlening en	A	5.597	5.683	5.733	5.722	5.435	5.435
	Veiligheid	B						
		N					294	294
2	Bereikbaarheid en	A	12.670	13.822	14.023	13.636	13.668	14.032
	Openbare ruimte	B				87	155	236
		N			475	487	500	286
3	Stedelijke- en	A	9.609	10.154	6.644	6.385	6.192	5.992
	economische	B				104	103	103
	Ontwikkeling	N			100			
4	Cultuur, sport en	A	6.927	6.893	6.489	6.897	6.848	6.882
	Ontspanning	B				2	2	29
		N			34	51	61	61
5	Maatschappelijke	A	52.100	55.747	54.427	53.874	53.625	52.763
	Ondersteuning	B			395		106	195
		N			50	75		
FAD	Financiering	A	14.554	12.830	12.105	12.234	12.365	12.507
	en algemene	B						
	dekkingsmiddelen	N			595	1.115	1.112	1.110
	Totale lasten		101.457	105.129	101.070	100.669	100.466	99.925

*A= Aanvaard beleid, B= Aanvullend beleid, N = Nieuw beleid.

Ramingen zijn, conform begrotingsuitgangspunten, gebaseerd op constante prijzen (=prijspeil 2023).

NB. De totale lasten van de programma's bedragen voor 2023 € 101.070.000 zoals bovenstaand is te zien. Dit bedrag verhoogd met de dotaties aan de reserves ad € 234.000 (zie volgende bladzijde), laat de totale lasten zien van deze begroting ad € 101.304.000. Dit bedrag treft u ook aan in het "huishoudboekje".

Pr.	Baten <i>Bedragen x € 1.000</i>	*	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
			2021	2022	2023	2024	2025	2026
1	Dienstverlening en	A	-550	-501	-501	-501	-501	-501
	Veiligheid	B						
		N						
2	Bereikbaarheid en	A	-10.311	-8.993	-9.067	-9.118	-9.154	-9.155
	Openbare ruimte	B				-63	-114	-176
		N						
3	Stedelijke- en	A	-7.434	-5.761	-2.496	-2.495	-2.494	-2.494
	economische	B						
		N						
4	Cultuur, sport en	A	-1.889	-1.299	-1.285	-1.109	-1.109	-1.109
	Ontspanning	B						
		N						
5	Maatschappelijke	A	-15.709	-13.314	-11.696	-11.406	-11.356	-11.306
	Ondersteuning	B						
		N						
6	Financiering	A	-76.108	-72.952	-77.507	-78.362	-79.798	-76.207
	en algemene	B						
	dekkingsmiddelen							
		N						
	Totale baten		-112.001	-102.820	-102.552	-103.054	-104.526	-100.948
	Saldo voor bestemming		-10.544	2.309	-1.482	-2.385	-4.060	-1.023
	Dotaties aan reserves		9.453	57	234	233	232	231
	Onttrekking aan reserve		-7.207	-3.896	-2.017	-1.046	-978	-780
	Saldo na bestemming		-8.298	-1.530	-3.265	-3.198	-4.806	-1.572

*A= Aanvaard beleid, B= Aanvullend beleid, N = Nieuw beleid.

Ramingen zijn, conform begrotingsuitgangspunten, gebaseerd op constante prijzen (prijspeil 2023).

NB. De totale baten van de programma's bedragen voor 2023 € 102.552.000 zoals bovenstaand is te zien. Dit bedrag verhoogd met de onttrekking aan de reserves ad € 2.017.000 (zie hierboven), laat de totale baten zien van deze begroting ad € 104.569.000. Dit bedrag treft u ook aan in het "huishoudboekje".

4.1.5 Aanvullend beleid en overige financiële ontwikkelingen

Tabel 1: Aanvullend beleid/-budget uit programmabegroting 2022 met startjaar 2023 e.v. (startjaar 2022 is verwerkt in aanvaard beleid) en overige financiële ontwikkelingen uit de kadernota 2023

Nr.	Omschrijving	Progr.	Invest.	Bijdrage	Netto	Startjr	L/B	I/S	V/N	2023	2024	2025	2026
1	Kredieten t.b.v. uitvoering in 2023 vGRP	2	2.125.000		2.125.000	2023	Last	Struct.	Nadeel		63.000	63.000	63.000
2	Kredieten t.b.v. uitvoering in 2024 vGRP	2	1.860.000	174.000	1.686.000	2024	Last	Struct.	Nadeel			51.000	51.000
3	Kredieten t.b.v. uitvoering in 2025 vGRP	2	2.105.000	20.000	2.085.000	2025	Last	Struct.	Nadeel				62.000
4	Kredieten t.b.v. uitvoering in 2026 vGRP	2	1.523.000	15.000	1.508.000	2026	Last	Struct.	Nadeel				
5	Baten rioolrecht (dekking GRP)	2	n.v.t.		n.v.t.	div.	Baat	Struct.	Voordeel		63.000	114.000	176.000
6	Vervanging speelvoorziening Openbaar Groen 2023	2	171.000		171.000	2023	Last	Struct.	Nadeel		12.000	12.000	12.000
7	Vervanging speelvoorziening Openbaar Groen 2024	2	75.000		75.000	2024	Last	Struct.	Nadeel			5.000	5.000
8	Vervanging speelvoorziening Openbaar Groen 2025	2	99.000		99.000	2025	Last	Struct.	Nadeel				7.000
9	Vervanging speelvoorziening Openbaar Groen 2026	2	109.000		109.000	2026	Last	Struct.	Nadeel				
10	Uitvoering Verkeersknelpunten in 2023	2	300.000		300.000	2023	Last	Struct.	Nadeel		12.000	12.000	12.000
11	Uitvoering Verkeersknelpunten in 2024	2	300.000		300.000	2024	Last	Struct.	Nadeel			12.000	12.000
12	Uitvoering Verkeersknelpunten in 2025	2	300.000		300.000	2025	Last	Struct.	Nadeel				12.000

Nr.	Omschrijving	Progr.	Invest.	Bijdrage	Netto	Startjr	L/B	I/S	V/N	2023	2024	2025	2026
13	Uitvoering Verkeersknelpunten in 2026	2	300.000		300.000	2026	Last	Struct.	Nadeel				
14	Singelpark Fase 1	3	4.500.000	1.800.000	2.700.000	2023	Last	Struct.	Nadeel		104.000	103.000	103.000
15	FC Berghuizen: renovatie veld 1	4	28.000	4.000	24.000	2023	Last	Struct.	Nadeel		2.000	2.000	2.000
16	ZVV De Esch: renovatie veld 1 natuurgras	4	36.000	5.000	31.000	2025	Last	Struct.	Nadeel				3.000
17	OHC Bully: vervanging top laag veld 1	4	266.000	37.000	229.000	2025	Last	Struct.	Nadeel				24.000
18	Franciscusschool ver-/nieuwbouw	5	2.800.000	135.000	2.665.000	2023	Last	Struct.	Nadeel			80.000	80.000
19	Franciscusschool speeltoestellen	5	15.000		15.000	2023	Last	Struct.	Nadeel			1.000	1.000
20	Franciscusschool ver/nieuwbouw (tijdelijke huisvesting)	5				2023	Last	Inc.	Nadeel	50.000			
21	Uitbreiding/verbouwing Drieëenheidsschool	5	4.543.000	420.000	4.123.000	2024	Last	Struct.	Nadeel				114.000
22	Drieëenheidsschool verhuiskosten	5				2025	Last	Inc.	Nadeel			25.000	
23	Drieëenheidsschool ver/nieuwbouw (tijdelijke huisvesting)	5				2023	Last	Inc.	Nadeel	125.000			
24	Drieëenheidsschool ver/nieuwbouw (sloop en bouwrijp)	5				2023	Last	Inc.	Nadeel	200.000			
25	Haalbaarheidsonderzoek nieuwbouw De Essen	5				2023	Last	Inc..	Nadeel	20.000			
26	De Esch, Stichtingskosten	5	3.599.000	283.000	3.316.000	2026	Last	Struct.	Nadeel				
27	De Linde, Stichtingskosten	5	4.032.000	316.000	3.716.000	2026	Last	Struct.	Nadeel				
28	TCC-Lyceumstraat, Stichtingskosten	5	19.281.000	1.986.000	17.295.000	2026	Last	Struct.	Nadeel				

Totaal aanvullend beleid

48.367.000

5.195.000

43.172.000

395.000

130.000

252.000

387.000

4.1.6 Nieuw beleid

Tabel 2: Nieuwe voorstellen vanaf de Programmabegroting 2023, met startjaar 2023 e.v.

Nr.	Omschrijving	Progr.	Invest.	Bijdrage	Netto	Startjr	L/B	I/S	V/N	2023	2024	2025	2026
29	Investeringsagenda Twente Board (2023-2027)	1				2025	Last	Inc.	Nadeel			294.276	294.276
30	Implementatie van de Omgevingswet	2				2023	Last	Inc.	Nadeel	475.000	487.000	500.000	286.000
31	Stadsvisie 2023/2035 van en door de stad	3				2023	Last	Inc.	Nadeel	100.000			
32	Dekking Stadsvisie (Algemene Reserve)	980				2023	Baat	Inc.	Voordeel	100.000			
33	Michgorius Erfgoedhuis (verhoging subsidie)	4				2023	Last	Struct.	Nadeel	33.700	43.700	53.700	53.700
34	Michgoriushuis (investering)	4	100.000		100.000	2023	Last	Struct.	Nadeel		7.200	7.100	7.100
35	Talenthouse Studio 15	5				2023	Last	Inc.	Nadeel	50.000	75.000		
36	Dekking Talenthouse Studio 15 (Coronamiddelen)	980				2023	Baat	Inc.	Voordeel	50.000	75.000		
37	Aanschaf audiovisuele middelen	FAD				2023	Last	Struct.	Nadeel	50.000	50.000	50.000	50.000
38	Vervanging audiovisuele middelen stadhuis (structureel exploitatiebudget)	FAD				2023	Last	Struct.	Nadeel	20.000	20.000	20.000	20.000
39	Website Sociaal Plein	FAD				2023	Last	Struct.	Nadeel	75.000	75.000	75.000	75.000
40	Vereenvoudiging	FAD				2023	Last	Struct.	Nadeel	0	0	0	0

Nr.	Omschrijving	Progr.	Invest.	Bijdrage	Netto	Startjr	L/B	I/S	V/N	2023	2024	2025	2026
	gemeentelijke belastingen												
41	Stelpost inflatie nog uit te voeren investeringen	FAD				2024	Last	Struct.	Nadeel	0	520.000	517.000	515.000
42	Beëindigen Energiecontracten Gazprom	FAD				2023	Last	Inc.	Nadeel	450.000	450.000	450.000	450.000
43	Dekking beëindiging Energiecontracten Gazprom (Algemene Reserve)	980				2023	Baat	Inc.	Voordeel	450.000	450.000	450.000	450.000
Totaal nieuw beleid			100.000	0	100.000					653.700	1.202.900	1.517.076	1.301.076

Bijlage 1: Toelichtingen aanvullend beleid

Tabel 1: Aanvullend beleid/-budget uit programmabegroting 2022, met startjaar vanaf 2023 alsmede de financiële ontwikkelingen zoals genoemd in de kadernota 2023

1. t/m 5. Maatregelen ter beperking wateroverlast GRP 2023-2026 en extra kredieten planperiode 2023-2026 inclusief baten rioolrechten	
Doel (lange termijn)	Oldenzaal bestendig maken tegen de toenemende neerslag als gevolg van klimaatverandering
Inhoud	<p>De nota Klimaatverandering in Oldenzaal gaat over de gevolgen van de klimaatverandering en welke maatregelen mogelijk zijn om de negatieve effecten zo veel mogelijk te beperken. Onderdeel zijn ook extra maatregelen om wateroverlast ten gevolge van extreme neerslag te beperken. Om de kans op wateroverlast te beperken worden gerichte maatregelen voorgesteld, in de vorm van extra waterberging en het bovengronds afvoeren naar plekken waar het water minder kwaad kan. In totaal gaat het om ca. 20 concrete maatregelen in een periode van tien jaar.</p> <p>De afgelopen jaren laten zien dat de klimaatverandering toch weer sneller gaat dan daarvoor voorzien is. De ramp in Limburg vorig zomer bijvoorbeeld heeft dit recent weer duidelijk gemaakt. Om bij deze trend klimaatadaptief te kunnen blijven willen we bij de maatregelen de komende jaren ook inzetten op (extra) waterberging.</p> <p>Overigens is het met betrekking tot bovenstaande vermeldenswaardig dat wanneer wij inzoomen op de periode tot en met 2025, we concluderen dat de huidige ontwikkeling van de rioolheffing tot en met 2025 lager is dan voorzien in 2015-2016, ondanks dat wij dus fors meer investeren in klimaat adaptieve maatregelen.</p>
Financiën	<p>In de Raad van 14-12-2020 is het GRP 2021-2025 vastgesteld (INTB-20-04671). In de periode 2022-2025 zijn vanuit het GRP de volgende kredieten benodigd om te investeren in onze gemeentelijke riolering. Voor de jaren in de programmaperiode 2023-2026:</p> <p>€ 2.125.000 in 2023 € 1.860.000 in 2024 € 2.105.000 in 2025 € 1.523.000 in 2026</p> <p>De jaarlijkse lasten die dit met zich meebrengt worden gedekt uit de rioolheffing.</p>
Acties	Diverse maatregelen ter beperking wateroverlast.

6. t/m 9. Vervanging speelvoorzieningen Openbaar Groen 2023/2026

Doel (lange termijn)	Het veilig en in goede staat houden van de diverse speeltoestellen.
Inhoud	Als onderdeel van de beheerplannen speeltoestellen (zowel bij scholen als in het openbaar groen) staan voor 2023 t/m 2026 de noodzakelijke investeringen voor vervanging speelvoorzieningen openbaar groen gepland. De lasten worden geactiveerd en er is een jaarbudget voor het onderhoud en gedeeltelijke vervangingen.

Financiën	<ul style="list-style-type: none"> • 2023 - € 171.000 voor vervanging speelvoorzieningen openbaar groen; • 2024 - € 75.000 voor vervanging speelvoorzieningen openbaar groen; • 2025 - € 99.000 voor vervanging speelvoorzieningen openbaar groen; • 2026 - € 109.000 voor vervanging speelvoorzieningen openbaar groen;
Acties	Uitvoering geven aan het onderhoud/vervanging conform het geldende beheerplan.

10. t/m 13. Middelen uitvoering verkeersknelpunten 2023-2026	
Doel (lange termijn)	Uitvoering van de door de gemeenteraad vastgestelde lijst van verkeersknelpunten in Oldenzaal. Jaarlijks wordt deze lijst door de gemeenteraad bijgesteld.
Inhoud	Naar aanleiding van een inventarisatie van alle verkeersonveilige punten in Oldenzaal is een groslijst opgesteld. Hier is een prioritering in aangebracht. De raad heeft besloten op basis van deze prioritering de knelpunten aan te pakken en jaarlijks de lijst te laten terugkomen. Voor het aanpakken van deze knelpunten is budget benodigd.
Financiën	Voor uitvoering van de jaarlijkse prioritering wordt een jaarlijks krediet geraamd ad € 300.000. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten lopen op met jaarlijks € 12.000.
Acties	Uitvoering aan de hand van de knelpuntenlijst.

14. Singelpark Fase 1	
Doel (lange termijn)	Realisatie Singelpark
Inhoud	<p>Van het Singelpark een écht park maken: waarin de geschiedenis zichtbaar is, waarin gewandeld, gespeeld en genoten kan worden van het groen. Het park dat daarnaast de stad helpt bij de klimaatopgave: wadi's voor de opvang van regen en bomen en planten voor de verkoeling. De gemeente heeft samen met architecten een ontwerp gemaakt voor het gehele Singelpark.</p> <p>Met het nieuwe Singelpark krijgt het aanzicht van Oldenzaal een facelift, een groene ring die de overgang naar het historische centrum benadrukt en een aangenaam verblijfsklimaat biedt in aanvulling op de vele pleinen in de binnenstad. In het ontwerp zijn de verschillende opgaven in het Singelpark met elkaar en met de overige binnenstadontwikkelingen verbonden. Het ontwerp van het Singelpark is opgedeeld in 12 deelgebieden en de deelgebieden zijn onder te verdelen in 3 verschillende grootten van uitvoering; kleine [3], middel [5] en groot [4]. De gemeente heeft de ambitie om het Singelpark in een periode van 10 jaar aan te leggen (2020-2030). Omdat het plan is opgedeeld in deelgebieden kan er flexibel geschoven met de planning van de verschillende gebieden. Hierdoor kunnen we meebewegen met ontwikkelingen van derden.</p>

14. Singelpark Fase 1	
Financiën	<p>De geschatte investering voor de realisatie van het gehele Singelpark is € 13-15 miljoen. Kosten voor extra onderhoud in de toekomst zijn daar niet in meegenomen. Ook de kosten voor het eventueel opgraven/toonstellen van de recent gevonden historische stadspoort zijn hier niet in verwerkt. Voor de deelgebieden Kloosterstraat en De Vijfhoek zijn de projectkosten (€ 3 miljoen) reeds gefinancierd. Voor de deelgebieden Cortile en Molkenboer is reeds een deel van het budget vanuit het GRP gereserveerd (K€ 400). En vanuit het Fonds Stads Uitleg (FSU) is het mogelijk om een bijdrage van K€ 500 te doen.</p> <p>Er moet daarom nog financiering gevonden worden voor een investering van € 9-11 miljoen over een periode van ca.10 jaar.</p> <p>Voorgesteld uitgangspunt hierbij is dat we onszelf een doelstelling opleggen om minimaal 20% cofinanciering te realiseren. Dit betekent dat € 2 miljoen cofinanciering gezocht gaat worden. Hoe meer hoe beter is hier het uitgangspunt, maar vanwege beperkte subsidie mogelijkheden en verplichte cofinanciering zal dit wel een uitdaging worden.</p> <p>Cofinanciering die reeds in beeld zijn komen van het Rijk/provincie (ZON, DPRA, Erfgoeddeal), Andere gebieden zijn nog niet scherp in beeld (Groen, verkeer, cultuurhistorie). Gesprekken met waterschap en provincie zijn gestart. Vanuit de 3 DPRA subsidies is met grote zekerheid K€ 350 cofinanciering beschikbaar. Bij ZON is K€ 550 aangevraagd, maar is slechts K€ 33 toegekend. De Erfgoeddeal past ook goed bij het Singelpark, hier worden streefbedragen van M€ 0,5-1,0 benoemd.</p> <p>Voorgesteld wordt om een Bestemmingsreservering Singelpark aan te maken. Doel is om de komende 8 jaar het benodigde budget op te sparen, zodat tijdig voldoende budget beschikbaar is om het traject in 10 jaar af te ronden. Op die manier is er ook voldoende budget, indien er een mogelijkheid tot versnellen ontstaat wegens extra cofinanciering of ontwikkelingen van derden. Gezien de hoogte van de investeringen van de deelprojecten van het Singelpark is een maximum van € 3 miljoen in de Bestemmingsreserve voldoende. Met name de deelprojecten bij de 3 poorten vragen hoge investeringen ca. € 3-3,5 miljoen.</p>
Acties	<p>Korte termijn [1-3 jaar, M€ 7,5] Kloosterstraat, Vijfhoek, Cortile, Molkenboer, De Langestraat.</p> <p>Middellange termijn [3-5 jaar, M€ 1,0] Westwal/Op den Koem, Hoogelucht.</p> <p>Lange termijn [>5 jaar, M€ 6,5] Bisschopspoort, Citadel, Noordwal, Oostwal, Zuidwal.</p>

15 t/m 17. FC Berghuizen: renovatie veld 1, ZVV De Esch renovatie veld 1 natuurgras, OHC Bully vervanging toplaag veld 1	
Doel (lange termijn)	Het behouden van kwalitatief goede sportaccommodaties voor de Oldenzaalse sporters.
Inhoud	<p>Door de actualisatie van het sportbeheerplan is er vanaf 2021 een inhaalslag ingezet. Dit is geen vrijblijvende aangelegenheid omdat er contracten onderliggen en verplichtingen gelden. (Het is wenselijk vast te leggen dat deze handelwijze net wordt gecontinueerd)</p> <p>De accommodaties welke de komende planperiode 2023-2026 aangepakt worden betreffen:</p> <p>FC Berghuizen: renovatie veld 1: € 28.000</p>

	ZVV De Esch: renovatie veld 1 natuurgras: € 36.000 OHC Bully: vervanging toplaag veld 1: € 266.000
Financiën	De totale bruto investeringen hiervoor bedragen de komende planperiode 2023-2026 een bedrag van € 330.000 en de bijbehorende kapitaallasten lopen op van € 2.000 in 2024 naar € 29.000 in 2026. Deze lasten zijn nog gebaseerd op een globale raming waarin in elk geval de zogenaamde VAT-kosten nog niet zijn opgenomen.
Acties	Vorbereiden en uitvoeren van de geplande werkzaamheden voor 2023.

18 t/m 20. Franciscusschool ver/nieuwbouw, speeltoestellen, tijdelijke huisvesting

Doel (lange termijn)	Goede onderwijshuisvesting voor de leerlingen in Oldenzaal.
Inhoud	Het IHP is in maart 2021 door uw raad vastgesteld. Zoals ook reeds verwoord in het raadsvoorstel tot het vaststellen van het IHP (INTB-21-04909), waren kosten voor bijvoorbeeld verhuizing, tijdelijke huisvesting en terreininrichting nog niet meegenomen. Met dit voorstel tot nieuw beleid wordt de begroting geactualiseerd op het niveau van het IHP en worden de additionele kosten ook opgenomen in de begroting.
Financiën	2023: € 2.800.000 o.b.v. vastgesteld IHP 2023: € 50.000 Tijdelijke huisvesting en verhuiskosten 2023: speeltoestellen investering € 15.000
Acties	Uitvoering conform IHP

21. Uitbreiding/verbouwing Drieëenheidsschool

22. Uitbreiding/verbouwing Drieëenheidsschool verhuiskosten

23. Uitbreiding/verbouwing Drieëenheidsschool tijdelijke huisvesting

24. Uitbreiding/verbouwing Drieëenheidsschool sloop en bouwrijp

Doel (lange termijn)	Goede onderwijshuisvesting voor de leerlingen in Oldenzaal.
Inhoud	Het IHP is in maart 2021 door uw raad vastgesteld. Zoals ook reeds verwoord in het raadsvoorstel tot het vaststellen van het IHP (INTB-21-04909), waren kosten voor bijvoorbeeld verhuizing, tijdelijke huisvesting en terreininrichting nog niet meegenomen. Met dit voorstel tot nieuw beleid wordt de begroting geactualiseerd op het niveau van het IHP en worden de additionele kosten ook opgenomen in de begroting.
Financiën	2023: Sloop/bouwrijp maken: € 200.000 2023: Tijdelijke huisvesting: € 125.000 2024: Uitbreiding/verbouwing: € 4.543.000 2025: Verhuiskosten: € 25.000
Acties	Uitvoering conform IHP

25. en 26. Haalbaarheidsonderzoek en Stichtingskosten nieuwbouw De Essen

Doel (lange termijn)	Goede onderwijshuisvesting voor de leerlingen in Oldenzaal.
Inhoud	Het IHP is in maart 2021 door uw raad vastgesteld. Zoals ook reeds verwoord in het raadsvoorstel tot het vaststellen van het IHP (INTB-21-04909), waren kosten voor bijvoorbeeld verhuizing, tijdelijke huisvesting en terreininrichting nog niet meegenomen. Met dit voorstel tot nieuw beleid

	wordt de begroting geactualiseerd op het niveau van het IHP. Voor de goede orde: de genoemde lasten zijn nog gebaseerd op een globale raming waarin in elk geval de zogenaamde VAT-kosten nog niet zijn opgenomen.
Financiën	2023: Haalbaarheidsonderzoek: € 20.000 2026: Stichtingskosten € 3.599.000
Acties	Uitvoering conform IHP

27.De Linde, Stichtingskosten

Doel (lange termijn)	Goede onderwijshuisvesting voor de leerlingen in Oldenzaal.
Inhoud	Het IHP is in maart 2021 door uw raad vastgesteld. Zoals ook reeds verwoord in het raadsvoorstel tot het vaststellen van het IHP (INTB-21-04909), waren kosten voor bijvoorbeeld verhuizing, tijdelijke huisvesting en terreininrichting nog niet meegenomen. Met dit voorstel tot nieuw beleid wordt de begroting geactualiseerd op het niveau van het IHP. Voor de goede orde: de genoemde lasten zijn nog gebaseerd op een globale raming waarin in elk geval de zogenaamde VAT-kosten nog niet zijn opgenomen.
Financiën	2026: € 4.032.000 stichtingskosten
Acties	Uitvoering conform IHP

28.TCC- Lyceumstraat, Stichtingskosten

Doel (lange termijn)	Goede onderwijshuisvesting voor de leerlingen in Oldenzaal.
Inhoud	Het IHP is in maart 2021 door uw raad vastgesteld. Zoals ook reeds verwoord in het raadsvoorstel tot het vaststellen van het IHP (INTB-21-04909), waren kosten voor bijvoorbeeld verhuizing, tijdelijke huisvesting en terreininrichting nog niet meegenomen. Met dit voorstel tot nieuw beleid wordt de begroting geactualiseerd op het niveau van het IHP. Voor de goede orde: de genoemde lasten zijn nog gebaseerd op een globale raming waarin in elk geval de zogenaamde VAT-kosten nog niet zijn opgenomen. Ook wordt uitvoering gegeven aan het verzoek van de gemeenteraad het haalbaarheidsonderzoek breed uit te voeren en daarbij ook de (ontwikkelingen op de) andere locaties van TCC mee te nemen. De stichtingskosten zijn voorzien voor 2026
Financiën	2026: € 19.281.000 stichtingskosten
Acties	Uitvoering conform IHP

Bijlage 2: Toelichtingen nieuw beleid

Tabel 2: Nieuwe voorstellen nieuw beleid vanaf de Programmabegroting 2023, met startjaar 2023 en volgende:

29. Nieuwe investeringsagenda Twente Board (2023-2027)	
Doel (lange termijn)	Continuering van de nieuwe investeringsagenda Twente Board (2023-2027)
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	
Inhoud	Door de transitie van de Regio Twente naar Twente Board is de verantwoordelijkheid voor de sociaaleconomische agenda een primaire taak van Twente Board. Omdat per 1 januari 2023 de Agenda voor Twente afloopt en per 1 januari 2024 de Regio Deal Twente heeft Twente Board haar strategie aangescherpt in de strategie 'Samenwerken aan Bruto Twents Geluk in een technologische top-regio'. Twente Board staat daarbij aan de lat voor de sociaaleconomische agenda van Twente. Zij zijn verantwoordelijk voor het positioneren van de regio in Nederland en Europa, het investeren in het versterken van de economie en het verbeteren van het vestigings- en innovatieklimaat. De gemeenteraad is via de presentatie van de uitgangspuntennotitie tijdens het Politiek Forum van 12 september 2022 geïnformeerd over speerpunten in de strategie en de uitgangspunten voor de nieuwe investeringsagenda.
Financiën	In de Programmabegroting 2022 zijn reeds budgetten beschikbaar gesteld voor de jaarschijven 2023 en 2024. Voor de jaarschijven 2025-2027 dienen aanvullend onderstaande budgetten te worden opgenomen (€ 9,27 per inwoner, 31.745 inwoners): 2025 € 294.276 2026 € 294.276 2027 € 294.276
Acties	Uitvoering geven aan de per jaarschijf opgenomen ambities van de investeringsagenda Twente Board 2023-2027

30. Implementatie van de Omgevingswet	
Doel (lange termijn)	Implementatie van de Omgevingswet
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	Het coalitieakkoord is gestoeld op de veranderingen die de Omgevingswet met zich meebrengt: meer samenwerking, meer participatie, meer ruimte voor initiatieven.
Inhoud	De afgelopen jaren is budget beschikbaar gesteld voor de algemene implementatie van de Omgevingswet (de aanschaf van applicaties, aansluiting op het landelijke systeem, communicatie, externe inhuur, cursussen): 2022 € 268.706,- 2023 € 208.136,- 2024 € 208.136,- 2025 € 208.136,- Daarnaast is bij de Programmabegroting een Investeringskrediet van € 75.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van Invoeringskosten Informatiearchitectuur/Website etc.

	<p>In 2021 is onder begeleiding van externe adviseurs geoefend met het opstellen van een omgevingsplan. Dit heeft inzicht gegeven in de werkzaamheden die met het omgevingsplan aanvullend op ons af komen. Op basis daarvan is een transitieplan opgesteld voor de overgangperiode. Dit transitieplan is vastgesteld in de raad van 31 januari 2022.</p> <p>In het transitieplan is een raming opgenomen van het budget dat de komende jaren benodigd is om het reguliere werk door te laten gaan en tegelijkertijd te werken aan het opstellen van een omgevingsplan:</p> <p>2022 € 463.000,- 2023 € 475.000,- 2024 € 487.000,- 2025 € 500.000,-</p> <p>In het transitieplan is ook aangegeven dat de benodigde middelen in 2022 afhankelijk zijn van de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet. Een deel van deze werkzaamheden schuiven door nu de inwerkingtreding met een half jaar is opgeschoven. Toegezegd is de definitieve financiële consequenties voor 2022 op te nemen in de voorjaarsnota 2022: € 150.000,- (aanvullend op beschikbare budget van € 268.706,-).</p>
Financiën	<p>2023 € 475.000,- (aanvullend op beschikbare budget van € 208.136,-) 2024 € 487.000,- (aanvullend op beschikbare budget van € 208.136,-) 2025 € 500.000,- (aanvullend op beschikbare budget van € 208.136,-) 2026 € 286.000,- (doorgeschoven vanwege uitstel inwerkingtreding).</p> <p>Waarschijnlijk ontvangen we met de meicirculaire een (gedeeltelijke) vergoeding van het rijk voor de implementatie van de Omgevingswet. Deze bijdrage (naar verwachting ca. € 275.000,-) kan dan worden verrekend met bovenstaande benodigde budgetten.</p>
Acties	<p>Het transitieplan (bijlage bij INTB 21 05321) geeft een uitgebreid overzicht van de benodigde acties, samengevat omvat dit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het actualiseren van de stadsvisie en het opstellen van de omgevingsvisie met eventueel PlanMer 2022-2025 • Het opstellen van een omgevingsplan gemeente Oldenzaal 2022-2026 • Het opstellen van toepasbare regels • Een structurele uitbreiding van formatie door het in huis halen van minimale kennis op het gebied van milieutaken die met de Omgevingswet bij de gemeente komen te liggen en extra applicatiebeheer.

31. en 32. Stadsvisie 2023/2035 van en door de stad

Doel (lange termijn)	Een visie op de stad Oldenzaal tot 2030/2035
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	Belangrijk speerpunt in het coalitieakkoord is om samen met de samenleving (inwoners, stakeholders, ondernemers, organisaties) doelen te realiseren. Als basis voor de grote verscheidenheid aan onderwerpen die binnen Oldenzaal de revue passeren is, voor zowel de samenleving als de gemeente, een inspirerende visie op de stad noodzakelijk. Deze visie dient als koers voor keuzes die gemaakt (moeten) worden. Ter vervanging de huidige visie wordt een nieuwe stadsvisie opgesteld door de samenleving voor Oldenzaal.
Inhoud	De huidige stadsvisie loopt tot 2025. Veel ambities uit de stadsvisie zijn gerealiseerd. Om tot een nieuwe en gedragen stadsvisie 2030/2035 te komen voor en door de stad is een uitnodigend participatietraject nodig. Dit vraagt tijd in de zin van zowel doorlooptijd als capaciteit. Voor een zorgvuldig en gedragen traject is de doorlooptijd zeker een periode van ca. 1,5 tot 2 jaar. De capaciteit is

	<p>afhankelijk van gekozen aanpak. Naast de inzet van ambtelijk adviseurs wordt een participatie bureau ingeschakeld (vergelijkbaar met het traject in Borne "Mijn Borne").</p> <p>We voeren dit traject uit in nauwe samenwerking met het project Omgevingswet, onderdeel 'omgevingsvisie'. De omgevingsvisie vraagt ook om een participatietraject, waarbij we dubbele vraagstelling willen voorkomen. De stadsvisie, opgesteld voor en door de stad, wordt dan ook input voor de omgevingsvisie maar kent een uitgebreider participatietraject.</p>
Financiën	<p>Benodigde financiën wordt ingeschat op € 100.000. Dit betreft budget voor inhuur van een bureau wat belast wordt met organisatie, begeleiding, communicatie, verslaglegging en opstellen stadsvisie. Hierbij wordt dan rekening gehouden met beschikbare participatiemiddelen voor de omgevingsvisie. Het gevraagde budget is het extra benodigde budget. Dit is een grove raming omdat we het definitieve traject nog moeten vaststellen (samen met de raad) en op basis hiervan de offertes nog moeten uitvragen (bij meerdere bureaus). Dekking vindt plaats via onttrekking van € 100.000 aan de Algemene Reserve.</p>
Acties	<p>Acties verdelen over de verschillende jaren van de komende planperiode 2023-2026:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maart 2022: Memo proces stadsvisie besproken in college B&W - Mei/juni 2022: Uitvraag aan bureaus - juli/augustus 2022: Presentaties - 5 september/3 oktober 2022: Politiek Forum - 19 september/24 oktober 2022: Raad - 4^e kwartaal 2022 en 2023: uitvoering en besluitvorming stadsvisie

33. en 34. Michorius Erfgoedhuis

Doel (lange termijn)	We willen ons lokale erfgoed beter zichtbaar, beleefbaar en toegankelijk maken voor Oldenzaalers en bezoekers van onze stad.
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	Een Erfgoed Huis versterkt de historische profilering van Oldenzaal en benadrukt de positionering als 'oudste stad van Twente'. Zichtbaar en beleefbaar erfgoed draagt bij aan de aantrekkingskracht van de stad, benadrukt bijzondere plekken en vertelt het Verhaal van Oldenzaal. Ook draagt het bij aan verlevendiging van de binnenstad. Het Michgoriushuis als Erfgoed Huis sluit aan bij het Masterplan binnenstad, het binnenstadplan 'Boost je binnenstad' en de visienota cultuur.
Inhoud	<p>Voor de toekomstbestendigheid van de musea De Pelgrim en De Hofnar is de stichting Oldenzaalse Musea al jaren op zoek naar een beter toegankelijke ruimte (zie Programmabegroting). Een plek met meer mogelijkheden voor ontwikkeling in bezoekersaantallen, inhoudelijke presentatie en verbinding met de vrijetijdseconomie en sociaal-maatschappelijke opgaven.</p> <p>In 2022 komt het Michgoriushuis vrij; in verband met de verhuizing van de stichting Impuls. Dit biedt een unieke kans om het pand een bestemming te geven die recht doet aan de cultuurhistorische betekenis van dit Rijksmonument en de Marktstraat. De gemeente heeft de directeur/ bestuurder van de stichting Oldenzaalse Musea gevraagd om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar de mogelijkheid om het Michgoriushuis te exploiteren als Erfgoed Huis. Uit het onderzoek kwam naar voren dat financieel gezien de beste optie is om het Michgoriushuis te verdelen voor twee gebruikers, waarbij één gedeelte is bestemd als Erfgoed Huis. Het Erfgoed Huis omvat in deze variant een nieuw museaal concept voor museum de Pelgrim en museum de Hofnar en een (multifunctionele) studiezaal voor het Stadsarchief. De stichting Oldenzaalse Musea heeft voor</p>

	<p>een haalbare exploitatie zowel structurele als eenmalige financiële ondersteuning nodig. Hiervoor wordt een beroep gedaan op de gemeente.</p> <p>Het college stelt vanuit de voor cultuur bestemde coronamiddelen een voorbereidingsbudget van € 50.000 beschikbaar aan de stichting Oldenzaalse Musea. Aan de gemeenteraad was voorgesteld om de overige benodigde financiën via de Kadernota 2023 beschikbaar te stellen. Een tijdens een storm omgevallen boom, die de musea de Pelgrim en de Hofnar onbruikbaar maakte, versnelde het proces. De gemeenteraad heeft in de vergadering van 7 maart 2022 het college gevraagd om voor de zomer 2022 met een definitief voorstel te komen 'voor een structurele bijdrage voor de exploitatie van het erfgoedhuis in een deel van het Michgoriushuis ten behoeve van de vestiging van de Hofnar, de Pelgrim en de publieksruimte van het archief (Erfgoed Huis).'</p>
Financiën	<p>Bij de voorjaarsnota 2022 heeft de raad voor 2022 een bedrag van € 50.000 beschikbaar gesteld (Coronamiddelen cultuur) als voorbereidingsbudget. Voor 2023 zou de structurele subsidie aan de stichting Oldenzaalse musea per 1 jan 2023 dienen te worden wordt verhoogd met € 33.707, in 2024 met € 43.707 en vanaf 2025 jaarlijks met € 53.7070 (zie INTB-21-05319). De eenmalige bijdrage van € 100.000 voor de inrichting als investeringsbedrag vanaf 2023 in 15 jaar wordt geactiveerd in de gemeentelijke begroting.</p>
Acties	<p>2022: sorteren, rubriceren en opslag collecties De Pelgrim en de Hofnar, ontwerp museaal concept, (ver)bouwplan, zo mogelijk aanvang (ver)bouwactiviteiten en inrichting Michgoriushuis 2023: opening nieuw museaal concept in het Michgoriushuis</p>

35. en 36. Talenthouse Studio 15	
Doel (lange termijn)	De 'gelukkige inwoner', die meedoet en naar eigen kunnen bijdraagt aan de samenleving en daar waar nodig daarbij wordt ondersteund. Door middel van cultuur stimuleren we talentontwikkeling, actieve participatie en nieuwe activiteiten van en voor jongeren.
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	De doelstellingen van talenthouse Studio 15 sluiten aan bij het Masterplan Sociaal domein, het Preventieakkoord, Eén tegen eenzaamheid, de visienota cultuur en het binnenstadplan 'Boost je binnenstad'.
Inhoud	<p>Kaliber Kunstenschool en Impuls verhuizen zomer 2022 naar een gezamenlijk pand in de binnenstad, waar een cultureel ontmoetingscentrum komt. Onderdeel van het plan is om hier ook talenthouse Studio 15 te realiseren. Een plek waar jongeren tussen de 12 en 30 jaar elkaar kunnen ontmoeten, deel kunnen nemen aan creatieve en culturele activiteiten, workshops en masterclasses, optredens en evenementen kunnen organiseren en zo hun talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen. Creatieve coaches zullen zich samen met jongerenwerkers inzetten voor het vergroten van het zelfvertrouwen en welbevinden van jongeren, waarmee ze een beter toekomstperspectief wordt geboden. Het plan komt ook tegemoet aan de in Oldenzaal al lang bestaande roep om meer activiteiten voor jongeren en meer levendigheid in de binnenstad. Studio 15 sluit aan op bestaande initiatieven als 'Actief na school', door verdieping en doorontwikkeling te bieden. Daarnaast is het gericht op een bredere leeftijds- en doelgroep en wordt het buitenschools aangeboden.</p> <p>Het voorstel is om het project van start te laten gaan met een proefperiode van twee schooljaren (2022-2023 / 2023-2024). Vervolgens wordt in 2024 op basis van evaluatie besloten of Studio 15 een structurele meerwaarde</p>

	oplevert voor de Oldenzaalse samenleving.
Financiën	<p>Voor de totale financiering van de proefperiode Studio 15 t.b.v. twee schooljaren wordt door Kaliber en Impuls gevraagd om een gemeentelijk bijdrage van € 125.000. Te verdelen over:</p> <p>schooljaar 2022-2023: € 50.000 schooljaar 2023-2024: € 75.000</p> <p>Voorstel: Proefperiode 2022: incidentele bijdrage van € 25.000 (ten laste van de ondersteuningsmiddelen corona cultuur en jongeren); Vervolg 2023: € 50.000; Afronding proefperiode 2024: € 50.000.</p> <p>Dekking van gevraagde budgetten kan plaats vinden via beschikbare Corona middelen</p>
Acties	<p>2022: in de zomer verhuizing naar nieuw pand, vervolgens inrichting Studio 15, opstart programmering; 2023: uitbouw programmering en aantal deelnemers; 2024: uitbouw programmering en aantal deelnemers, evaluatie en besluit over voortzetting.</p>

37. Audiovisuele middelen (AVM) voor raadszaal en derde (nader te bepalen) ruimte

Doel (lange termijn)	Realiseren van Audiovisuele middelen (AVM) voor raadszaal en derde nader te bepalen ruimte (in navolging van de in 2022 te equiperen collegekamer)
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	Ondersteunen van de collega's om de taak die zij uitvoeren voor de burgers en het bedrijfsleven goed te kunnen uitvoeren. Dit door het faciliteren met audio visuele middelen in verschillende kamers van het stadhuis.
Inhoud	De audiovisuele middelen (AVM) in raadzaal en collegekamer zijn gedateerd en deze middelen hangen er al meer dan 8 jaar. De audiovisuele middelen worden gebruikt voor het mogelijk maken van politieke avonden (raadsvergaderingen en politieke fora; hybride vergaderingen en bijeenkomsten). De gemeente Oldenzaal heeft in de afgelopen jaren naar behoren gebruik gemaakt van de huidige audiovisuele middelen, maar loopt nu tegen uitdagingen aan op het gebied van functionaliteiten, kwaliteit, beheer en onderhoud. Om aan de huidige standaard te kunnen voldoen heeft het college van B&W besloten om de bestaande AVM in de raadzaal, collegekamer en een 3 ^e nader te bepalen ruimte te vervangen en hiervoor bij deze Kadernota een structureel budget te vragen van € 50.000 voor de aanschaf, installatie en beheer van deze middelen. Dit in navolging van de in 2022 reeds separaat aan te vragen € 25.000. Hiermee komt vanaf 2023 structureel € 75.000 beschikbaar.
Financiën	Structureel € 50.000
Acties	Nadat locaties en vergaderopstelling en indeling van de ruimten bekend is en deze volledig zijn ingericht, wordt de AVM geïnstalleerd. Het beheer wordt belegd bij ICT Hengelo beleggen, tezamen met de al bestaande afspraken over de ICT samenwerking.

38. Vervanging Audio visuele middelen (m.u.v. Raadszaal, B&W kamer en Trouwzaal)

Doel (lange termijn)	Vervangen van de audiovisuele middelen en het regelen van beheer op deze middelen.
----------------------	--

Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	Ondersteunen van de collega's om de taak die zij uitvoeren voor de burgers en het bedrijfsleven goed te kunnen uitvoeren. Dit door het faciliteren met audio visuele middelen in verschillende kamers van het stadhuis.
Inhoud	De audiovisuele middelen zijn afgelopen 8 jaar niet vervangen en voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd. Met name de corona periode heeft geleerd dat we ingericht moeten zijn op hybride vergaderen. Afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden, de functionele eisen en op basis van het offerte traject kunnen de begrote kosten lager of hoger uitvallen. Er zijn drie kamers die niet binnen deze begrotingsaanvraag worden meegenomen. Deze kamers zijn de Raadzaal, B&W-kamer en de Trouwzaal. Daar geldt een ander traject voor, omdat hier al in 2022 mee begonnen kan worden. In de voorjaarsnota zal hiervoor budget worden gevraagd.
Financiën	Incidenteel (implementatiekosten) Structureel € 20.000
Acties	Functionele eisen opstellen van de benodigde audio visuele middelen in de verschillende kamers. Definitieve offerte opvragen. Implementatie van de middelen. Handleidingen per kamer en instructies voor de bodes.

39. Website Sociaal Plein

Doel (lange termijn)	Per 9 mei 2022 gaat het Sociaal plein Oldenzaal van start. Als integrale toegang voor inwoners van Oldenzaal met vragen op het gebied van WMO, Jeugd, participatie en welzijn. Voor het Sociaal plein wordt een website ontwikkeld waar inwoners en partners informatie kunnen vinden waarvoor men terecht kan bij het Sociaal plein. De bestaande website 'Ons helpt Ons' verdwijnt en wordt qua inhoud en functie zoveel mogelijk geïntegreerd op de website Sociaal plein.
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	Collegeprogramma Zo vroeg mogelijke ondersteuning bieden aan inwoners met vragen en/of problemen op het gebied van zorg, welzijn, werk, armoede etc. Uitvoeren motie INTB-19-04416: Eén frontoffice voor het maatschappelijk plein en het sociaal team.
Inhoud	De raad van de gemeente Oldenzaal heeft in de vastgestelde motie van 11 november 2019 het college verzocht onderzoek te doen naar de mogelijkheden om te komen tot één frontoffice voor het maatschappelijk plein en het sociaal team. Per 9 mei 2022 gaat het Sociaal plein Oldenzaal van start. De Sociaal plein sluit aan bij de beweging zoals deze in het masterplan is beschreven. We werken aan een integrale toegang waarin maatschappelijk plein en sociaal team samen werken. Zodat mogelijkheden in het voorliggende veld beter benut worden. En de vraag naar ondersteuning voor de inwoner zo dichtbij mogelijk georganiseerd wordt. Door deze samenwerking houden het sociaal team en maatschappelijk plein op te bestaan. In de jaarrekening 2020 zijn de eerste opbrengsten van de samenwerking reeds geboekt. En ook in 2021 zet zich dit voort. In 2022 moet dit leiden tot een bezuiniging van € 50.000. Om dit te kunnen realiseren is het o.a. noodzakelijk te investeren in het Sociaal plein en lopen de kosten daarbij voor op de baten.

	<p>De social portal 'OnshelptOns' heeft als doel het vergroten van de zelfredzaamheid van de inwoners van de gemeente Oldenzaal. Dat wordt gedaan door vraag en aanbod van de vrij toegankelijke voorzieningen beter inzichtelijk te maken en zorg te dragen voor communicatie en afspraken met alle betrokken organisaties uit het "veld".</p> <p>De social portal zal qua vorm en inhoud geïntegreerd en door ontwikkeld worden in de website van het Sociaal plein.</p>
Financiën	<p>Website Sociaal plein:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Structureel: € 75.000 t.b.v. salariskosten, hosting en beheer, licentiekosten, vaste tekst kosten en promotie/ontwikkeling.
Acties	<p>2022: ontwikkelen en implementeren website Sociaal plein en aanpassen ICT systemen</p> <p>2023: integreren OnshelptOns qua vorm en inhoud binnen de website van Sociaal plein</p>

40. Vereenvoudiging gemeentelijke belastingen	
Doel (lange termijn)	Vereenvoudiging gemeentelijke belastingen
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	
Inhoud	<p>Uitvoering motie vereenvoudiging gemeentelijke belastingen</p> <p><i>Dossier hervorming lokaal belastinggebied</i></p> <p>Het kabinet heeft 24 juni 2016 de Tweede Kamer geïnformeerd over de mogelijke herziening van het lokaal belastinggebied. Het kabinet schetst de knelpunten en mogelijke oplossingen, maar de te maken keuzes worden overgelaten aan het nieuwe kabinet. In het regeerakkoord van Rutte III komt de mogelijke herziening en/of uitbreiding van het lokaal belastinggebied niet aan de orde.</p> <p>De staatssecretaris van Financiën heeft op 18 mei 2020 het syntheserapport 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel' aan de Tweede Kamer aangeboden. Het rapport over de uitbreiding bevat meerdere varianten en ondersteunt de door de VNG uitgesproken wens om te komen tot een uitbreiding van het eigen belastinggebied. In het meest recente regeerakkoord van 15 december staat dat ten aanzien van de financiering van lokale overheden het nieuwe kabinet voorlopig vast wil houden aan de bestaande financieringssystematiek. Een uitbreiding van het lokaal belastinggebied lijkt er dan in ieder geval tot 2025 niet te komen.</p> <p><i>Overige gemeenten bij GBTwente aangesloten</i></p> <p>Andere gemeenten die aangesloten zijn bij GBTwente zijn (nog) niet bezig met de vereenvoudiging van het gemeentelijke belastingstelsel.</p> <p><i>Gemeente Oldenzaal</i></p> <p>Bij een vereenvoudiging van het belastingstelsel is het logisch om belastingen met relatief hoge perceptiekosten in relatie tot de opbrengsten af te schaffen en daarvoor de OZB te verhogen, zodat de totale belastinginkomsten gelijk blijven.</p> <p>Aan de hondenbelasting en precariobelasting zitten relatief veel perceptiekosten. Deze belastingen lenen zich er goed voor om af te schaffen en daarvoor de OZB te verhogen.</p> <p>Waarschijnlijk zullen er extra OZB-bezwaren binnen komen bij het verhogen van de OZB. Hoeveel is heel moeilijk in te schatten, vandaar dat we zijn uitgegaan van een schatting van de extra kosten.</p>

	<p>Raming baten hondenbelasting 2022: € 117.877 Raming baten precariobelasting 2022: € 21.618+ Totale baten hondenbelasting en precariobelasting 2022: € 139.495</p> <p>Perceptiekosten uitvoering hondenbel 2022: € 11.056 Perceptiekosten uitvoering precariobel 2022: € 1.644+ Totale perceptiekosten uitvoering honden- en precariobelasting: € 12.700</p> <p>Desintegratiekosten 1^e jaar: € 6.785 Extra kosten ivm extra OZB bezwaren: € 10.000</p> <p>Wegvallen baten hondenbelasting en precariobelasting: € 139.495 Wegvallen perceptiekosten hondenbelasting en precariobelasting: € 12.700- Desintegratiekosten 1^e jaar: € 6.785+ Extra kosten ivm extra OZB bezwaren: € 10.000+ De OZB-verhoging moet bedragen: € 143.580</p> <p>De totale geraamde baten OZB 2022 zijn € 8.631.611.</p> <p>Conclusie: de OZB moet met 1,66% ($\frac{€ 143.580}{€ 8.631.611} \cdot 100\%$) stijgen om dezelfde belastingopbrengsten te behouden als de hondenbelasting en de precariobelasting wordt afgeschaft.</p> <p>Bij een fictieve WOZ-waarde van € 250.000 zou dit voor een woningeigenaar betekenen: OZB-eigenaar woning voor verhoging: € 271,25 OZB-eigenaar woning na verhoging: € 275,75</p>
Financiën	€ 0 (budgettair neutraal)
Acties	<ul style="list-style-type: none"> - verwerken in begroting 2023; - belastingverordeningen 2023 aanpassen.

41. Stelpost inflatie nog uit te voeren investeringen

Doel (lange termijn)	Het college stelt voor om voor openstaande investeringen ter grootte van € 63 miljoen een 'inflatie stelpost' van 15% te budgetteren. Financieel creëert dit extra investeringsruimte van ca. € 9,5 miljoen, hetgeen correspondeert met gemiddelde extra kapitaallasten van ca. € 0,5 miljoen vanaf 2024.
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	
Inhoud	Voor de planperiode 2022-2025 staan diverse investeringen gepland die de komende tijd veel (ambtelijke) capaciteit zullen gaan vergen. Zo staan alleen al voor de beleidsvelden Sport en Onderwijs nog totaalinvesteringen van bijna € 48 miljoen geraamd. Daarvan moet circa € 13 miljoen in 2022 en € 35 miljoen in 2023-2025 (waarvan circa € 20 miljoen voor TCC Lyceumstraat) worden uitgevoerd. In de Programmabegroting 2022 zijn verder ook voor overige beleidsterreinen investeringen geraamd ter grootte van ruim € 15 miljoen. Op sommige onderdelen zal naar verwachting een fasering moeten worden aangebracht omdat de huidige investeringsplanning wellicht niet in alle gevallen zal kunnen worden gerealiseerd. In de komende P&C-producten zal hierover nader worden gerapporteerd, waarbij de beschikbare capaciteit

	en geplande investeringen een mogelijk beperkende factor/randvoorwaarde kunnen gaan vormen voor toekomstige ambities. Voor de geplande investeringen geldt in zijn algemeenheid dat de aanvankelijk geraamde bedragen door inflatieontwikkelingen onder druk lijken te komen staan.
Financiën	2023: 2024: € 520.000 2025: € 517.000 2026: € 515.000
Acties	Naast het voornemen om een 'inflatie stelpost' op te nemen, stelt het college tevens, uiterlijk bij vaststelling van de Programmabegroting 2023, het volgende voor. Er wordt een screening op prioritering en fasering uitgevoerd van de nog openstaande c.q. nog uit te voeren kredieten. Met deze inventarisatie krijgen we zicht op haalbaarheid van ambtelijke capaciteit en inzet en wordt mogelijke financiële ruimte gecreëerd.

42. en 43. Beëindigen Energiecontracten Gazprom

Doel (lange termijn)	Opzeggen van het bestaande contract met Gazprom en een collectieve aanbesteding te doen voor een nieuwe leverancier waardoor energievoorziening blijft gewaarborgd.
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	
Inhoud	Vanuit het Ministerie van Economische zaken (EZK) is het besluit genomen dat Gazprom onder de sancties tegen Rusland valt. Hierdoor zijn gemeenten verplicht om per 10 oktober 2022 de contracten met Gazprom voor de levering van aardgas te beëindigen. De gemeente Oldenzaal zegt haar leveringscontract met Gazprom op nadat er een nieuwe aanbesteding is geweest. De gemeente sluit hiervoor aan bij de regionale aanbesteding om een overeenkomst te sluiten met een nieuwe leverancier voor Co2-gecompenseerd aardgas voor het gemeentelijk vastgoed in Oldenzaal.
Financiën	2023 € 450.000 2024 € 450.000 2025 € 450.000 2026 € 450.000 Dekking van de hogere uitgaven vindt plaats via onttrekkingen gedurende 4 jaar aan de Algemene Reserve
Acties	Opzeggen huidige energiecontract en (collectief) aanbesteden voor nieuwe leverancier

Nog te autoriseren voorstellen aanvullend/nieuw beleid na vaststelling Programmabegroting

In de financiële verordening 212 artikel 5 lid 2 is opgenomen dat, bij het opstellen van de programmabegroting, het college aan de raad zal adviseren welke investeringen op een later tijdstip, dan vaststelling programmabegroting, een afzonderlijk, en inhoudelijk nader uitgewerkt, raadsvoorstel behoeven. Voorgesteld wordt budgetautorisatie zonder nadere besluitvorming voor kredietnummers:

- 6. Vervanging speelvoorziening openbaar Groen 2023: € 171.000;
- 15. FC Berghuizen: renovatie veld 1: € 28.000;
- 19. Franciscusschool speeltoestellen: € 15.000;
- 20. Franciscusschool ver/nieuwbouw (tijdelijke huisvesting): € 50.000;
- 23. Drieëenheidsschool ver/nieuwbouw (tijdelijke huisvesting): € 125.000;
- 25. Haalbaarheidsonderzoek nieuwbouw De Essen: € 20.000;
- 34. Michgoriushuis (investering): € 100.000.

Wat ons betreft is in het voorgestelde aanvullend/nieuwe beleid in deze programmabegroting voor de jaarschijf 2023 aanvullende besluitvorming voor budgetautorisatie nodig voor de voorstellen met betrekking tot de kredieten uitvoering GRP 2023, Uitvoering verkeersknelpunten 2023, Singelpark Fase 1, de overige voorstellen 2023 binnen- en buitensportaccommodaties en de overige voorstellen 2023 met betrekking tot de onderwijshuisvesting. Deze voornemens behoeven separate en aanvullende toelichting. Alle voorstellen met startjaar 2024 en volgende komen in de volgende programmabegroting wederom aan de orde. Vooralnog betreffen dit beleidsvoornemens waarvoor financiële ruimte gecreëerd is en waarvoor de daadwerkelijke beschikbaarstelling van het krediet aan de orde komt bij de vaststelling van de betreffende programmabegroting.

Bezoekadres Ganzenmarkt 1
Postadres Postbus 354
7570 AJ Oldenzaal
Telefoon 0541 58 81 11
of 14 05 41
E-mail info@oldenzaal.nl
Internet oldenzaal.nl
StadOldenzaal
stad_oldenzaal

